

ГР. ДОМАШОВЕЦЬ

На прості доброги

СЛОВОВИДІЛЕННЯ

СЛОВОВИДІЛЕННЯ

СЛОВОВИДІЛЕННЯ

Gr. Domashovetz

ON THE STRAIGHT ROADS

IRVINGTON — 1967

Published by "Ciril-Methodius Brotherhood"

ГР. ДОМАШОВЕЦЬ

НА ПРОСТИ ДОРОГИ

ІРВІНГТОН - 1972
В-ВО "КИРИЛО-МЕТОДІВСЬКОГО БРАТСТВА"

Ч. 10

I.

СТАТТІ НА СУЧАСНІ РЕЛІГІЙНІ ТЕМИ

"БО МИ ЧАСТИННО ЗНАЕМО, І ЧАСТИННО ПРОРСКУЄМО, КОЛИ Ж НАСТАНЕ ДОСКОНАЛЕ, ТОДІ ТЕ, ЩО ЧАСТИННЕ - ЗНИКНЕ.

1 Коринтян 13:9-10. Ап. Павло

ХТО БО ПІЗНАВ РОЗУМ ГОСПОДНІЙ, АБО БУВ ДОРАДЦІКОМ ЙОМУ?

АБО ХТО ПЕРШЕ ЙОМУ ДАВ, щоб воно було ЗНОВ ЙОМУ ВІДДАНЕ?"

ІСЕ БО З НЬОГО, І ЧЕРЕЗ НЬОГО, І ДЛЯ НЬСГО!

Римлян 11:33-36. Ап. Павло

Кілька слів

Кілька слів, як вступне слово до видання статей, що були друковані в українській пресі: "Вільний Світ", "Народна Воля", "Церква й Життя" і інші. Це матеріал народного й релігійного характеру, актуальний нашого часу і для майбутніх поколінь. Здавалося б на що передруковувати те, що вже було друковане? Можна сказати так і ні! "Так", це було б подібне до безінтересових і сензаційних писань, як це буває з американськими кільканадцять центовими виданнями, якими заповнені кіоски. Хтось купує таку книжечку, переважно в часі подорожі, чи то потягом, чи автобусом, — щоб чимсь заповнити час. Прочитавши побічно, і лишає, лишає на це щоб робітники, що чистять вагони або автобуси мали зайняття. Це кожен із нас, що живе у вільній Америці, мав і має нагоду переконатися на кожному місці.

Збірка статей, коротших і довших під наголовком: "На прості дороги", писані впротязі кількох років у часописах та журналах, не були писані без інтересовно або для сензації, але події з нашого часу, зі життя людського на полі політичному й релігійному, події різних випадків і фактів, як матеріал історичний, який буде мати свою вартість і для майбутніх поколінь. Такі події, як ракетна подорож астронавтів на Місяць, політичні й релігійні замішання між людьми, переважно між українською еміграцією, та "гіпнівська доба", "наркоманія" тобто. Це все переходове, але зародки зла полішаються на молодому поколінні, як невилічимі рани. Здається, що всім нам сучасникам відомі ці події, але звідки це все взялось, не всім відомо, і коли це все в короткості не буде зібране, як цілість історична, — писане в газетах пропаде. Приклад, що "Народній Волі" була поміщена довша цікава праця Івана Смолія, "Духові батьки сучасної молоді", вона аж напрошується для передруку й ширшого поширення, він зібрав докладні дані, цих "духових батьків" М. Г. Сартра і А. Камю, вони своєю фальшивою й атеїстичною філософією, промостили сучасній молоді — дорогу до пропasti.

У збірці поміщено три дещо статті: "На прості дороги", "Довкола патріярхату" і "Українська Євангелія. Церква". У першій іде мова про ідеологічне

непорозуміння між заслуженими провідниками українського народу, а мета в непорозумінні та сама — допомога українському народові — вийти на простий шлях. У другій іде мова про патріярхат, про провід в Україні. Католицькій Церкві. У статті є подані такі думки, які можливо й нагадку не приходило, тим що боролись за патріярхат. На третьому місці йде мова про початковий розвій України. Євангелістської Церкви в Галичині. Полишаючи на боці політично-ідеологічні погляди, затримуючись на релігійних. Перша чи друга сторона можуть сказати: "Навіщо комусь умішуватись у не свої справи?" І це правда. Але історія полишила нам цілі сотки живих фактів, що наша політична загумінковість і релігійні гета дали нам це, що ми сьогодні маємо — поневолення. А це сталося через те, що ми досі не хочемо розуміти, що ми сини й доньки однієї Матері України. Або така стаття: "Українська вода на чужий млин", скільки то в цілій історії української води полилось на чужі млини, а на своє власне горе. Тарас Шевченко назвав Гетьмана Богдана Хмельницького "нерозумним сином", а хто загнав його ув обійми царя московського, як не польські й українські єзуїти. Чи усвідомили собі українці це лихо й перестали лляти воду на чужі млини? Сучасні події й ділакажуть, що ні! Ми ще й досі на полі політичному й релігійному маємо багато негацій: цього чи того не читай, бо воно фальшиве, не йди на одні чи на другі якісь збори, бо це не наші погляди, поза нашою церквою чи віровизнанням нема спасіння. І всі ми здається правовірні християни, а боймось християнської апостольської поради: "Всього досліджуйте, доброго тримайтесь". Загально виходить, що люди самі створять зло, і того ж зла самі бояться.

Кмітливий читач у збірці статей: "На прості дороги", переконається, що не всі дороги ведуть до добра, бо для всіх людей є лише одна дорога, а ця дорога, то правда Божа, то Христос Син Божий, Він сказав: "Я — дорога, і правда, і життя. І ніхто не приходить до Отця, як тільки через Мене", Євангелія Івана 14:6.

Збірка цього журналістичного матеріалу з актуальними думками міститься в трьох розділах:

I. Статті на сучасні релігійні теми.

II. Статті на народні й актуальні теми.

III. Історична монографія УЄБЦ і рецензії.

У цій збірці статей, як цілість приділено, чи згадувано не мало й про молодь. Час-від-часу чи-

тач зустрінеться з думками сучасної молоді, ступіючої на високих американських і канадських школах. У сучасної молоді виробляються інші погляди, як у старшого покоління, у якого ще не ви-вітріли старі погляди середньовічної науки пересякнутої "демонологією", - куди не глянь - усіди зло. Але мало звертають уваги, звідки виникаєте зло? Багато дечого маскується, і одверто не говориться, - що зло діє в людях... Кожна людина і на кожному місці виявлює певну дозу амбіції, на малому становищі - малу, а на великому - велику, амбіція є причиною зла і незгоди між людьми.

На релігійні теми, між іншими виріжнюються статті: "Камінь спотикання" і "Біблія й людське розуміння її". Біблія це книга, яка говорить про два світи, про видимий і невидимий, про сучасний і вічний. Центром Біблії є Христос - Бог Дух. Ці речі для звичаного читача, малою вірою є не зрозумілі й не ясні. На цьому тлі повстало багато різних коментарів, до цього є багато різних причин. Через не ясне розуміння Біблії диви: "Нарис історії УСБЦ", "Святе Письмо у світлі історичного пояснення" ст. 555. Є ще багато таких, що поза Вілією нічим більше не цікавляться і нічого не читають. Для таких твори українських борців за правду, волю й віру в Бога цілком не знані. Тому нічого дивного, що в українському народі, в його історії було не мало, - запроданців, зрадників і отпуканців. Проте Україна мала багато щиросердечних людей, патріотів, які посвячували все своє життя й умирали за добро свого рідного народу. Вони співчували один одному й бронили один одного перед різними напастниками, про це можна подавати сотки прегарних прикладів, про це свідкує вірш, якого присвятив Іван Франко, як читавелі М. Драгоманову - диви ст. 8. В такому дусі писані ці статті, що виходять у світ окремою відбиткою.

ЗАСЛУГА МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Тобі цей труд! Тож смілим словом Ти
Розбив круг нас невіжості границі!
На світло вирвав нас із темноти,
На волю вивів з мертвоти темниці!
Тож Ти вказав нам путь, куди іти,
Як жизнь і кров до людськости скарбниці,
До поступу будови докладати, --
Добра собі в dobrі для всіх шукати.

Сидячим в тьмі Ти кинув жар горючий,
Що зразу очі наші поразив,
В неуривичних то страх то гнів болючий
То нехіть то спротивлення збудив.
Но жар горів — наш мозок трепечущий
І дух наш, мисли, кров, чуття зайнів
І переродив ніс — Твої ми стали
І в Тобі честь, добро, світ ми покохали.

Прийми ж цей труд! В чужім далекім краю
Сам в бою, в труді йдеши вперед раз-в-раз.
Коли Ти рідним словом нагадаеш
Вкраїну — матір, — о згадай і нас,
Своїх синів, що зраз Тобою бажають,
Щоб швидко близнув правли й волі час,
І щоб Тебе із вигнання, іздалі
На вольний ми Вкраїні повитали.

Іван Франко

КАМІНЬ СПОТИКАННЯ

“О, прийде напевно той день,
Що гніт, і неволя, і кров —
Все зникне навіки й тоді
Подужа свята Любов”.

Б. Грінченко

Здається, немає нічого легшого в релігійному житті, як формальне прославлення Бога, молитвою чи богослужбою, бо таке служіння Богу нічого не коштує і нічим не зобов'язує. Ця формальність не обминає й таких, які себе можуть оправдувати, — що вони дають пожертви на релігійні потреби, як на будову святынь для богослужби, або на утримання духовних служителів і на все те, що сполучене з релігією. Що ці початкові слова не є голослівними, і що людське життя й служіння Богу вимагає чогось більшого, то про те знає той, хто знає докладніше історію релігії.

Відомо, що не тільки у світових релігіях, але й у різних соціальних і політичних організаціях є певні обов'язки, які на початку є ідейними, а пізніше непомітно переходят у звичайну формальність. Але ми затримаємося тільки на християнсько-церковному русі, бо тут іде мова про “Каменя спотикання”, а відомо, що тим “Каменем” є ніхто інший, а Господь Ісус Христос. І властиво Біблія, а переважно наука Нового Заповіту, різко розрізняє формальне і духовноїлене служіння Богу. Вже досить гострий виступ за 650 років до Христа

пророка Ісаї проти юдейського релігійного формалізму: "Не носіть уже більше дарів надармо: палення кадила огидло Мені (Богу), нових місяців і субіт, та сходин святочних не можу стерпіти, беззаконність поспіль із святкуванням". На цьому він не затримується, бо звичайний докір не вистачає, він закликає до правдивого служіння Богу: "Обмийтесь, станьте чистими, відкиньте далеко ледачі вчинки ваші з-перед очей Моїх, — перестаньте чинити зло. Навчіться чинити добро: шукайте правди, рятуйте придавленого, обороняйте сироту, заступайтесь за вдову, а тоді прийдіть — і розсудимось, — говорить Господь!" (Іс. 1:13, 16-18). Це саме майже дослівно говорить Христос-Син Божий, цей "Камінь спотикання", у Своїй "Нагірній проповіді", не двозначно, а виразно й рішуче: "Не кожен, хто говорить до Мене: "Господи, Господи!" увійде до Царства Небесного, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на Небі" (Мат. 7:21). Як цю Божу волю виконувати, про це виразно сказав пророк Ісаї: "Рятуйте придавленого, обороняйте сироту, заступайтесь за вдову".

Чи ж з амвонів і з проповідальниць часто згадується про вдову Україну та її осиротілій і поневолений народ? Говориться про мир і любов, а миру й любові нема. Чому нема? Бо все зматеріалізоване і всесіло потонуло у мертвому формалізмі. В багатьох справах щодо ритуалу й формалізму християнство

пішло слідами староюдейської релігійності.

"Ідіть же й навчіться: "Милосердя Я хочу, а не жертви". Провідники юдейської релігійності так сильно спіtkнулись об Камінь вічної правди та справедливості, що вирішили заподіяти Йому смерть, і доконали свого — розп'яли Його. Але на цьому не скінчилося, — той Камінь розчавив їх. Бо сталося дослівно, як Він сказав до апостолів, які були захоплені величністю єрусалимської святині: "Не зостанеться тут на віть камінь на камені, який не зруйнується". І це сталося дослівно. Місто Єрусалим враз із його величавою святинею у 70 році по Христі зістало через римлян зруйноване, юдейські релігійні провідники розчавлені, а народ, який не загинув від римського меча, розсіяний по світі. І треба було чекати цілих дев'ятнадцять століть, щоб відновити Ізраїльську державу:

Такої досконалої й добротливої науки, як наука Христа, в старому дохристиянському світі не було. Не було її і в юдейській релігійності. А за останні дві тисячі років християнські духовні провідники чого навчилися? Христос і Його наука як для жидівських, так і для християнських провідників надалі каменем спотикання. До цього спотикання є два світи: видимий і невидимий, світ матерії і світ духа.

Світ видимий — матеріальний

Світ видимий — рослинний світ, що є гарантією для існування життя людського й усього решти створіння, та тваринний світ; відтак світ людський, який обдарований від вічного Бога творчістю. І цей людський світ знову ділиться на дві категорії чи два поділи: люди, які вчаться від живої природи, і переконані, що існує світ видимий і невидимий; і люди, які кажуть, що існує тільки видимий світ. Під видимим світом розуміють вони ніщо інше, як саму матерію, яка сама від себе існує і сама від себе й загине. Між цими двома людськими поглядами від віків іде непинна боротьба.

В науковому світі ці два погляди окреслені двома словами: ідеалізм і матеріялізм. У житті людському можна багато дечого ідеалізувати. У Христовій науці, крім ідей, є ще віра. Початковим християнам, які мали ще живу пам'ять про Христа і лучність з Ним, віра була фундаментом невидимого світу, що є центром в науці Христа — Царство Боже, або Царство Небесне. Перші християни не входили в дискусії, чи існує, чи не існує духовний невидимий світ. Вони ясно й виразно розуміли: “А віра — то підстава того, чого сподіваємось, доказ того, чого ми не бачимо”. Ще є багато певних проблем, які у християнській теології не вияснені й не розв'язані, і їх ніколи жодна людина не вияснить і не розв'яже, тому невидимі духовні речі сприймаються вірою.

Сила матеріялізму є велика, але вона

хвилева й дочасна. Сьогодні, де не може перемогти правда, перемагає мамона. Слова Христа про це ясно говорять: "Не можете служити Богу й мамоні". До Своїх учнів Він сказав: "Ви дармо дістали, дармо й давайте". Духовними дарами й здібностями не можна гандлювати. Тут уже дуже велике спотикання. Христос вимагає від кожного християнина чи християнки, як членів Церкви, бути Його свідками правди і справедливості. Але це все обернулося навпаки: постали порядки на взір старожидівського погляду щодо релігійних служителів і ритуалу, а правда і справедливість у житті християнському часто відсутні. І це є велика причина до росту матеріалізму, чи просто атеїзму. І провідники матеріалістично-атеїстичних поглядів покликаються: якщо християнство є правдиве й святе, то чого воно за так довгі віки цієї правди й святости не ввело в життя людське? І цього противного закиду не можна заперечити. Історія християнства полишила великі сліди міжусобиць, ненависті, злоби аж до кровопролиття, як сліди порушення науки Христа.

Про матеріалізм дуже багато пишеться та дискутується, і часто все те мішається з простою дійсністю, і побільшості матеріалісти, мамонники, люди наживи цим словом крутьуть і себе замасковують. Що ж таке матеріалізм і матеріальність? Матеріалізм — філософська теорія, що визнає прімат ма-

терії над духом. Матеріаліст — людина, яка з усього хоче мати собі користь. Христос у “Нагірній проповіді” щодо матеріалізму сказав виразно та ясно: “Бо де скарб твій, — там буде й серце твоє”. І цей “скарб” полонив багатьох людей, політичних і релігійних, почавши від великого до малого, від державного апарату до звичайного малого господарчого бізнесу, і від великої церковної організації до найменшого якогось релігійного об'єднання. Без мамони дехто не робить ні одного кроку вперед.

Наша Земля є кормилькою всього людства і всього звіриного та пташиного світу. І вона є під проводом всемогутнього Бога Творця. Люди повинні на ній жити в миру та в праці, помагаючи одні одним, бо перед Богом усі люди однакові. Христос говорить у Своїй “Нагірній проповіді”: “Щоб бути вам синами Отця вашого, що на Небі; Він велить сонцю Своюму сходити на добрих і на лихих, і дощ посилає на праведних і на неправедних” (Мат. 5:45). Тут, властиво, є головна причина людського спотикання: правда навчає одне, а людський егоїзм і пишнота роблять друге.

Ми вже в кінці другого тисячоріччя християнської ери, а зматеріалізованих християн ще не можуть розрізнати звичайних слів — світ природи і світ людей. Коли читаєш журнали різних конфесійних напрямків, просто треба догадуватись, про що автор статті пише і

про що йому ходить. І ціла низка тих біблійних писань наче б у зачарованому колі: Адам, сатана, гріх і світ. І коли підсумовується такі статті, постає питання, чи направду на цій Землі нічого немає Божого? Ні, так не є! Здоровий розум нам говорить цілком щоіншого; він говорить нам про те, що сказано устами Христа — Сина Божого: "Він наказує сонцю Своюму сходити на добрих і на злих". Земля у Його розпорядженні з найдокладнішим обчисленням рік-річно кружляє довкола Сонця. Є чотири благословенні пори року. Весною вся земля локривається чудовими квітами, відтак поля вкриваються, особливо українська земля, золотою пшеницею, сади різнорідними овочами, огороди яриною. Так що Земля наша, на якій ми живемо, не є в такому чорному тлі, як її різні несвідомі "письменники" мають.

Світ невидимий — духовний

Що ж таке невидимий духовний світ, тут нам може послужити приклад двох людей, які розмовляють про одне, а думати можуть про щось інше. Ми наших думок не бачимо, вони нам невидимі. Оцей наш людський невидимий світ говорить нам про духовний вічний світ.

Коли Христос розмовляв із високим юдейським начальником Никодимом, то

Никодимові важко було зрозуміти Христа і Його слів: "Що вродилося з тіла — є тіло, а що ж уродилося з Духа — є дух". Чимало є таких, що люблять часто покликатися на це місце, приписуючи собі "новонародження", але таке приписання є дуже далеке з дійсністю. Це видно на базі практичного щоденного християнського життя.

Що між земним матеріальним світом та вічним духовним є велика відстань, то про це виразно й ясно сказано в дальшій розмові Христа з Никодимом: "Коли Я говорю вам про земне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про Небесне?" (Ів. 3:12). У Новому Заповіті, в науці ап. Павла думки про духовний вічний світ не виходять з його теми. Вони починаються з Христового воскресіння. Перший лист до коринтян 15-тий розділ є центром його науки: "Як немає ж воскресіння мертвих, то й Христос не воскрес. Коли ж бо Христос не воскрес, то проповідь наша даремна, даремна також віра ваша".

Земне й Небесне. Щоб хоч трохи зrozуміти вічний духовний світ — Царство Боже, то треба звернути увагу на часи, в яких була писана Біблія, і на час, в якому ми живемо. У Книзі Йова, яка датується 1520 роком до Христа, говориться: "Бог — Він Землю повісив ні на чім". Це тільки проблески розуміння Всесвіту. Христос, прийшовши на Зем-

лю, відслонив заслону, показав Бога людям, як Отця людей і Творця Всесвіту: "Багато осель у домі Мого Отця; а коли б то не так, то сказав би був вам". Які то оселі, і який то дім? Степан, диякон Апостольської Церкви, коли фарисеї, що поза матеріальним життям нічого більше не бачили, побивали його камінням, говорив: "Ось я бачу відчинене Небо, й Сина Людського, що стоїть по Божій правиці". У нашому часі зроблено перший крок до ширшого пізнання Всесвіту, коли людина в 1969 році стала ногою на Місяці. А наша Земля й Місяць — це лише малі частинки Всесвіту.

Це ширше пізнання Всесвіту не є кінцем. Теологи, філософи й науковці застновлюються над питанням, чи є у Всесвіті подібні планети, як наша Земля, а коли б так, то яке життя на тих планетах? Богослови разом із Біблією відповідають: — є у Всесвіті духовне життя — ангольське.

Від того часу, коли Христос сказав Свої перші слова: "Сповнився час, й Боже Царство наблизилось. Покайтесь й вірте в Євангелію", від того часу аж до нашого Він є для багатьох каменем спотикання. І так було сказано в днях Його народження: "Ось призначений Цей багатьом на падіння й на вставання в Ізраїлі, і на знак сперечання" (Лук. 2:34). Найбільше, що опанувало людей, на початку жидів, а далі й християнство, це "сперечання". Сперечання є ніщо інше,

як камінь спотикання, — “падання й вставання”.

Христос прийшов з лона Отця на лόно діви Марії, і прийняв образ людини. І спів анголів: “Слава Богу в Небі, і на землі спокій, в людях уподобання!” мав би бути відновленням, при допомозі Христової науки, людського життя. На самому початку наука Христа через зматеріалізоване юдейство була не прийнята. Христос зістав розп’ятій на хресті, умер, зістав похований до гробу і воскрес! Воскресіння Христа є переконливою певністю, не лише для віруючих, але для всіх людей, що є вічність і переміна людського життя в день воскресіння на духовний стан. Ця вічність у Христовій науці підкresлювана двома видами — світло і темрява. “Я, світло, на світ був прийшов, щоб кожен, хто вірує в Мене, у темряві не застався”. І це світло, віра в Божу доброту, є доступне для всіх людей: “Бо явилась Божа ласка, що спасає всіх людей” (Тит. 2: 11).

Суперечкам у християнстві і між усіма людьми на світі не було й не буде кінця. Христос став каменем спотикання, “падання і вставання”, і це “падання і вставання” у християнському русі описанося в такому колі: модернізм, фундаменталізм, формалізм, матеріалізм.

Віра людини в духовний вічний стан, в життя з Богом є гарантією на мирне і братнє життя людей на Землі.

Модернізм і формалізм зосереджені побільшості на дотриманні букв. Ап. Павло це бачив уже на початку християнства, а тому сказав: “І Він нас зробив бути здатними слугами Нового Заповіту, не букви, а Духа, — бо буква вбиває, а дух оживляє”; і далі каже: “Господь же — то Дух, а де Дух Господній, — там воля”. Найбільшим же “паданням і вставанням” є матеріалізм, але не як доктрина, а просто матеріалізм — ма- мона, матеріально-грошеві справи. Матеріалізм — це таке зачароване коло, з якого людині на Землі не легко вийти. Одинока міць і кінець, що визволяє людину з безвихідного кола й переносить у вічність, — то смерть. “І, як людям положено вмерти один раз, потім же суд”. Проти цього бореться матеріалізм, як доктрина, заперечуючи існування найвищого абсолюту — Бога, та людини, як вічної істоти, відповідальної за своє життя перед Ним.

Так як ця стаття писана по-українськи і її впершу чергу будуть читати українці, тому слід вернутися до своєї рідної української мудrosti, звернути увагу на мотто цієї статті й на слова Бориса Грінченка: “Все зникне навіки й тоді Подужа святая Любов”. А про зайві суперечки про Божий порядок і Його керування усім видимим і невидимим, здається, ніхто зі світових філософів так докладно не висказав, як Тарас Шевченко: “Не нам на прю з Тобою стати, не

- 20 -

нам діла Твої судити" ("Кавказ"). Він розумів, що Божі справи є відомі Богові.

Так розумів і так навчав ап. Павло: "Безсумнівно, велика це таємниця побожності: Хто в тілі явився, Той оправданий Духом, анголам показався, проповідуваний був між поганами, увірувано в Нього в світі, Він у славі вознісся" (1 Тим. 3:16).

"Віра й Наука", 1970

РІЗДВЯНІ РОЗДУМУВАННЯ

Ми, християни, в кінці нашого двадцятого сторіччя знайшлися досить у прикро-му положенні щодо віри та християнського життя. А це прикре положення сталося з двох причин: Перша — це звичайний формалізм, чи обрядовість, друга це велика розбіжність у поясніваниї Біблії, бо багато різних віровизнань по-своєму пояснюють Біблію. З цих двох недоліків, забуваючи, що Христос — Бог Дух, сучасний матеріалізм відкидає, не визнає Бога і всього що Боже. І на цьому тлі між християнством віри й матеріалізмом провадиться боротьба.

Христос, перебуваючи на цій Землі, сказав своїм учням, що християнське духове жубожіння прийде, не тому що так мало б бути, але тому, що християни самі його приготовлять: "І через розріст беззаконня любов багатьох прохолодне." Щоб не росло на світі беззаконня, якого не бракувало і в часі народження Ісуса Христа, Христос у своїй "Нагірній проповіді", перестеріг своїх учнів і вказав на силу й на християнську діяльність, якою можна буде перемагати всяке беззаконня: "Ви сіль землі"; "Ви світло для світу." Людям

потрібна для їжі сіль, для очей світло.

Ап. Іван говорить, що Боже світло є великою силою, що поборює всяку темряву та беззаконня: "Хто ж це, що перемагає світ, як не той, хто вірить, що Ісус Син Божий." Коли б то в такій вірі ми святкували Різдвяни Свята, напевно по святах мали би силу перемагати всяке беззаконня, нікого в нашому часі не бракуве.

Богослови науки її віри, що поважно студіють історію християнства і положення християн нашого часу, та про причини розросту беззаконня, через звичайний релігійний формалізм, та різне пояснення, особливо через різні мало-значні релігійні напрямки (сектанство), прийшли до того, що сказане в Нікейському "Символі Віри" — Христос — Бог Дух.

Христос — Бог народився від Духа Святого, через Діву Марію. Він за правду й справедливість, був розп'ятій на хресті, умер, був похований і воскрес із мертвих, а по воскресінні в духовному вічному тлі явився своїм учням. Якби не було Христового народження, розп'яття і воскресіння із

мертвих та вознесення, то Христос був би тим, чим є Будда, Конфуцій, Магомет.

До християнської ери, щебто до народження Ісуса Христа, наука різних галузей, а відгак і астрономія, філософія Все можутність Бога і Його творчості всесвіту, уявляється усе наше б то у сні. Ми, люди нашого часу, коли людська нога стала на Місяці, людям віри відкрився величезний горизонт Все огутності Бога.

Люди нашого часу, ті що ставляться байдуже до науки та віри в Бога знаходяться в безвихідному лябі-

рніті, не знають на яку їм ногу стати та як крокувати веселим і щасливим життям на цій Землі! Вони знаходяться в подібному стані, як про це писала сного часу словацька писменниця, Христина Рой у повісті про бідного хлопця сироту, що був пастухом громадського стада: "Без Бога на світі".

Святкування Свят Різдва Христового не є звичайною традицією, але життя з Христом, та зо співом анголів: "Слава Богу в Небі, і на Землі спокій, в людях угодобання!" Хай цей спів буде й нашим співом в часі Різдвяних Свят! Христос Родився Славім Його.

"Народна Воля", 1971

„СПОЧАТКУ БУЛО СЛОВО”

„Спочатку було Слово і Слово було з Богом, і Слово було – Бог. Воно було спочатку з Богом. Все через Нього постало, і без Нього не постало нічого, що було створене”.

Так подав ці слова на початку своєї Євангелії апостол Іван, найближчий учень Христа. День народження

Ісуса Христа не є лише традицією, святкуванням Різдвяних Свят – це об’явлення Бога в людському тілі, щоб заговорив Він безпосередньо до людей людською мовою. І до народження Христа на землі було Слово (мова), але люди не розуміли, що мова – це Божий дар.

Далі в цьому розділі Єван-

гелій сказано: „Всім в світі було, і світ через Його наст-
ав, але світ (люди) не піз-
нав Його”.

Постас питання: чи про-
тягом минулих двох тисяч
років пізнали й оцінили лю-
ди, що Христос, Слово-Бог? Відносини людські, як лю-
дини до людини й народів до
народів, говорять, що ні.
Слово - мова, як дар Божий,
яким наділив Бог людей, а-
ле вони не всілі порозумі-
тися мовою без бою, без
помети, --- хапаються за хо-
лодну й пальну зброю.

Панівні державні Церкви у слов'янських народів дов-
гими віками погорджували
даром Божим --- народними
мовами, послуговуючись чужими
мовами, створими її пережилими, яких працюючий
нарід, робітник і селянин, не
розумів. Яка Богові --- і це
проминуло. Ми сьогодні
євідки, що наша українська
мова стала нарівні з усіма
передовими мовами світу.

Горе тому народові, що
циурається своєї рідної мови,
як дару Божого. Біблія гово-
риє, що Німрод свого часу
хотів був запанувати над у-
сіми людьми, хотів, щоб бу-
ла одна мова. Але так не
сталося. Бог мав і має Свої
плани. Кожен нарід с Його
творчістю. І кожен нарід має
свою рідну мову, свою обичаї
і свою історію. Мова дана
людині на те, щоб порозумі-
тися між собою і допомага-
ти одне одному у творчій
праці. Без мови люди нічого
не могли б творити. Мова
дана людині на те, щоб нею

прославляти Бога й поши-
рювати добро, правду й
справедливість. Доказом то-
го, що подас початкова істо-
рія Апостольської Церкви, як Слово — Бог, в часі П'я-
тидесятниці, дало змогу а-
постолам проповідувати, і ті,
що слухали слова, казали:
„Як же це, що ми чуємо на-
шу власну мову, в якій ми
народились!” (Дії. Ап. 2:8).

Біблія нам говорить, що
Всемогутній Творець промов-
ляв у давнині через пророків
до ізраїльського народу, щоб
він не загинув. Той самий
Бог --- Слово промовляв і до
інших народів.

Найбільший із наших на-
родних пророків це Тарас
Шевченко. Хоч він походить
із бідної, невільничо - пан-
щизняної родини, але говорив
в імені Божого Духа: „Я
на сторожі коло їх поставлю
СЛОВО!” Дійсно, це рідне,
понижене й зневажуване ли-
хими людьми слово --- украї-
нська мова, що зберігалося
під солом'яною стріхою ти-
сячами років, --- пробудило
український нарід від мертвого
сну, яким занаморочили його чужі верховоди. Ми
сьогодні, як ніякий інший
слов'янський нарід, маємо
четири переклади Біблії на
нашу відвічну народну мову.

Як виглядало наше життя
і наша мова вісімдесят років
тому? Ось що каже у своїх
споминах М. Ковалевський:
„Тільки в Галичині й Буков-
ині до 1914 року українство
поступово вбивалося в силу,
і ми під російським пресом
(тисненням) з надією пози-

рали на Захід. Неписьменні, несвідомі робітники й селяни стояли в той час поза національним життям. Ще й до сьогодні ця несвідомість не вивітрла з української душі".

Шевченків „К о б з д р" справив величезний вплив на людей, зацепив любов до рідної мови. Буковинець С. Воробкевич про рідну мову висловив таку правду:

Мою рідну, слово рідне,
хто вас забував,
Той у грудях не серденько,
тільки камінь мас...

Володимир Самійленко говорить, що мова рідна — це дорогоцінний діамант, затоптаний на українській дорозі.

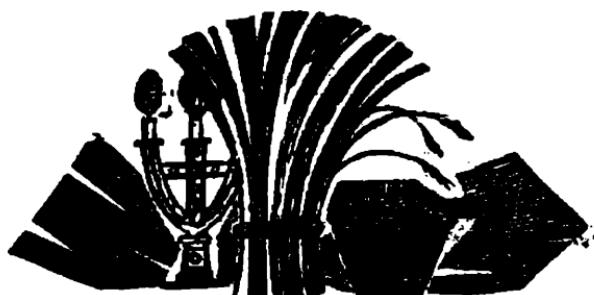
„Спочатку було Слово!" Слово — мова є даром Божим. Мовою людина прославляє Бога, — молитвою і співом. Так навчали апостоли, учні Христа Того вічного Слова: ..Хто між вами тяжко страждає? Нехай молиться! Чи радіє? Нехай співає пісні

хвали Господеві" (Як. 5:13). Як же ж людина могла б прославляти Бога, коли б не мала виразної, зрозумілої і ясної мови? Апостол Павло каже: „У Церкві п волю промовити п'ять слів розумом моїм, щоб інших начути, ніж десять тисяч слів несвідомою мовою".

„Слава Богу в Небі, яз землі мир, а в людях добра воля!" Цей спів і слова ангела на вифлеємських полуничинах були цілком ясні й зрозумілі для пастухів овечих отар. Вони по вислуханні цієї радісної новини сказали один до одного: „Ходім до Вифлеєму й побачимо, що сталося, про що сповістив нас Господь". Вони пішли і знайшли Дитину Ісуса, матір Марію та Йосипа, — і прославили Бога.

І ми, українці у вільшому світі, цінімо і шануємо нашу рідну мову, як дорогоцінний дар, даний нам Самим Богом, бо Він є початком відвічного СЛОВА!

"Свобода", 1971

"КНЯЗЬ МИРУ"

Від віків усі люди, що на Землі пратнули миру, найбільше його прагнули люди праці, вони прагнули: правди, справедливості й любови один до одного. Про цей мир іде невпинна мова і в нашому часі, про мир говорять у всіх столичних містах, усіх країн світу. Про цей мир під час Різдвяних Свят, нашого 1970 року поллються потоками слова з церковних амвон, проповідальниць. Про цей мир заговорив і папа Павло VI-ий, в часі Різдвяних Свят, заговорив до усіх християн, щоб жили в миру та в любові. Але якось дуже тяжко людям на цій землі прийти до якогось миру та спокою, — і миру нема і нема! І ця невпинна мова про мир, щось подібна до слів ап. Павла, які він висловив свого часу до Церкви в Солуні: "Саме, як говоритимутъ: *Мир і беспечність, — тоді знецінка злетить на них погибель*" (І Сол. 5:3). Це не є ілюзія. За сучасним політичним миром, криється що іншого... Навіть така маленька держава, як Ізраїль, і тут появляються газетні натяки, що Ізраїль має атомну зброю.

Вже другий рік іде мова в Парижі між ЗСА та Північним В'єтнамом про мир і ніяк ці два державні посольства не можуть договоритися! Подібна справа діється між арабами й жидами, і про мир між цими двома семітськими народами багато часу посвячується в ОН, щоб якось їх погодити, — і нічого з того замирення не виходить.

Люди доброї волі, люди фізичної праці, чи то фабричні робітники, чи рільники, від віків пратнули миру та спокою, і часто покладали надію на своїх провідників, але завжди були заведені, а навіть обманені, бо їхня на-

дія на мир і спокій — сталася невільництвом. Ці прагнення людства добре знали всі Кайнові нащадки, яких на меті було творити світову тиранію. Вони невсінгуре готовили пляни поневолення слабших народів, а відтак панування над ними.

Саме в часі великого історичного напруження, дві тисячі років тому появився на Західній Європі цезар Август, який з Риму намагався поширити свою імперію й володіти усім світом. Він захоплював країну за країною, захопував Божу землю людською невинною кров'ю, а для своєї егоїстичної перемоги наказував вирізувати на граніті й бронзі написи перемоги, як показ своєї пустої хвалібі. І по двох тисячах роках нічого на цьому світі не змінилося, і сьогодні те саме, що було колись.

В тіні тієї великої того часу римської імперії, могутнього цезаря Августа, були й малі князівки-царі, що підлягали римському імператорові, такі як Грод, володар над жіздами. Коли він почув про народження правдивого Царя миру, він гірше перелякається, як сам імператор Август. Він кинувся мордувати маліх діток, боявся за своє плазування перед римським імператором. Який великий контраст між володарями цього світу та Князем миру — Спасителем поневоленого людства.

Він — Князь миру народився в убогій стаєнці, серед найбідніших людей, людей творчої праці. В часі Його народження, хоч у бідній стаєнці й між бідними людьми, пролунала пісня ангельського хору, що линув із неба: "Слава Богу в небі, і на землі спокій, в людях уподобання!" Цю добру вістку прийняли добрі люди і від того часу Італія в ім'я цієї доброї вістки Євангелії, і ті країни й народи, які прийняли поради Князя миру, мали й

мають більше добра, як ті, що прийшли поверховно, або ті, що цілком відкинули — славу Бога й мир між людьми.

Перед людством від часу народження Христа — Князя миру, Опасителя людства від злоби та спішого егоїзму, постало наступне питання: Чи йти за цезарями Августами й князями Іродами, чи за Ісусом, Сином Бога, Творцем усього людства і Всесвіту? Наслідки цезаря Августа та Ірода в різних формах і різними способами продовжували й продовжують їхнє злочинне діло.

Народження Ісуса Христа, чи об'явлення Бога в людському тілі, діє найбільших богословів і філософів з великою тасмницею, і про це написано багато різних богословсько-філософічних і наукових розвідок. Євангеліст Іван, один з найближчих учнів Христа, дає на початку Євангелії конкретну й вистачаючу відповідь: “*В початку було Слово, а Слово те в Бога було, і Бог було слово*”, і в цьому самому урицкові початкової Євангелії в 14 вірші довівшио першого вірш: “*I Слово сталося тілом, і перебувало між нами, повне ласки та щедрот, і ми бачили славу Його, славу як Одноваженого від Отця*” (Єв. Івана 1:1, 14).

Текст на якому обґрунтovanа ця стаття, взято з книги пророка Ісаї, 9:6. Так поданс в перекладі Біблії П. Куліша та в іншомовних перекладах. В перекладах української Біблії І. Огієнка і І. Хоменка подано розділ 9: вірш 5-тий. Пророк Ісаї писав свою книгу в роках 740-700. Пророцтво Ісаї по такому дивному часі, сповнилося дослівно. Це переконує нас, що Бог Дух, промовляв через одиниці, що були на дорозі правди й справедливості, говорив через них до народу, подаючи поради й перестороги. Правдиві про-

роки Божі й народні, тікоти не спокусились на юдівське підкупство. І безпощадно картали тих, що були гнобителлями безборонного й працюючого люду.

Українські Різдвяні Свята були наявні великим пістизмом, коли наблизився день, що звался "колядою", цебто вечорою Свят-Вечора — ніч народження Ісуса Христа, то до того вечора було богобійне та святочне приготування. Найперше вся родина, челядь дому заховували цілоденний піст, нічого не ївиши, за винятком малих дітей. Сама вечеря була приготовлена на рослинних товщах — отії. Різдвяні Свята були великою урочистістю, які тривали три дні. Особливою радістю були Різдвяні Свята для дітей шкільного віку. Вечером, на коляду, коли батько, голова дому вносив до хати снопа й малу в'язаночку сіна на стіл, а більшу вівсяної або ячмінної соломи під стіл. Коли сіно було простелене по столі й накрите святочним настільником, це був знак, що незабаром наступить вечеря. У містах, замість сіна, снопа (дідуха) та соломи, ставляли німецьку ялинку "таненбаум".

Українське село було від відмінною народних обичаїв, культури та рідної мови, і все це збереглося ще з дохристиянських часів у народному віруванні. Все це було чисте та святе й передавалося з покоління в покоління. Народня приказка, яка навіки буде мати свою силу, говорить: "Все чуже добре, але своє найкраще".

Коли людина не має любови й віри до Бога, то й радості не має, як має, то штучну. Ми сьогодні переконані, як живі свідки, і бачимо на власні очі, як виглядає ця штучна радість у сучасної молоді, особливо у вільних країнах світу, яка не може розрізнати — добра від зла!

Щоб мати добро та радість, то треба добро робити. Його треба робити найперше в себе, в своєму домі, в своєму народі. Треба вірити в те, життя людське стане кращим. У світі між людьми росте зло, воно росте тому, що люди не мають віри й надії в добро, а де нема добра, там нема й радості. Бог є добро, Він є радість! Зло є вічним смутком і журбою, бо перед злом, і тими що гоняться за ним, стоїть неминучя затібіль.

Народження Христа і Різдвяне Свята не є лише самою традицією, або спомином, але є великою надією перемоги добра над злом. Фактом є доконаним, що мимо різних релігій, різних календарів, в усьому світі обов'язковим календарем став календар нової ери — Різдва Христового. Тому ми, українці, на рідних землях і по всьому світі, не лякаймося! Маймо надію й віру на Провидіння Боже: на Христа Провідника, на Бога кріткого, на доброго Порадника, на Князя Мира й Отця будучого віку!

Христос родився! Славім Його!

"Вільний Світ", 1971

Небо, Земля і Люди

"Слава Богу в Небі, а на Землі мир, між людьми добра воля".

Здається, як ніколи в нашому часі ввесь науково-астрономічний світ цікавиться і змагає всіма силами, щоб довідатись і переконатись чи є ще десь у великому Всесвіті, подібне інтелігентне людське життя, як на нашій сонячній планеті Землі?

В історії християнства

проминає вже дві тисячі років, як ця ангольська пісня пролунала в просторі над Вифлеємськими полями, і цю пісню почули впершє не всільможні цього світу, не високі Єрусалимські духовні достойники, а звичайні пастухи найбільш спокійних і пожиточних звірят - овечок. Та мимо надприродного небесного співу, пастухи почули голос "Вічного Слова", що до них промо-

вив ангел їхньою, для них зрозумілою мовою: "Не лякайтесь, бо ось я благовіщу вам радість велику!"

І знову, кінчається 1971 рік, знову полинуть ці божественні слова: "Слава Богу в небі, а на землі мир, між людьми добра воля"; полинуть із церковних амвон, пересякнуті будуть цілесвітною християнською пресою. І постає питання: що всі християни за ті довгі віки нашого християнства зробили на цій землі — для міра і добра між людьми? Дещо зробили, але не багато. Християни у своїх святах (ломах молитви) обмежуються по-більшості до прославлення Бога, аде прославлення Бога відбувається і буде відбувається і без нашого широкого традиційного прославлення. Христос, Син Божий, говорить, що Його прихід із неба на землю мав ісся багато більшого ніж традиційне прославлення Бога. Він говорить: "Я прийшов, щоб ви мали життя, й по-достатком щоб мали". Ці слова говорять, що той "мир" (спокій) і та "добра воля між людьми" мали бути не лише на словах, але на дії.

"Слава Богу в небі!" Біблія й астрономічна наука говорять, що в усесвітньому просторі є якесь життя, подібне до нашого людського на нашій землі. Біблія говорить, що

багато разів являлись на землі духові істоти, антили, у виді людського тіла й розмовляли з людьми. Світовий атеїзм заперечує подібним випадкам, про що говорить Біблія, уважаючи появління антилів у людській постаті — біблійними видумками. Але в той самий час атеїстично-астрономічна наука, подібно як астрономічна наука людей віри в Бога, стараються всіма можливостями довідатись чи є в усесвіті подібне життя, як на нашій планеті Землі? Це мало будти: що є в одніх і в інших "добра воля", але немає "миру". Де шукати негації, на це може відповісти дитина початкового шкільного року.

Гучний і найбільший свангелист, прп. Б.Грекам виступаючи з проповідю Євангелії, часто перед солями тисячної аудиторії слухачів його проповіді, різного віку він про Небо і людей — говорить спокійно й пerekливо.

"Біблія не дає права, щоб нам торгуватись із вашими дугами, і не дає права обнижувати вам Божих Законів. Правда ми живемо в часах великої толеранції, коли людина може вірити в те, що во-

ка бажає. Але правдою є те, що в кожній ділянці життя для люди визначені якісь законо. А дорогу до Неба найясніше і найбільш докладно визначив нам Христос. Згідно навчання Біблії, Небо с для нас Божим даром, але нам грифія на Голгофі Христос.

Якож виглядає те Небо? Так, як існує таємниця гекко, так само існує таємниця Неба. Але я вірю науці Біблії, а тому вірю, що Небо є окресленим місцем. Чи воно є однією з безліч зір? Я не знаю. На цю тему я не можу спекулювати якимось моїми висновками. Про це Біблія нам нічого не каже. Я тільки бірю, що десь у безкінечних космічних просторах де існує мільйони планет, Бог знайде відповідне місце, щоб прямістити Своїх вірних. Ніхто із нас до цих думок Біблії Грегама не може після більше дссати.

"А на землі мир". "Мир" — це щось таке, що потрібне всім людям на цій Землі, як щоденний хліб. Чого немає миру між людьми? На це питання вітповідають теологи всіх

християнських віровизнань: причиною незгоди й ворожнечі людської — є диявол. Тут аж напрощується пригадати українську народню приказку: "На вовка помовка, а вівцю Макар з'їв". Найбільшими ворогами "мир" (спокою) між людьми на Землі, є провідні люди, — вони спекулюють миром. Робітні люди у всьому світі мусять бути задоволені працею й куснем хліба. Ми бачимо в цілій історії постів і в наших часах, велику жорстокість і мордоства й убийства між людьми. А причиною цієї незгоди й жорстокості є пінхго інший, як самі провідники. Тому то Христова наука й Його мир провідникам не довподоби, і Він сказав: "Горе вам, проводирі сліпі, що відциджуєте комаря, а верблюда ковтаєте". І далі: "А коли сліпий водить сліпого — обидва до ями впадуть" (Мат. 23:24 і 15:14).

Проте не бракує людей на землі, що говорять про Божий мир, дбають про нього й поширяють його. "Блаженні миротворці, бо они синами Божими названі будуть". В котловині людського життя та сліпих провідників — все переходове, а Божий мир, правда і справедливість були і будуть вічні.

"Між людьми добра воля". До цієї доброї волі

лі Бог дав людям велику можливість до порозуміння — це мова. Всі інші створіння на цій Землі не мають такої можливості, вони гуртується у свої стада чи зграї інстинктивно. Людина сотворена на образ і подобу Божу, наділена мовою як даром Божим. Цей образ відбивається: розумом, мовою і творчістю. Якби не було мови, то й не було би творчості. І людина не була б людиною.

Сьогодні мова, Божий дар для людини, стала спекуляцією в людському житті. Вона стала на услугах не для добра, не для миру, не для доброї волі між людьми, а сліпою пропагандою, ошуканством і брехнею. В людському думанні, в державницькому проволі фактично все переходове: "Усе іде, все минає і краю немає" — Т. Шевченко.

В журналі "Є.П." ч. 7, поміщена цікава стаття: «Про одну "тоталітарну" доктрину нашого часу», Н. Кошеватого. У кінці цієї статті є поважні думки, які уточнюються звищнаведеними словами: "Між людьми добра воля". Ця добра воля таки колись прийде! На цьому місці наводимо цитату:

«...Але криза і сраждання мусять принести нове життя, нову культуру. Ми вважаємо, що майбутня нова культура буде вже не матеріалістична, а духовна й високо моральна. Поступово людство почне усвідомлювати справжні причини катастрофі XX-му сторіччі.

Нова культура перебудує всі наше уявлення про світ, про людину, про душу й духа. Кожна спеціальніна наука буде спроможна докладно досліджувати в своїй сфері першоджерело від якого буття — духовний світ, духові істоти й їх діяння на змислову дійсність.«

"Вільний Світ", 1971

НАРІЖНИЙ КАМІНЬ

"Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем. Від Господа сталося це, — і дивне воно в очах наших!" (Пс. 118:22-23). У Східній Церкві на Свята Великодні в неділю рано, священик і вірні, всі разом із величним пієтизмом співають воскресну пісню: "Христос воскрес із мертвих, смерть подолав і тим, що у гробі життя дарував!" Сумнівний недовірок, вислухавши цю пісню, скаже: "А хіба це можливе?" Ми, вірючі християни, такого недовірка поставимо перед живим фактом природи в уміркованому кліматі: з кінцем осені в місяці листопаді — листя з дерев упало, земля почорніла, покрита білим снігом, усе знайшлося у зимовому сні. І коли б не світло й теплота сонця, природа ніколи б не воскресла зі зимового спочинку. Зимовою порою морози часами сягають на кілька ступенів, або й більше нижче зера. І, ось приходить весна, місяць квітень, усе воскресає зі зимового сну й земля покривається зеленню й квітами!

Перші учні Христа, а пізніше ап. Павло, цю велику подію "Наріжного Каменя" — смерть і воскресіння Христа та вірного християнства дуже добре розуміли: "Перша людина — з землі, земна, друга людина — із неба Господь. Який земний, такі й земні, і який небесний, такі й небесні. І як носили ми образ земного, так і образ небесного будемо носити" (І Кор. 15: 47-49). Знову треба повторити: Коли б не було смерти, то не було б й воскресіння.

В українському народі, що жив і живе від віків на території уміркованого клімату, як до християнської ери так і з прийняттям християнства, сама

єднала їх із Богом. Знищити віру в Христа і про Його запоруку, про воскресіння із мертвих, треба б дощенту знищити людей віри. А на такий крок не спроможні жодні "атеїзми, ізми..." Бо віра у воскресіння утотожнюється з воскресінням природи. І все видиме й невидиме є у розпорядженні Всемогутнього Бога. До такого заключення прийшов ап. Павло: "Бо все з Нього, через Нього і для Нього. Йому слава навіки!" (Рим. 11:36).

Матеріалістична філософія й догматичні суперечки на регіональному плані, в порівнянні зі сучасним науковим поступом, — лишилися по заді. Коли українці Торонта в часі інтерв'ю д-ра Б. Доценка, як він сказав: "Я дякую Богові, добрим людям і канадському урядові, — що я став вільною людиною!" — його запитали: "Звідки ж у вас віра в Бога, та там же навчають не вірити в Бога?" Відповідь: "А хіба самий факт, що вони навчають, що Бога нема, не свідчить, що Бог є?!" При цьому він додав — що духа віри й переконання він зачергнув із творів Шевченка та Франка.

В нашому часі в українській та світовій пресі, появляються завваги про недоліки сучасного духовного проводу, який ограничується до традиційного ритуалізму та до мамони, а дух живого християнства завмирає. Але такі періоди, як ми сучасники переживаємо, є переходові. Бог Дух, Бос Все-вічний. Коли Христос уздоровив зроду сліпого в дорослому віці, і коли на Нього накинулись жидівські ритуалісти — фарисеї — якою силою Він це чинить, то Христос їм відповів: "На суд я прийшов у цей світ, щоб бачили темні, а видючі, щоб стали сліпими" (Ів. 9:39). Хто довів до цього, як не сліпі духовні провідники, що сьогодні одних християн силою змушуються не вірити в Бога, а другі самі заламують-

ся у вірі? "Камінь, що його будівничі відкинули, той став наріжним каменем". По уздоровленні зроду слітого, Христос своїм противникам сказав: "Через те Отець любить мене, що я власне життя віддаю, щоб знову прийняти його. Ніхто в мене його не бере, але я сам від себе кладу його. Маю владу віддати його, й маю владу прийняти його знову. Я цю заповідь узяв від свого Отця" (Ів. 10:17-18).

"Від Господа сталося це, — і дивне воно в очах наших!" Коли б не було смерти, не було б і воскресіння. Христос умер на хресті, і воскрес із мертвих ради нашого оправдання, — або переконання про наш духовний стан і вічність.

Єрусалимська церковна ієрархія відкинула Христа — розп'яла Його. Чому єрусалимська жидівська ієрархія рішилась на такий крок? Тому, що приписувала собі заступництво Бога, й до очищування людей від їхніх гріхів, кров'ю козлів та волів, і це мусіло відбуватись у святині, бо у святині була присутність Бога. Для них слова пророка Ісаї були ворожі: "Мені небо — престол, а земля — то підніжок ногам Моїм. Який Мені дім ви збудуете, — говорить Господь, — або місце яке для Мого відпочинку? Хіба не рука Моя все це створила?"

Чому на українських землях до прийняття християнства не залишились пам'яті релігійних святынь? Бо українці так дослівно розуміли Бога, як про це сказано вище: "Мені небо як про це сказано вище: "Мені Небо — престол, а Земля, то підніжок ногам Моїм". І українці не присвоїли Богові жодної кролісі жертви. А ми чогось за чужими порадами, на кожному кроці називаємо наших прапредків "богачами", а не народом українським?

Звернімся до свого пророка Тараса Шевченка. Він до своєї поеми "Іван Гус", якого чехи високо цінують і шанують як генія народу, вжив такі слова: "Камінь, що Його будівники відкинули, той наріжним став каменем. Від Господа це і дивне в очах наших". Цей камінь, де Христос. Він для людського спасіння зійшов з Неба на Землю, умер на хресті і воскрес із мертвих, вознісся на Небо і став Аруисвящеником у Його вічній і невидимій Церкві. Він був, є і буде на віки! Він сказав до Марти сестри Марії: "Я воскресіша й життя. І хто вірює в Мене, — хоч і змре буде жити!"

Що таке воскресіння й життя? Для звичайної людини, що цим питанням не цікавиться, — звичайні голі слова і це прикро! На початку цієї Великодній статті с гадка про живу природу нашої планети Землі, яка зимою в стані спочинку, а весною пробуджується й живе. Це широка тема і ясна про людське воскресіння. На цю тему на неї в Новому Заповіті є питання й відповіді. Новий Заповіт говорить про людське воскресіння, де праведні й неправедні будуть перебувати і чека буде їхня доля у вічності.Наука нашого часу, скажімо про Всесвіт і про докладний вигляд Місяця на якому вже кілька разів стала людська нога, німає тепер жодного сумніву и пагання, що в Усесвіті є планети по дібні го Місяця й нашій Землі та є життя і де його немає. про це Христ-

тос Син Божий, говорить у Своїй притчі про багача Й Лазаря. Коли мільйони християн в часі Великодніх Свят співають "Христос воскрес із мертвих, смерть смертью подолав, і тим що у гробах життя дарував!" – то не на марно співають.

"Кан. Фармер", 1970

* * * * * ○ * * * * *

РАНОК ВОСКРЕСІННЯ

І знову мовби на незримих хвилях припинула до нас житворча весна! Воскресіння ранок! І знову полине з мілійонних християнських уст радісна пісня: "Христос воскрес із мертвих, смертью смерть здолав і сущим у гробі життя дарував". А тим більше ця пісня полине з тисячі-тисяч українських сердеч, що розсіяні поза межами рідної країни, яким приходиться оплакувати долю, що не поблагословила зустрічати Воскресного ранка на рідній землі.

Здавалося б, що ніч, ніч непрояснена ніколи не дасть заляти ясному сонцю, що темрява відвічно злослива наляже та причавить все, що прагне волі й воскресіння. Однак, так як найчорніша темрява вічний ворог Божого воскресіння не мала сили, щоб затримати Ісуса Христа в гробі — Він воскрес! Встав із мертвих! І тим самим сьогодні немає в неї сили, щоб затримати Його святу Правду.

Вічна Божа Правда стороожить над цим світом. Вона стороожить над усякою неправдою. Хоч зло і несправедливість час від часу підіймається вгору, здається нераз, що заглушась все, що чесне та справедливе. Однак за словами Христа Сина Божого, які Він свого часу сказав: "Все, що своєю силою до неба підноситься, падає в саме пекло.

Ми живемо в часах, де гін за славою, за володінням над другими, за самозавдоволенням переходить всякі граници і тим самим не дає радіти ні весною, ні Христовим воскресінням, бо в душі залягла мертвота на вічне воскресіння.

Рік-річно будиться весна, а з весною ввесь християнський світ святкує пам'ятку Христового воскресіння. Рік-річно весняне воскресіння пригадує кожному християнинові ту велику свя-

ту правду, що в світі ніщо не гине, але перемінюється. Тим більше Христове воскресіння й нам запевнює наше вічне існування з Ним. "Ще недовго, і світ вже Мене не побачить, але ви Мене будете бачити, бо Я живу — і ви будете жити" (Ів. 14:19).

Весна й Христове воскресіння рік-річно яскраво промовляють доожної християнської душі, а тим більше до душі українського віруючого, а особливо до тих, у кого залишилась пам'ять про красу рідної весни.

На цьому місці хочу пригадати, як маленька чотирилітня дівчина мов той ангол у день Христового воскресіння, декламуючи, запитувала й переконувала матір про красу весни та Христове воскресіння.

В Е С Н А !

Скажи мені, матусю мила,
Чого зацвіли квіточки?
Хто їх збудив? Яка це сила?
Звідкіль прийшли ластівочки?

Чого то сонечко так гріє?
Чого то любо так мені?
Чого то цілий світ радіє?
Чого так гарно на весні?

Чого пташки співають вранці?
чого летять ген до небес? —
Ой, знаю, знаю, люба мамцю,
Що на весні - Христос воскрес!

Коли голландський філософ Барух Спіноза, з походження єврей (1632 — 1677), який навчав, що Бог живе в усьому: Він живе в квітках, співає через пташок, хвилює в морських хвилях і т. д. І багато дечого іншого говорив і навчав, що не завжди погоджувалося з правдою, але коли взяти під розвагу саму весну та все інше, то не можна заперечити тому, що Бог діє через красу Свого творива на Свою славу.

Коли знову зустрінемо цей великий весняний ранок, ранок Христового воскресіння, — то нехай у цей день збільшиться в нас віра й надія на перемогу над злом. Хай сонце небесної хвали гріє кожну душу та пригадує весняний рідний ранок, а з ранком Христового воскресіння хай зростає віра в спільноті українського євангельського братства.

"Українська Нива", 1956

ЖИТТЕРАДІСНИЙ ДЕНЬ — ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВОГО

День воскресіння Христового в українській мові правильно окреслено Великодні Свята. Христове воскресіння, що сполучене з весною є великою радістю не тільки для людини, але для всієї природи. Весною починає зеленіти вся земля: листові ліси, гаї, поля, левади, все воскресає із зимового сну й покривається зеленню. В садах розцвітають різноманітні овочеві дерева, в городах і в парках рясноють пахучі весняні квіти. З весною все воскресає, все радіє, навіть найгірший недовірок і гой іде назустріч сонцю і гріється його теплими проміннями.

На американській землі найбільшою красою під час Великодніх Свят є ніжнобіла лілея, що є символом божественної краси та чистоти. Ця чудова лілея є прикрасою на передовому місці в усіх християнських святах, а відтак у кожній родині на столі разом зі святочною їжею по середині стола рясне ніжнобіла, як сама весна лілея!

Коли перед своєю смертю і воскресінням Христос був на суді перед Пилатом, він питав: "Звідки Ти?". Христос на його питання не дав відповіді. Тоді Пилат звернувся до Христа й сказав: "Хіба ж Ти не знаєш, що я маю владу розп'ясти Тебе, й маю владу Тебе відпустити?". На це Христос відповів: "Надо мною ти жодної влади не мав би, коли б тобі взерху не дано було; тому більший гріх має той, хто мене тобі віддав" (Ів. 19 : 11).

Гріхи людські й помилкова віра в Бога — завели Христа на хрест. В християнській історії дуже багато різних пояснень і дискусій на тему про смерть і воскресіння Христа. Цим дискусіям

і поясненням немає кінця. І крім цього багато обвинувачення хто був причиною до розп'яття Христа? Найбільшу вину приписано срусалямським духовним провідникам, відтак Пилатові, Юді, а в кінці дияволу. Але на всі питання, дискусії, обвинувачення й пояснення, чому Христос мусів тяжко терпіти на хресті й умерти? Відповідь — без смерті не було б воскресіння.

До Христа проминуло дуже багато часу, і було багато різних релігійних поглядів, не менше, як нашого часу. Через усі часи було питання й шукання відповіді — чи зі смертю кінчиться людське життя, чи воно існує далі? Воскресіння Христа на це питання дає повну відповідь.

Воскресіння Христа, це доказ людської вічності. "Бо так, як в Адамі вмирають усі, так само в Христі всі оживуть (воскреснуть)" — I Кор. 15: 22. Воскресіння Христа із мертвих анулює всякі людські сумніви, всякі дискусії, чи людина матеріалістична істота, чи духовна вічна. Головне, що смерть і воскресіння Христа не є таємницею, але живим історичним фактом, бо ще нема повних дві тисячі років, як подія смерти й воскресіння Христа відбулась. Життя людське на нашій землі довговічне, після археологічних і історичних дослідів і доказів до народження Христа і Його смерти й воскресіння проминуло багато тисяч років.

Горе між людьми в світі, і горе нашого українського народу виникає з причини помилкового вірування в Бога та воскресіння Христа. Христос по своєму воскресінні сказав до учнів: "Дана мені всяка влада на небі і на землі". Перша Апостольська Церква, маючи віру у вічного воскресшого Христа, і так навчала. "Отож, коли ви воскресли з Христом, то шукайте

того, що в горі, де сидить Христос по Божій правиці” (Кол. 3:1). Церква Апостольська мала силу, вона не підлягала жодній безбожній владі. Вони не боялися єрусалимським духовним провідникам сказати в очі живу правду: “Але ви відцуряєте Святого та Праведного, й домагалися видати вам душогубця. Начальника ж життя ви забили, що Його воскресив Бог із мертвих, чого свідками ми” (Дії Ап. 3:15). Таку віру та відвагу треба мати християнам нашого часу. Але до чогось такого тяжко дійти, легше здобутись на звичайну обрядовщину, або на крайньо сектанські суперечки — хто мас кращу віру, ніж на чиніс живе й правдиве християнство.

Чи треба ще більших доказів, якими шляхами тому сто років і далі в минувшину йшло християнство? А чи сьогодні багато змінилося?! Воскресіший Христос вимагає від християн не слів, а чину. »Чого звete ви мене: “Господи, Господи”, та не робите того, що Й говорю« (Лук. 6:46). Де немає віри у власне воскресіння й життя вічне з Богом, там гніздиться індеферентизм, людина без віри у воскресіння Христа замикається у своє “я” і так ніде ціле життя.

В цьому році українці у вільному світі, одні святкували Великодні свята в кінці місяця березня, де в східніх стейтах ЗСА падав через цілій день великий сніг, так, що ці Великодні Свята були подібні до Різдвяних Свят. Українці, що святкують ці свята при кінці місяця квітня, то буде подібно, як колись на рідних землях, де весна в повному квітучому розмаї. Але ця розбіжність у святкуванні цих великих свят Воскресіння Христа, це розбіжність людська. Боже керування природою не змінне. Кожна пора року має своє місце і свій зміст.

Христос прийшов на цю землю, щоб заснувати в людських серцях Царство Боже, цебто мирне життя усіх людей, що замешкують Землю. Жидівські провідники цього не зрозуміли, і через заздрість Його могутнього слова, яке пекло їх огнем — розп'яли Його на хресті. Думали, що на цьому буде кінець. Вони думали, що Єрусалим є місцем Бога, а вони мають володіти світом. Христос воскрес із мертвих і вонісся на небо! Єрусалим був зруйнований до тла. Христові слова: "Не зостанеться тут камінь на камені" дослівно сповнилися.

Смерть була переможена: "Де, смерте, твоя перемога? Де твоє, смерте, жало? Жало смерти — то гріх, а сила гріха — то закон. А Богові дяка, що Він Господом нашим Ісусом Христом перемогу дав нам!" (І Кор. 15; 55-57). Хай ця перемога буде нашою надією на перемогу Божу, на рідних землях і на чужині. Христос Воскрес — Воїстину Воскрес!

"Вільний Світ", 1970

У ВОСКРЕСІННІ — БОЖА СИЛА І БОЖА ПРЕМУДРІСТЬ

Воскесіння Ісуса Христа є Божою силою і премудрістю. Ту силу й премудрість ми пізнаємо нашою вірою, бо наука, не багато може допомогти. Наука нам відкрила і то лише частинно велич Всесвіту, з цього часу, коли людина стала на Місяці, запрягши техніку до лізання Всесвіту.

В минулих віках нашої християнської епохи, наука Христа та Його учнів, не була вповні зрозуміла, і не введена в практичне людське життя, де мали б панувати правда й воля, тому в нашому часі людство поділилось на два великі ідеологічні й протилежні табори: на тих, що визнають ідеа-

лізм і на тих, що визнають матеріалізм. Перший табір визнає, що найвищий абсолют — Бог Творець, після слів ап. Павла: "Бо все з Нього, через Нього і для Нього" (Рим. II:36). Другий табір визнає філософський матеріалізм, який каже, що матерія панує над духом, що все само від себе повстало, і все самособою існує.

До скріплення цього величного поділу, людських поглядів причинились таки ніхто інший як самі християнські верховоди, що в усьому бачили матеріальну користь. Слова Христа й сьогодні є важні: "Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше". Мамона, золотий божок, домінує в усьому світі. Ці недоліки ап. Павло предбачив, і сказав: "Із вас самих повстануть люди, що будуть казати перекручене, аби тільки учнів (вірних) тягнути за собою" (Дії Ап. 20:30).

Це перекручення правди Божої, ради мамони створило ці два протилежні табори, — людей вірних і невірних. Табір невірних пішов так далеко, що відкидає усе, що духове, що вічне; матеріалістична філософія каже, — людина, як усі інші тварини, нема потреби думати про воскресіння. Такі розбіжні думки були вже на початку християнства, особ-

ливо в Коринтській Церкві. Тому ап. Павло це питання уважав як найбільше рішучим і на це він посвятив у Посланні до Коринтської Церкви, цілий 15-тий розділ, який є апогеєм в апостольській науці. Він каже: "Як немає ж воскресіння мертвих, то й Христос не воскрес". І в цьому розділі він подає такі думки, щодо воскресіння Христа і воскресіння людське, затримуємося на десяти точках:

1. Переконливість: "Та тепер Христос воскрес із мертвих, первісток серед спочилих". До того часу не було в історії людства, смерті й воскресіння, подібного до Христа.

2. Без смерті не було б воскресіння: "Бо я передав вам найперше, що й прийняв, — що Христос був умер ради наших гріхів, і що Він був похованний, і що третього дня Він воскрес за писанням!"

3. Він являвся учням: По воскресінні із мертвих Христос являвся Своїм учням і вірним, одніцем, групово, а відтак у великій більшості: "А потім явився нараз більше як п'ятирічам браттям, що більшість із них живе й досі, а деято спочили". Але в нашому часі ще є такі люди й кажуть: "Чи про воскресіння Христа є в історії записано?" Ті, що таке ка-

жути — вірують, що Мойсей був на світі, й був провідником жидівського народу, а про Христа, що воскрес із мертвих не вірують.

4. Сумніви про воскресіння: "Коли ж про Христа проповідується, що воскрес Він із мертвих, — як же де-хто між вами говорить, що немає воскресіння мертвих?" Єрусалимські духовні провідники, вірили у воскресіння, але не вірили, що Христос воскрес.

5. Віра, що обмежена до земного: "Коли ми надімо-ся на Христа тільки в цьо-му житті, то ми найнешас-ніші від усіх людей". Христос прийшов з Неба на Зем-лю, щоб людям відкрити вічність. Брак віри у вічність виникають між християнами й людьми всіх інших релігій, а найбільше між матеріялістами: злоба, заздрість, ненависть і понево-лення — сильними слабих.

6. Практичне порівнання: "Але дехто каже: "Як мертві воскреснуть? І в якім тілі прийдуть?" Нерозумний, — що ти сієш, те не оживе, як не вимре". Відоме кожній людині, що зерно яке падає до землі, чи в землю — завмирає, із нього виростає колос з новими зернами. Це порів-нання відноситься й до лю-дей і воскресіння.

7. Воскресіння людини й сила Божа: "І Бог Йому ті-

ло дає, яке захоче, і кожно-му зерняті його тіло. Є не-бесні тіла й тіла земні, а інша земнім". Для віруючої лю-дини це вповні ясне, так яс-не як те сонце, що з небес-ного простору вічно гріє і світить.

8. Смерть переможена: "Де смерте твоя перемога? Де твоє смерте жало? Жало смерті — то гріх, а сила гріха то закон". Історія нас переконала, що найжорстокіші закони не ущасливи й не ущаляють людей. Христос визволяє людину він закону, на місце закону дав людині волю й любов до Бога й до біжнього.

9. Віра й перемога: "А Бо-гові дяка, що Він Господом нашим Ісусом Христом пе-ремогу дав нам! А перемога це віра наша; про це запо-вів Сам Христос: "Хто слу-хає слова Мого, і вірує в То-го, що послав Він мене, — життя вічне той має й на суд не приходить, але пе-рейшов від смерті до жит-тя" (Ів. 5:24).

10. Товариство лихе: "Не дайте себе звести, — това-риство лихе псує добре зви-чай!"

Віра у воскресіння Христа є найвищим ідеалом, і така віра перемагає всі "лихі това-риства", а віра українсь-кого народу є перемогою у волю України! Христос Вос-крес — Войтину Воскрес! "Народна Воля", 1971

БІБЛІЯ Й ЛЮДСЬКЕ РОЗУМІННЯ ІІ

Доповідь, виголошена 5-го вересня 1964 року
за 18-їй Конвенції УЄБО, в Честері ЗСА.

“Бо як я можу дивитись на лихо, що спаде на
народ мій, і як мені дивитись на загибель рідних
моїх?” (Ест. 8:6).

Цілість канонічної Біблії складається з 66 книг. Кожна біблійна книга має відмінні історично-наукові й духовні думки, які вливаються в одну цілість.

Книга Естери є однокою з біблійних книг, що говорить нам про стародавні часи східного світу, де дві жінки на тодішньому царському дворі вміли стати на про ти пониження чести людської й тотального нищіння людності. Пересячний читач Біблії, без ширшого літературного світогляду й пізнання історичної минулості, може впасти в якусь християнсько-релігійну крайність, особисту зарозумілість, а відтак безпідставно зневажати своїх близких і вносити багато труднощів у християнське життя. І ця думка не є голословна, бо жива дійсність нашого часу говорить нам про християнську насивність у боротьбі зі злом, яке підгризає християнський фундамент правдивої віри в Бога. А причиною до цього є неправильне розуміння Біблії. В християнській історії, як і в нашему часі, були і є певні одиниці, що йшли і йдуть простою дорогою, якою є Господь Христос, бо Він сказав: “Я — дорога, і правда, і життя” (Ів. 14:6). Величезна більшість християн нашого часу,

коли його порівняти з книгою Естери, іде не за Божим голосом, але за людським, не контролюючи свого поступу: ці в розумінні Біблії, ці в поглибленні своєї віри, свого християнського переконання; а коли йде мова про національне розуміння свого походження й збереження його в суспільній приналежності, то це питання наче б і не існувало.

Кожен народ, що жив і живе на цій землі, має своїх духовних народних провідників: жиди мали — Мойсея, магометани — Магомета, сучасні індійці — Матама Ганді, американці — Вашингтона і Лінкольна, поляки — Міцкевича і т. д. Коли спитаємо українських протестантів, без різниці до якого визнання вони приналежать, кожен скаже: “Нашим духовним провідником є Ісус Христос!” Так, цього заперечити не можна. Але така відповідь не вповні задовільна. У світлі Нового Заповіту Ісус Христос є Господь і Бог. Він є Богом і духовним провідником усіх націй, усіх народів, усіх християнських церков і всього людства на землі. Він є Господь в усьому і над усім. Він є Паном над усіма провідниками усіх народів, і націй і релігій. Про це виразно говорить ап. Павло: “Бо хоч і існують так звані “боги” чи на небі, чи то на землі, як існує багато богів і багато панів, та для нас один Бог — Отець, що з Нього походить все, ми же для Нього, і один Господь — Ісус Христос, що все сталося Ним, і ми Ним”

(1 Кор. 8:5-6).

У цьому світі є універсалісти й народолюбці. Універсалісти, чи то в більшій сили, чи в меншій, хотять цілий світ підпорядкувати під свою опіку, і таких ап. Павло називає "земними богами"; вони не тільки що хотять володіти іншими, але й вимагають божеської почесті, і таких богів недавно світ пережив — Гітлера й Сталіна, але вони вже опинилися в царстві темряви. Народолюбці, що люблять свій народ, з якого походять, і Бога. Якому дякують за те, що дав кожному народові місце на землі, стараються за всяку ціну зберегти своє існування й жити в згоді з іншими народами, бо таке життя належить до загальної людської етики.

Бог не поділив і українського народу без його духовних провідників. Він дав нам двох: Тараса Шевченка і Івана Франка. Перший, як академік мистецтва й поезії, другий — соціолог, доктор науки, хоч Ів. Франко ніколи цим титулом не послугувався, мимо того, що цей титул здобув правно-науковою дорогою на Віденському Університеті. Як один, так і другий стали провідниками свого народу, не зі списом, ні з мечем у руці, але з пером — живим словом. Т. Шевченко скерував усю свою думку на внутрішнє життя свого народу, пакликаючи його цінити свою рідину мову, як найдорожчий скарб свого народу. Ів. Франко показав на злідній й недолю народу і давав

вказівки, як вийти з цієї недолі. Він спрямував свою думку на світову літературу інших народів, на західну та східну. У його працях є багато перекладів з індійського та арабського життя. З життя тих народів, про що говорить нам книга Естери.

“Як я можу дивитись на лихо . . . ” — Кожен віруючий християнин, чесна людина, бо є й печесні, бачить у цьому світі лихо, яке обхопило й обмотало, мов павук свою здобич, велику силу людей. Про це висловлюється ап. Павло так: “Нема справедливого ані одного; нема, хто розумів би; немає, хто Бога шукав би” (Рим. 3:10-11). Коли це лихо обхопило й обмотало людей у вільному світі, де людина так чи сяк може запобігти деякому лихові, то що може зробити людина в тому світі, де немає волі?

За часів вавилонського царя Навуходоносора (605-562 до Р. Хр.) народ ізраїльський попав до вавилонської неволі. Там він опритомнів із своїх провин перед Богом, і почав благати Бога про прощення провин та про визволення з неволі. У цьому світі є два роди неволі: неволя фізична, де сильний поневолює слабшого, і неволя духовна — неволя гріха, де сатана поневолює людей різними способами й різними методами. В неволю темряви дуже легко попасті, але вилісти з неї не легко.

В часі тієї неволі, за царя перського Артаксерка, родовита й гарна красою

юдеїнка Естер опинилася в царському домі, як жінка царя, у найвищій царській славі, з короною на голові. Однак, як жінка царя, у великому добробуті, славі та розкошах не забула свого рідного народу. Естер повинна бути взірцем для багатьох жінок та чоловіків, що розсіяні в нашому часі по цілому світі. Естер дісталась до царського дому з двох причин: перша причина, це її прибраний батько Мардохей, якого сьогодні напевно дехто назував би "національстом", проте він був широю й богоізбішою людиною, він любив Бога, правду і свій поповелений народ, — хоч сам був у неволі. Друга причина, це пуста хвальба царя Артаксерка, що зі своїми князями не знав нічого кращого, як забави, пиття та їжа, а все це було контом невільничо-працюючої людності. Цариця Астин, як жінка, була розсудлива й не позволила на це, щоб її цар-чоловік виводив її на видовисько, як якусь річ, п'яним князям. Хвальба це одне зло, яким переповнений цей світ, сполучене з неправдою та пустомельством. Життя вимагає щирої й відданої праці, чину, а не хвалби. Колишній славний і перехвалений Вавилон опинився в руїнах і перетворився на вічну пустиню. Добре каже народня приказка: "Хвалиби повні торби, а в торбі нема нічого". А Слово Боже говорить: "А хто хвалиться, нехай хвалиться в Господі!" Бо достойний не той, хто сам себе хвалить, але кого

хвалити Господь!" (2 Кор. 10:17-18). Той, хто хвалиється Господом, не завжди буде хвалений людьми. Хвалитись Господом це значить тихо та спокійно працювати, не шукати людської заплати та похвали. Коли людина починає хвалити людину, такі друзі вибрали спільну дорогоу, що веде до пітьми.

"Як я можу дивитись на лихо, що спаде на народ мій?" --- Коли гордовитий Аман за те, що Мардохей не хотів перед ним вклонятись, напосівся знищити не тільки Мардохея, але разом із ним усю ізраїльську людність у цілій імперії, він підійшов фальшивою дорогою до царя, обдуривші його, і отримав право на знищенння невинних людей. Але Господь знає заміри безбожників та ліхих людей. Коли цариця Естер довідалась про те, що чекає її прибраного батька, а разом із ним увесь народ, вона шукала рятунику і знайшла. Це був піст і молитва, щиросердча молитва до Бога.

Не сліпою пропагандою, не суперечками, не хвальбою і не танцями, як це практикують наші сучасники у діаспорі, але серйозною постанововою та рішучістю. "І сказала Естер у відповідь Мардохею: "Піди, збери всіх юдеїв, що знаходяться в Сузах, і постъте ради мене, і не їжте й не пийте три дні ні вдень, ні вночі, та й я з моїми служницями так само поститиму, а потім піду до царя, хоч це проти закону; й коли

загинути — загину” (Ест. 4:15-16). Не всякий справі можна поклонятись, або потакувати, добре чи не добре. Коли закони державні чіпають людське сумління й заперечують служити живому й вічному Богу, то хоч би навіть загрожувала смерть — треба вибрati смерть. Людина перед загрозою тілесної смертi шукає рятунку в рiзнi способи, щоб врятувати себе. Але коли йде мова про духовну загрозу, про вiру в Бога, про спасiння душi, то цим мало хто цiкавиться. А ще гiрше виглядає справа щодо нацiонального питання, до рiдnoї мови та культури. Такi вiкoли не згадають про своiх народних духовних провiдникiв, i не цiкавляться тiм, що вони могли народовi передати. Шевченко і Франко дали нам великi думки, великi слова, а такi думки й слова людина може передавати тiльки вiд натхнення Божого: “Молiтесь Богovi одному, Молiтесь правдi на землi, А бiльш пiкому Не поклонiтесь!” (Т. Шевченко). Або як має виглядати правдива людина в свiтлi правди та справедливостi: “Блажен муж, що серед гвалту й гуку, Стойть, як дуб, посеред бур i грому. На згоду з пiдлiстю не простягне руку, Волить зламатися, нiж поклонитись злому” (Ів. Франко). Вiд часу, коли люди на землi вiдшукали золото, i коли цe золото обернулося в монету — в золотого божка, вiд того часу аж до нинi людина поклоняється цьому божковi i пускається на

всяку зраду й підлість. "Бо корень усього лихого — то грошолюбство, якому віддавшиесь, дехто відбились від віри й поклали на себе великі страждання" (1 Тим. 6:10).

Мало свідомі або початкові віруючі християни, читаючи Біблію, хапаються за універсалізм: "Так бо Бог полюбив світ . . ." (Ів. 3:16), або: "Бог є любов" (1 Ів. 4:8), — перозуміючи того, що Бог є Богом — Творцем, як каже Нікейський "Символ Віри", Творцем усього видимого й невидимого; що на світі є багато націй, народів, релігій, а відтак і раси людей; що історія людства має за собою цілі тисячоліття, і так само постачання Біблії. Біблія свої початки різьбила на кам'яних табличках: "Десять Заповідей Божих". Опісля писалися рядки цієї довговічної книги на пергаменті, і на кінець на папері. Колись вона була доступна лише одиціям, сьогодні мільйони людей різних народів і націй користуються її вказівками для свого духовного життя. Книга Естери, на якій ми опираємо наші думки, щодо національного питання, мимо того, що вже велика віддаль часу, дає ясніше розуміння справи народної, кожного народу, як це розуміють лініві серцем в нашому часі. Цар Артаксерк не вимагав, щоб у його царстві був один народ, одна мова, одна віра, він при своєму царському дворі мав писарів усіх народів свого царства, і коли треба було повідомляти про

якісь справи, писарі писали до кожного народу його мовою: “І покликано царських писарів третього місяця, це бо місяця Сиваша, двадцять третього дня його, й написано все так, як звелів Мардохей, до юдеїв і до сатрапів і начальників в країнах і князів у краях від Індії до Етиопії — в сто двадцятьох сімох країнах, в кожний край його письмом і до кожного народу його мовою, та й до юдеїв їх письмом і їх мовою” (Ест. 8:9). В нашому часі цілком павпаки, кожна якась церковна організація, кожна секта, хапаючись за універсалізм, покликається на слова Христа: “Щоб були всі одні” (Ів. 17:21), а те “одні” в їхньому розумінні, щоб все покорилось нікому іншому, а провідникові, що покликається на Божі слова. Таке розуміння Біблії, це піщо інше, як розуміння для власного інтересу. Єдність християнська може ґрунтуватись на підвалині, про яку говорить ап. Павло: “Не будьте винні нікому нічого, крім того, щоб любити один одного” (Рим. 13:8). Коли ця думка для когось незрозуміла, то й ціла Біблія незрозуміла й не ясна.

“І як мені дивитись на загибель рідних моїх?” — Від того часу, коли Естер стала в обороні свого народу, аж до нашого часу жиди в своїй історії пережили дуже багато. Вони вже близько дві тисячі й п'ятсот років кожного року обходять пам'яте свято “Пурім”, з постом і молитвою. Є кілька важних подій і в

українській історії. Тепер питання: яку з цих історичних подій Український Євангельський Рух прийняв як день пам'яткового спомину? Тут треба сказати: Як нам дивитися на бідування наше? Реформація в XVI столітті принесла духовну волю, щоб кожен народ прославляв Бога його рідною мовою. Як ми дивомось на цю волю і як ми її цінимо? Як ми можемо дивитися на це, коли більшість, особливо молоде покоління, пerekлючене на прославлення Бога чужою мовою, а не українською? Що ми робимо, як ми думаемо, як ми розуміємо Святе Письмо, як ми розуміємо його історичні події, як ми розуміємо свій народ, його передових духовних провідників і ставлення до подій народу?

Біблія-Святе Письмо навчає, щоб кожен народ зберігав своє іспування, і щоб не шкодив іншому народові й не иниців його мови й культури і всього того, що є цінне для кожного народу. Мильне розуміння Святого Письма — це мильне розуміння і ставлення до Бога. “І побачив Бог, що все, що створив, було дуже добре” (1 Мойс. 1:31). Ми, віруючі християни, відкидаємо еволюцію, і визнаємо, що Бог створив людину — на Свій образ і на подобу Свою створив людину доброю й для добра. І Бог людину наділив розумом --- і це добре. Люди часто нарікають на спокусника-сатану, що він є причиною всякого зла. Де ж тоді людський розум і де добро? Не в

самому злі усе нещастя людське. Нещастя людське є таки в самій людині, а це — егоїзм і еготизм. Біблія подає нам дві дороги — Божу й людську, добро скеровує наші ноги на дорогу Божу, егоїзм і еготизм скеровують наші ноги на дорогу зла. І тут криється таємниця, як людина може розуміти Біблію . . .

Книга Естери згадує нам про часи перського володіння. Вона говорить нам про людей, що, бувши в неволі у чужій землі, не забули пі своєї країни, пі своєго народу, пі своєї рідної мови: "Якщо я забуду за тебе, о Єрусалиме, . . . нехай забуде за мене правиця моя! Нехай мій язык до моого піднебіння прицапне . . ." (Іс. 137:5-6). Євреї були цілих сімдесят років у неволі, і їхні язики були живі, щоб прославляти Бога у своїй рідній мові. Українцям, яких друга світова війна розпорошила по світі, вже через кількацадцять років багатьом язики по-приципали до їхнього піднебіння . . . Українці євангельського переконання, які мали б бути передовими, пізакаючи рідину мову, бо ж до цього їх накликає Біблія, дивляться на це питання байдуже. "Як ми можемо дивитись на загибель рідних моїх?" Як ми можемо дивитись на наше духовне ослаблення і на таке скоре винародовлення наших братів, сестер, наших синів та доньок, наших онуків та наших близких? Як ми можемо дивитись на це, коли діти наші нічого не знають про край своїх батьків — Україну?

Як ми можемо дивитись на це, коли ми не бачимо співчуття до тих, що на рідніх землях, як каже Т. Шевченко: "Я бачив пекло... Там неволя, Робота тяжкая, — ніколи Г помолитись не дають"?

Так виглядає жива дійсність. Що ж тоді намагає наше говорення про братерство, про любов, про наші успіхи... Здається, ми б хотіли цілий світ павернути до Бога, а забуваємо за те, що є найістотніше, забуваємо за свій народ, за свою недодю; цураємося його історії, його мови і всього того, що рідне. І вкінці виходить так, як про це говорить Біблія: "Коли ж хто про своїх, особливо ж про домашніх не дбас, той вирікся віри, і він гірший від невірного" (1 Тим. 5:8). Так, ми цього вірша кожен можемо пояснити по-своєму — ми дбаємо за наші родини. Естер мала свій дім — цариця дому, але вона сказала: "Як мені дивитись на загибель рідних моїх?"

"Віра й Наука", 1964

**"Я НА СТОРОЖІ
КОЛО ЇХ – ПОСТАВЛЮ :—
СЛОВО"
Т. ШЕВЧЕНКО.**

ВИНЯТКОВИЙ РІК *)

Кожен рік, що проходить полішає за собою певні історичні незатерпі сліди, як наукові здобутки, а часами й не-предбачені катастрофи. Після таких подій повстають в людей, сподівання або пророчі предбачення. І не без цього, щоб з таких різних випадків банкирі, гандлярі, газетярі й тому подібні не зробили доброго заробітку. Люди, що живуть нормальним життям, вчасі якоїсь катастрофи, чи випадку, пробуджуються деякі з духовного сну й шукають нових доріг, а решта далі йде старими шляхами й падає ще в гіршу зневіру, про що говорить наш час, час по другій світовій війні.

Щаслива людина що стоїть на фундаменті Св. Письма, і може переживати різні катастрофи, чи події і рівночасно сказвати словами 121-ї Псалмі: "Свої очі я зводжу на гори ху? З звідки прийде мені допомога, то мені допомога від Господа, а

1957 рік з появою першого й другого Сovітських "Спутників", є додатковим потвердженням про кулистість і вертикальність нашої землі, яка віковічно мандрує в просторі усесвіту за пляном і повелінням Божим. За такий відважний крок, щоб пустити сателіта, який кружляє довкола землі, то тому 400 років, Sovітські вчені отримали б таку саму нагороду від св. Інквізиції, яку отримали: Бруно (1548-1600) за те, що підтримував теорію Коперника --- живим був спалений на огні, і Галілей (1564-1642) за те саме, що й Бруно — загинув у в'язниці.

Коли 1957 р. 2-го жовтня Sovітські вчені пустили першого сателіта під назвою "Спутнік", який зі шаленою скорістю 18.000 миль на год. й на висоті 560 миль, кружляє довкола землі й наробив не мало сполоху! З появою в просторі цього "Спутніка" світова преса й мінуси й плюси. Крім цього

*) Від 1957 року промінуло 15 років, як цілій світ був зливований літаками довкола Землі "Спутниками" та "Експлораторами", з того часу американські астронавти ракетами "Аполло" відбули п'ять подорожей на Місяць. Останньо "Аполло 16" привіз 200 фунтів зразків Місяця.

Минулого 1971 року американські науковці гирядили і на Марса ракету "Марін-р 9", який за пів року пролетів 75 мільйонів миль. Перше foto яке зробив "Марінер 9", кружляючи довкола Марса, були хмари куряви, а за другим разом великий вулкан, решти foto показали широкі басейни подібні до каналів. Останні досліди світлин показують, що на Марсі є два види криги: звичайний лід, як на Землі, і "сухий лід" з вуглецем.

Совітський штучний сателіт піднігав і американських вчених про приспішення пустити у простір свого сателіта. Проте американці незадоволені самим сателітом, але мають надію при допомозі ракети дістатися на Місяць, чи на якусь другу з поблизуких планет.

Деякі євангельські журнали з появою "Спутника" заговорили з переляку, що вже кінець світу. Один із цих журналів пише: "А що цей час зближається до свого кінця, свідчить цей сателіт "Спутник", якого прозвали, який взявся з півночі, і якого вислава влада, що виповіла війну Богові".

На цьому не кінець. Скоріше може бути стільки сателітів, що будуть літати довкола землі як хмара ворон. Питання яка користь буде з цих сателітів для самого людства? Ніякої. Гріх, нужда, злоба, незгода, зависть й ненависть, будуть далі кружляти між людьми подібно як ті сателіти.

Пресове звідомлення на початку листопада подало, що Совітська влада для відзначення 40-тих роковин революції, випустила другого сателіта, що має в шестеро більшу вагу від першого. В цім другім сателіті вміщено живого пса, щоб випробувати науково, як може бути жива істота в зовнішньому просторі. Експеримент удався цілком. Другий сателіт кружляє довколо землі у висоті в вдое вище ніж перший. Пес до якого прикладено відповідні радіонадавчі

апарати, був живий у перших днях кружляння сателіта довкола землі.

Американські вчені, щодо пущення у воздушний простір сателіта не є гарячкові, але й не є по заді. 1957 р. у жовтні вистрілена ракета досягла світову рекордову висоту — 4,000 миль. Все можливе, що незабаром буде летіти пес уважає до совітського, але американська людність уже запротестувала на подібний експеримент.

Вартість цих сателітів? Вище вже підкреслено, що вони не принесуть ніякої користі для людства й не перемінять духового зупожіння. Справедливо Др. Б. Грегем підкреслив у своїй першій євангелізаційній проповіді в Нью Йорку: "Індія, — це край розміром пів величини ЗСА, з населенням поверх 450 мільйонів. Половина з них лягає спати з порожнім шлунком". Хіба тільки одна Індія, в такому оплаканому стані, — майже ціла Азія з більшою половиною населення цілого світу, й багато країн по за Азію не є в кращому положенні від Індії.

Проба теперішніх сателітів, які вдачно почали кружляти довколо Землі, мають подвійне значення: по-перше, як випробування далекосяглих стрілень (так пренаймні деякі політичні знавці додумуються), по-друге змагання людського розуму, щоб дістатися при по-

мочі ракетних стрілень на планети які поблизу нашої землі. Фантазія письменників і мальярів часто попереджують технічні винаходи. Однак не треба забувати, що самі технічно-наукові винаходи не є нічим іншим як самою фантазією. Щодо самої планетарної системи, щоб дістатися на одну чи на другу якусь планету, то це знак питання і питання не легке? При цьому і самі науковці суперечні й не певні про віддалу, й про якесь життя на інших планетах. Коли людина на цій землі, наприклад: Ескімос не може жити в тропікальній країні, а людина з тропікального клімату не може жити в країні ескімосів. То щож тоді можна говорити про Марс чи якусь іншу планету. Справедливо говорить одна євангельська пісня про людський розум і змагання щоб дістатися на інші планети.

ВСЕСИЛЬНИЙ, Я ТОБІ МОЛЮСЯ!

Всесильний, я Тобі молюся,
Атом космосу я Твого.
Хто Ти? Який? Даремно пиуся:
Ніколи не збагну того!

Наш ум не обійме, о, Боже,
Того, що Ти створив еси;
Даремно розум наш крилатий
Шукає краю небеси.

Подумаєш про ту пилину
“Вселенною” що ми звemo,
І яку лише на хвилину
П в імперії рвemo.

“Всесильний! Я Тобі молюся
Я атом космосу Твого”. *)
Лет у просторі Всесвіту не
не змінять людського життя і
не припинять злоби та незгоди,
бо люди зі своїми заба-
ганками й поглядами полиша-
ться такими як були давно.
А винахідники тримтять перед
смертью, і вона першого літньо-
го дня перерве їхне життя, — й
опиняться у вічності як та кап-
ля води в морі, і в день велико-
го Божого суду стануть перед
лицем Бога й тоді почують:
“Ви вміли творити сателіти й
кружляти довкола землі, а
Мене Господа Бога вашого не
вміли пізнати й віддати хвалу,
як Творцеві вашому. “Тож
ідіть ви від Мене, прокляти...”
(Мат. 25: 41). На іншому міс-
ці Слово Боже каже: “Тож
від кожного, кому дано бага-
то, багато від нього й ждати

I тут глибини животвору,
I там премудрість без кінця.
Однаково горі й долині
Шлеш промені свого лица.

Молюсь: Не дай мені з розпуки
Зректися розуму свого;
Нехай наука не погасне
В проміннях сяєва Твого!

Нехай мій дух в земній юдолі
Не знижується до звірят;
З Твоєї пресвітої волі
Нехай росте, хай буде свят.

*) Це слова П. Куліша перекладача Біблії. Ціла пісня є подана в новій “Кнізі Хвали” ч. 135, яку на місці цього числа подаємо в цілості.

муть". В одному американсько-му журналі з'явився образок, як сучасні мудреці звірят уводять до ракетного корабля, щоб уникнути катастрофи, яка загрожуватиме на землі, поді- ці хочу навести маленький уривок з книжки "Напередодні світової реформації", що техніка не є злом для людини, а добрим, залежить на що людина добре винаходи обертає?

Було, як це було в часі пото-лу, як хтось безінтересово й без журналістичного смаку, подивиться на цей образок, то скаже — це сміховинка яка не заслуговує жодної уваги. Од-нак для віруючого християнина, фантастичний образ ново-го ковчега є цікавим, тому, що він зв'язаний з думкою про загибіль сучасного світу, подібного до біблійного по-топу.

Відомо, що для безбожних у цьому світі, — каже Псалт-моспівець — Нема спокою, бо наближується день Божої спраєдливости. "День же Гос-подній прибуде, як злодій вночі, коли з гуркотом небо мине, а стихії, розпеченні, ру-пнуть, а земля та діла, що на-штій, погорять" (2 Пет. 3: 10). Для кожної віруючої людини, ковчегом спасіння є Христос. "Бо спасені ви ласкою через віру, а ще не від вас, то дар Божий" (Еф. 2: 8). На другому місці ап. Павло говорить, що для віруючого християнина, він каже: "Бо для мене життя — то Христос, а смерть — то надбання" (Фил. 1: 21).

Щодо техніки й її науково-го розвою, правдиво-віруючі християне не ставляться з не-хіттю чи з погордою, а навпа-ки з пошаною на цьому міс-

"Техніка призначена для то-го, щоб служити людині, її добробутові — матеріальні і духовій культурі. Техніка ви-ходить від людини, як твор-чої істоти, і тій же людині повинна служити. Мова йде про доцільне й корисне при-значення техніки. Даремно об-винувачують техніку, наче б то вона спричиняє нещастья: інцит людство та його куль-туру. Техніка є лише знаряд-дям чинності, а все зло похо-дить від людини. Кажуть, що техніка робить людину рабом, матеріалізує її. Насправді ж не техніка гнобить людину, а людина сама себе заковує в кайдани рабства. Техніка — витвір людини, від неї вона залежить, а не навпаки".

Дуже прикро, що в нашому часі більші протестантські це-ркви а в них і наш українсь-кий євангельський рух, особ-ливо проповідники й допомі-чні сили, не колектиують пова-жних книжок та журнальних праць, не роблять витинків, не цікавляться історичними документами, не роблять но-таток з різних життєвих по-дій. І не диво, як щось рап-тово з'явиться у цьому сві-ті, миттю закричать, що вже появився антихрист.

Коли англійський звичайний фабричний робітник Джордж

Стефенсон (1781-1848), придумав першого паровоза, який біг по залізних шинах і міг за собою тягнути кілька вагонів, то деякі люди того часу вважали, що то видумка сатани, а сам винахідник мав не мало неприємності. Сьогодні кожна людина ідучи за лізницею як у власній хаті, а особливо зимовою порою, в найлютіші морози, невідчуваючи найменьшого холоду, маючи всі вигоди.

Все добре для добрих людей є добре, а добре для ліхих є лихе, бо ліхі люди на віть добрі речі обертають на власну руїну й загибель. Тому сучасне відкриття атому, стіть наразі під знаком запитання, — куди цією силою люди повернуть?... Самі сателіти

не відиграють наразі великої ролі, байдуже по якій стороні та з якого місця вони будуть вилітати й літати довкола землі. Сателіти є лише експериментом далеколетніх ракетних стрілень. І коли би ці стрільни мали статися, як зброя третьої світової воєнної руйні, яка може знести з лиця землі частину людства, то й так на цьому ніхто не виграє, а виграє смерть. Проте на цьому світі людство впаде ще в більшу і глибшу пропасть безбожництва й беззаконня. Найкращим доказом для сучасної генерації, як свідків першої і другої світових війн, що ці світові війни нашого часу не поліпшили людської долі.

1949 р. "Британська Енциклопедія" оголосила людські втрати в часі 2-ої світової війни: 15,000,000 впали на фронтах, 19,000,000 замордовано в різних карних таборах, 3,000,000 населення згинули від повітряних налетів, 3,000,000 інвалідів нездатних до праці. Ось яке благословіння війни, тридцять сім мільйонові людності стратили передчасно їх життя, три мільйони, яким треба давати допомогу для іхнього нужденного існування. Крім цього у цій смутній статистиці не зараховано українського народу з його втратами від воєнних дій на українській території, яка крім добра й мирного життя зі всіми сусідами нічим, ні кому не задовжена й незвінна.

Бог є добро, Бог є любов, Бог є милосердя. Він післав Свого однородженого Сина на цей світ Ісуса Христа Спасителя світу, щоб людям допомогти пізнати Боже добро й правдивий зміст свого життя на цій землі і це велике завдання припоручене християнам, що прийняли християнське імення, і коли християні ограничилися, до щорічного побожного висловлювання євангельських слів: "Слава Богу в небі, і на землі спокій, в людях уподобання (добра воля)" (Луки 2: 14), а перестали бути посіями чеснот християнських і борцями за справедливе життя на цьому світі, то нічого дивного, що всі винаходи, і всі людські наукові

здобутки, всі багатства всяко-го добра попадають під керо-вання антихриста на людську загибіль.

Самі науковці і їх винаходи не спасуть світ від загибелі, спасення від Бога через Ісуса Христа.

"Канадійський Ранок", 1957

СВЯТО ПОДЯКИ

I.

В цім році дня 26 листопада, останнього тижня в біжучім місяці, американський народ святкуватиме 350 річницю "Дня Подяки". В цей день у Плімонт, Масс., відбудеться похід біля пам'ятника "Плімонт Рок", як свідка місця, де 20 грудня 1620 року, по тяжкій, близько тримісячній плавбі з Англії, причалив вітрильник "Мейфловер" до берегів вільної землі Америки.

В "День Подяки" біля пам'ятника "Плімонт Рок" виголосить промову відомий світової слави проповідник-евангеліст Білл Грагам. Він дня 23 листопада виголосить історичну пропозіцію у залі Роял Алберт Голл, Лондон, Англія.

Постає питання: Що влас-
тиво спонукало тих відваж-
них паломників, яких сьогодні звуть "пилигримами"
(паломниками), шукати но-

вого життя!? Це свято бага-
то будуть святкувати з до-
бірною їжею та з напитками.
Перед паломниками було
цілком інше питання: "Або
воля віри, або смерть". Во-
ни поставили перед собою
одне й друге, і з такою від-
вагою рішились під зиму в
далеку подорож, у бурхли-
ве море Атлантичського
Океану. Пливучи, вони все-
ціло сполягли на віру й на-
дію, і перепливши широке
море й зустріли вільну Аме-
рику.

Ми, Українці старої й нової еміграції, що знайшли
притулок у цій вільній країні Америки, знаємо, що ба-
гато американської землі ле-
жить пустелями, а більшість
людності заселює міста; всі
мають подостатку добірної
їжі, тоді, як відомо, що в
багатьох країнах люди при-
мирають з голоду?

В книзі Псалмів, старої
жидівської релігійної поезії,

у Пс. 145, 9, написано так: "Господь добрий до всіх, а його милосердя — на всі його творива". Ці слова в багатьох протестантських американських церквах будуть служити за гасло в проповідях. І тут не в одній людині постає така контроверсійна думка: Добре, коли Господь добрий, то чому — одній країні в подостатку продуктів, а в іншій нема? На це цікавий читач, може знайти відповідь у книжці автора цих рядків, нове видання "Кирило-Методіївського Братства" Ірвінгтона 1970 "Правда й Воля". Ця відповідь звучить так: "Правда не може бути без волі, воля не може бути без правди! Де немає правди й волі, там царить насильство, кінець його — духовна й фізична руйна".

ІІ.

Господь добрий до всіх, сказано в книзі Псалмів. Можливо, що ці слова для багатьох самолюбів, так званих "вибраних", будуть тяжкі до зрозуміння про добродіту Божу! Взагалі, люди, а в тому числі й християни різних напрямків, ще дуже далеко своїм розумом і вірою у пізнанні Божого порядку в природі та в людях. В людях тому, що кожна людина по-своєму розуміє Бога. Біблія дуже багата

різними думками щодо Бога і Його керування природою на нашій Землі та усесвітом. Прочитавши уривок з "Нагірної проповіді" Христа, що подана в Євангелії від Матвія 5, 43-48, треба сумніватися, чи на тисячу християн, хоч один правильно це розуміє? Наприклад: "Любіть ворогів своїх". Сьогодні навіть ті християни, що вважають себе за найвірніших, не знають dockano, хто їхній приятель, а хто ворог. Практичне життя нас навчило, що з приятеля найскорше може бути ворог. На цьому тлі постала українська приказка: "Хорони мене, Боже, від приятеля, бо від ворога я сам себе обороню".

Коли Христос у цьому уривку гсворить "молитися за ворогів", то не забратів, що сталися запеклими ворогами, але за тих, що не знають Божої доброти й милосердя та працю й волі, такі можуть навернутися до Бога і бути людьми. Про таких Іван Франко — знавець Біблії, глибоко думав над цим уривком "Нагірної проповіді" і зробив порівнання:

"Господь сказав:

"Яка тобі заслуга,
Коли кохаєш твого брата,
друга?"

А ви любіте своїх ворогів?"
Подумай добре,
що Господь велів!

Не мовив: "Моїх ворогів
любіте!"
Оце, брати,
ви добре розумійте,
Що ворог Божий,
ворог правди й волі,
Не варт любові
вашої ніколи".

Скільки то сьогодні з про-
повідальниць і з різних про-
фесорських катедр: мови
про любов, про мир, про
спокій, а любови, миру й
спокою між людьми й дер-
жавами нема. Проте всі ко-
ристають з Божої доброти,
бо земля рік-річно дає вели-
чезну кількість різних пло-
дів. Одні кажуть, що це доб-
ро від Бога, а другі кажуть,
що це все дає природа. І
між цими двома поділами
людій невпинна ворожнеча
та боротьба. Одні борються
за релігію, а другі поборю-
ють релігію — віру в Бога,
і цій боротьбі на цій землі
мож людьми немає кінця. А
Христос говорить цілком що
інше, Він говорить: "Щоб
вам бути синами Отця ва-
шого, що на Небі". І, чи той

Отець Небесний дивиться на
цю землю і на людей так, як
люди один на одного? "Гос-
подь добрий до всіх!" Це
слова старожидівської пое-
зії, що стали церковним спі-
вом. Ісус Христос доповниє
цю думку: "Отець ваш, що
на Небі, наказує сходити
сонцю Своєму на злих і на
добрих, і дощ посилає на
праведних і неправедних".

Свято Подяки! Чи розумі-
ють нинішні люди, що озна-
чає "День Подяки"? Чи пра-
вильно оцінювати ці Божі да-
ри, хліб, овочі та ярину? Чи
пригадають чудову весну,
літо, жнива й осінь, а все
що виростила через літо на-
ша земля, це є нашим жит-
тям. І все це від імені доб-
рого й милосердного до лю-
дини Бога. Він добрий до
праведних і до неправедних.
Цієї Божої доброти, здаєть-
ся, люди ніколи не зрозумі-
ють. Бо є люди що є воро-
ги — правди й волі. Хто по-
неволює близнього й народ,
той є ворогом Божим.

Хай цей "День Подяки"
пригадає нам, хто наш Не-
бесний Отець, а хто ми.

"Народна Воля", 1971

Довкола патріярхату

1. ГОЛОС МОЛОДІ

Від пари років між українською спільнотою у вільному світі, православними й католиками йде мова про патріярхат. Про це вже списано десь багато паперу та не мало усних дискусій з одної й з другої сторони. Крім того, між вірними насіяно трохи незгоди та байдужості до всього, що українське. Осторонь обсеруючи ці події, що кружляють довкола патріярхату, бачиться як на долоні, що все приносить українському народові на чужині й на рідних землях певну дезорієнтацію, а тим самим скорі кроки до асиміляції молодого покоління.

Що властиво криється в розмовах довкола патріярхату? Звичайне змагання про першенство на релігійному полі, особливо у вільному світі, бо на рідних землях усе підпорядковане Москві. Чи бачать це видючі, може й бачать, але це їм байдуже. Це спостерігає українська молодь, що вже уроджена в новому світі, апелює до старшого покоління, — заперстati вести обопільну боротьбу на релігійному полі, а більшу увагу звернути на рятунок українського молодого покоління, на рятунок від передчасної асиміляції.

Живим доказом є те, бо ще немає двадцять років від часу поселення української нової еміграції у вільному світі, майже вже половина потонула в чужому морі й не признається до українства. Еагато змінили свої прізвища, а деякі бояться подавати до відома свої адреси. Щож тоді допоможуть усі патріярхати? На рідних землях усе впокорене московській патріярхії. У вільному світі — йдуть змагання про патріярхат, але питання, про який патріярхат — православний чи католицький?

Українська молодь зі здоровим хистом, уроджена вже на вільній землі, спостерігаючи недоліки старшого покоління, яке веде боротьбу за релігійне першенство, а національні справи відсуває на друге місце, починає апелювати до розуму й сумління, щоб затриматися й подумати, що українців єднає, а що роз'єднує? Молодь, яка виховується в американських і канадських державних школах, вона бачить, що на всіх державних будинках і на шкільних повівають державні, а не релігійні прапори, для неї просто не зрозумі-

ле, чого українське духовенство й вірні весь час ведуть між собою релігійну боротьбу?

Правда, скаже дехто, воно так не є: ми маємо наші дитячі садки, організації молоді «СУМ», «ОДУМ», Літні Курси Українознавства і т. п. І це дуже добре, але коли діти й молодь наслухаються дома між батьками та іхніми приятелями про релігійну боротьбу, і вони хоч-не-хоч помалу байдужіють до всього, що українське. Про це дуже ясно й виразно висказала молода студентка у своїй доповіді: «Хто мені дасть відповідь»?

Минулого року, 7-го жовтня, Наталя Дяків — студентка стислих наук в Мек-Гільському університеті, Монреаль, Канада, колишня голова Союзу Українських Студентів Канади, а відтак Філософсько-Історіознавчого Товариства Української Студіюючої Молоді. На з'їзді Укр. Католицької Молоді, з'їзд звеличували Владика Ізидора Борецький і численне духовенство Української Католицької Церкви в Канаді.

Всі студенти, також священики говорили по-англійському. Наталя Дяків була єдиною, що промовляла по-українськи, з черги як другий промовець. Ось кілька слів на початку її промови:

«Шановні Гості, Всесесне Духовенство, Дорогі Гості-Студенти! В Канаді не заборонено українцям бути українцями. Українці мають право бути українцями, їхня мова не переслідується, їхня культура не висмівається. І коли українці цією святою волею не вміють користуватися, значить, вони раби, які не здатні цінити волі. Раби навіть на волі живуть, як невільники — їхня психіка рабська, вони свого рідного цураються, вони мову рідної мами не люблять, вони соромляться самі себе, і цим принижують себе перед світом і перед Еогом!»

Цікаве, що її доповідь, яку надрукував «Канадський Фармер», а передрутували: «Вільне Слово», «Молодь України» і «Єван. Правда», «Українська Думка», а єсі інші не звернули уваги й не передрукували цієї доповіді: «Хто мені дасть відповідь?» Чому — ставимо питання? Можливо тому, що вона виступила сміливо й відважно, вказуючи на недоліки української спільноти у вільному світі. Ось другий приклад з її промови й чому її доповіді релігійні журнали не передрукували:

«Мабуть, духовні провідники наші відповідають за занепад національної моралі українців, бо ж українці Ім-

передали святі обов'язки опікуватися іхніми душами, життям, національними почуваннями. Наші духовники мають не забувати, що мова матері — це мова незрадливої материнської любові. І що варта парафія, віра, молитва, коли та мова матері, забута, вигнана з душі? Я скажу — якого така віра і така молитва не варти. Забути рідну віру — рідну мову, значить зрадити Бога. Такі мої погляди, і хай духовні отці мені дожажуть, що я помиляюся?»

Аналізуючи й порівнюючи з великим народним Митрополитом Василем Липківським, бачимо, що дух і думка ті самі. Що варти всі патріархати, коли вони не обороняють найціннішого скарбу — мови народу! Коли вони у своїх публічних виступах бояться згадати правдивих духовних провідників народу, що вийшли з народу, боролися й терпіли за національну волю народу, й чужими патріархатами були потурані, а навіть зачислювані до «безвірників», тоді коли вони цілим серцем і всією душою любили Бога і свій рідний народ. Іхнє життя, праця й духовна спадщина глибоко записалася в історії українського народу: твори Г. Сковороди, «Кобзар» Т. Шевченка, переклад Біблії П. Куліша і твори І. Франка, які українськими та вселюдськими думками перевищують письменників світової слави. Іхнього духу та іхньої літературної спадщини не могли зламати й знищити московські царські сили, не мають сили й нові матеріалістичні володарі, що засіли на старому царському троні. Найбільше, що могли зробити нові проводіри, то те, що українських духових провідників припобудити до своїх матеріалістичних поглядів. І до цього припобудлення новому режимові допомогла ніхто інший, як українське духовенство, що було під проводом чужих патріархатів.

— 0 —

2. ЦЕРКВА Й НАРОД

Дивні речі діються на цьому світі, здається люди з високою богословською освітою та з певним історичним досвідом і ніяк не можуть зрозуміти так ясних, простих і виразних слів Ісуса Христа, Голови Вселенської Церкви — усіх християн, поданих в Новому Заповіті. «Прийдіть до Мене, всі знеможені та обтяженні, Я заспокою вас. Візьміть ярмо Мое на себе й навчіться від Мене: бо Я тихий і смирний серцем; то знайдете відпочинок душам вашим» (Мат. 11:28-29).

Від першої половини четвертого віку, цебто від едик-

ту Константина Великого 313 року християнської ери, Церква замість виконувати Заповіт Христа: «Ідіть же й навчайте всі народи!..» Провідники Церкви Христової, духовенство, відточиваши від тяжкого переслідування, повело внутрішню боротьбу за першенство в Церкві, а народи — поневоленя працююча людність, полищилися надалі, як овечки без пастиря. І ця недоля — внутрішня боротьба між християнами тягнеться аж до нашого часу. А що найгірше, це все відкрило широку дорогу для сучасного матеріалістичного світу — атеїзму.

Коли за Костянтина Великого християнство стало державною релігією, тоді непомітно став поділ між духовенством і народом. І цей поділ ввійшов в українське життя й літературу — «духовенство і миряни». Сьогодні у вільному світі цей поділ потроху затирається, але в минулих віках аж до першої світової війни, була поважна різниця. Слово «мирянин» походить від слова «мир». В цьому й заковика, бо слово «мир» має два різні значення. В українській мові слово «мир» те саме, що «спокій». Проте в старо-церковному розумінні слово «мир» те саме, що «світ». Отже духовенство і миряни, цебто «духовенство і світські (мірські) люди». В останньому часі діється зуважити в українській пресі й книжках певна зміна, замість слів «миряни чи світські», зустрічаємо побільшості «духовенство й вірні», і це правильно, бо це говорить про Церкву й народ.

Другий Ватиканський Собор і свобода релігії. На останній сесії II-го Ватиканського Собору були присутні гости й обсерватори від православних Церков і від протестантів. Були від патріархату в Царгороді і від патріархату в Александрії, а відтак: від московсько-православної, від грузинсько-православної, від коптійсько-православної, від критсько-православної, від єгипетсько-православної, від етіопсько-православної, від сирійсько-православної, від індійсько-православної і від російсько-православної за кордоном. Окрім цього, були репрезентанти від деяких протестантських Церков.

Текст із постанови собору про свободу релігії подає такі точки: Собор прийняв довшу схему про свободу релігії у всьому світі. З цеї постанови є важливі такі вимоги до всіх держав:

1. В релігійних справах не вільно нікого примушув-

вати діяти або затримувати від діяння згідно зі своїм сумлінням, приватно або публічно, у відповідних межах.

2. Державну владу треба проголосити без обов'язку її служати, якщо вона встриває в релігійні відношення людини до Бога.

Друга теза, як видно, була звернена проти атеїстичних і ліберальних режимів.

Другий Ватиканський Собор 1962-1965 був змушений визнати й оприлюднити за правду, що релігійна справа кожного народу належить до народу, а не до чужих релігійних зверхників (каноністів) чи щось подібне. Ап. Павло у своєму листі до Церкви в Галатах виразно каже: «Христос для волі нас визволив. Тож стійте в ній та не піддавайтесь знову в ярмо неволі!» (Гал. 5:1). Подія, яку Другий Ватиканський Собор мусів визнати за правду, відбулася на 45 років раніше в Софійському Соборі в Києві (Україна). Собор Української Автокефальної Православної Церкви, що відбувся в днях 22.-23. жовтня 1921 року, на Соборі одноголосно вирішено такі постанови:

1. Українська Автокефальна Православна Церква соборноправна й від нікого не залежна.

2. Митрополит УАПЦ, вибраний одноголосно духовенством і народом.

3. Богослужіння в УАПЦ відбуваються в українській народній мові.

Такі постанови на Соборі були вирішенні і негайно застосовані в практичному церковному житті.

Нарід і Церква. В українській мові Церква те саме, що в грецькій «Еж есія», цебто збір чи згromадження вірних людей. Духовенство не повинно рішати різних церковних справ без народу, а нарід не повинен діяти без духовенства, бо Церква це живе тіло, яке складається е духовенства й народу. Висвячення Митрополита В. Липківського УАПЦ було зі всіх сторін оправдане, хоч би й зі самої канонічної сторони. Шодо самої «канонічності», треба звернути увагу на дві лінії: лінія Нового Заповіту — Першої апостольської Церкви, і лінія пізніших соборів та різних передань. Формальною й авторитетною лінією — є лінія Нового Заповіту. Зробили помилку ті особи, що були висвячені Соборноправною Церквою, а пізніше дозволили себе пересвячувати. А ті, що відсуваютъ на бік Новий Заповіт і постанови Першої Апостольської Церкви й кажуть, — що

Собор УАПЦ, який відбувся 1921 року, не є канонічним, і висвячення Митрополита В. Липківського й дальших епископів і священиків вважаючи їх за «самосвятів» — грішать проти Бога та народу.* У висвяченні Митрополита В. Липківського у Софійському Соборі брало участь 30 священиків і 18 дияконів, усі ж воно до Собору були висвячені канонічно.

Події, що відбулися в дніх 22.-23. жовтня 1921 року, Відродження Української Автокефальної Православної Церкви, залишаться не затертим історичним доконаним фактом, і ті, що стоять на прунті рідної, від нікого незалежної, Церкви промошують шлях для майбутніх поколінь.

Вертаючись ще до Другого Ватиканського Собору, який мав дещо зреформувати, а дещо змінити з Першого Ватиканського Собору, що відбувся в 1869-1870 роках. Вже на першій сесії собору 1962 р. висунено такі пропозиції: децентралізація церковної влади, вживання народної мови в літургії, адоптування обрядів до інших незахідних культур, упрощення літургії, евхаристія під двома видами (хліб і вино) і тому подібне.

Закінчився Другий Ватиканський Собор, проминає вже третій рік, всі пропозиції, постанови й рішення надалі лізуть раковим ходом. Літургії (Богослуження) далі продовжуються в латинській мові. І українська колишня Греко-Католицька Церква на рідних землях, а тепер у вільному світі Українська Католицька Церква — Візантійського Обряду, теж узялася реформувати Богослуження (літургію), але те реформування йде подібним ходом, як літургія Католицької Церкви.

Вже під час Другого Ватиканського Собору й після його українська преса у вільному світі заговорила на всі голоси: «Мертві чи жива мова в Церкві?», «Національна мова в Богослуженні», «Національна, чи незрозуміла мова в Церкві», «Візантія» і «візантійство», і на кінець «Церква в небезпеці». Це все говорить, що українці цікавилися й цікавляться церковним життям. Ці всі заголовки в пресі говорили за конечність якоїсь переміни в церковному устрої, але з цього нічого не вийшло, і хоч-че-хоч треба було погодитися з тим, що всі церковні справи вирішить первосвірх Укрїнської Католицької Церкви кардинал Йосип Сліпий, а відтак всі його рішення будуть залежні від папського дозволу й благословення.

*) На Соборі було 472 делегати в тому числі 64 священиків і 18 дияконів.

Українське духовенство, що пережило й переживає всенародну катастрофу — поневолення нації, не навчилося й не розуміє, що Церква й народ це одне тіло. Еозвеличування й обожнювання людини це не тільки, що противиться Божій постанові, але й людському здоровому розумові: «Нехай не буде в тебе інших богів перед Моїм лицем!» (І Мой. 20:3).

Українські католицькі «патріярхальники», коли взяли до рук іхній журнал «ЗА ПАТРІЯРХАТ», липень 1968 р., то в ньсму бачимо звичайну титуломанію: «Блаженіший Кир Йосиф Голова і Патріярх Української Католицької Церкви», або «Верховного Архиєпископа Митрополита, Іх Блаженства Кир Йосифа Сліпого», або «Князя Церкви» тощо.

Історія політична й релігійна дала нам сотки живих прикладів, як люди несвідомо або під страхом (як це було зі Сталіном) обожнюють людину й підносять під саме небо, а по певному часі тягнуть за ноги до пекла. І ми сучасники, живі свідки, що пережили подібні події, але ці події нічому нас не навчили.

В Літургії св. Ів. Золотоустого, під час Богослужби в Українській Католицькій Церкві, згадується папу римського «Святішого отця» аж п'ять разів, і преосвященнішого архиєпископа, тоді як про Бога святий, хор співає «Трисвяте» — «Святий Боже, святий хріпкий, святий безсмертний помилуй нас». Відомі нам граматичні ступені — рівний, вищий і найвищий. Порівняння: Бог — святий, папа римський — святіший, архиєпископ — преосвященніший.

Митрополит Іларіон, Митрополит УГПЦ в Канаді, написав гарну працю: «Служити народові — то служити Богові», Вінніпег 1965. На стор. 13 він подає таку думку: «І хто не визнає, що «Служити народові — то служити Богові» той людина не повна, той істоти Бога не знає». Від себе додамо, чи Він «святіший», чи «всесвятіший».

3. ПАТРІЯРХАТ

Що таке патріярх чи патріярхат? Цій назві й питанню посвячено багато часу в українській пресі. І не тільки посвячено часу й місця, але й наступило певне дискусійне напруження між українською людністю у вільному світі.

У грецькій мові «патер» те саме, що в українській

«батько» чи «отець». Звідси й походять слова «патріарх і патріярхат». Патріарх рівною старша особа в родині, в громаді, чи в церковній організації і тому подібне. Питання, яка Церква в українському народі має слушність, чи бажання мати свого патріарха, а іх є три: православна, католицька і евангельська. Є дві лінії — демократична й автократична, Католицький патріархат автократичний — панування над усіми українцями, — до такого патріархату дуже далеко.

В українській історії це трицільської культури перше місце в родині чи в племені займав місце не патріархат, а матріархат. Бути батьком у родині, старшим у громаді, в Церкві це поважне місце й вимагає посвяти й любові в служенні, а не вивищування й пишкоту зі самого титулу. Історія чужих патріархів, що панували над українськими вірними і Церквою, не все була по-патріаршому, цебто по-батьківському.

Можливим, що українці не цікавляться поважно над самим словом «патріарх», яке походить від пня «патель». Певна частина українців, що довший час належали до Греко-Католицької Церкви і в щоденних молитвах зверталися до Бога «Отче наш, що на Небі», по-грецькому «Патер емон о ен тоіс ойраної». І ці слова сказані Самим Господом Христом. І слово «Патель-Отець» принадлежить Самому Богові, Він с Отецем не тільки Церкви, але всього людства. Христос заперечив людям, щоб одні одних возвеличували цим ім'ям — воно належить виключно Богові. «Не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на Небі» (Мат. 23:9). Здається, що це ясне, і всі висновки, чи пояснення цілком зайві.

Коли ми хочемо вішанувати людину, чи то на церковному, чи на громадському становищі, крім титулів, що подані в Новому Заповіті, ми їх маємо багато в нашій рідній мові, й не треба їх позичати в чужинців.

Церква Христова не автократична, а демократична, де форма правління належить народові. І на такій основі було висвячення, чи уповажнення протоєрея (старшого священика) В. Липківського на Митрополита УАПЦ і на служіння Й.

Нічого не помогли усі вселенські, ватиканські і теперішні єкуменічні собори, і всі ті високі титули нічого українцям не дали й не дадуть, українці мусять боротися самі за вільну Церкву й вільну державу.

Вище ми вже навели, що в Українській Католицькій Церкві в часі Богослуження (Літургії) п'ять разів зга-

дується «Папа Римський». Звідки це прийшло і для якої мети Католицька Церква присвоїла собі цей титул? Коли в VI і VII віках ішла між єпископами боротьба про першенство, ще тоді неподільної Церкви, то в роках 590-604 римський патріярх Григорій I-ший заложив міцні основи папи — отця Церкви, а також володаря світу — «Пантіфекс Максимус» — подвійна влада, — духовна і світська. (Див. «Нарис історії УЄБЦ» ст. 568). Тодішній Римський Патріярхат, щоб себе підвищити понад інших патріярхів, присвоїв собі старопоганський титул найвищого римського священика, з-перед християнської доби.

Щодо українського патріярхату, то вже під час Другого Ватиканського Собору й після нього, ішла мова і йде про Український Католицький Патріярхат. Однак в українській пресі були делікатні натяки про об'єднання українських Церков і про патріярхат, який очолював би Православну й Католицьку Церкви. Український тижневик «Н.В.» 1963 р. дає таку замітку: «Офіційне Пресове Бюро II Ватиканського Вселенського Собору та пресові католицькі й некатолицькі агенції звітували, що Митрополит-Ісповідник підкреслив, що створення українського Патріярхату мало б велике значення, бо православні горді з патріаршої системи й це наблизило б хвилину церковного об'єднання».

Е справі Українського Католицького Патріярхату появився журнал під наголовком «ЗА ПАТРІЯРХАТ» Бюлєтень Товариства за Патріархальний устрій Української Католицької Церкви», Ч. 2. серпень 1967. В журналі поміщені досить поважні й актуальні статті, про занепад Української Католицької Церкви у вільному світі, через брак свідомого духовного проводу. В статті під наголовком: «Важке положення Укр. Кат. Церкви у вільному світі» подано такі думки: «Часто серед вірних можна почути слова критики та негодування про душпастирську працю молодих, тут уроджених священиків. Критики їхнього життя та спосіб праці підносять, що вони, хоча є дітьми добрих українських емігрантів, відреклися свого народу, своїх організацій, соромляться говорити мовою, не жертвують нічого на народні цілі, впроваджують на свою власну руку різні зміни в Богослужбах, не читають українських книжок та преси».

Дійсно, що над такими речами треба свідомим українцям уболівати й з такою пошестю треба боротися. На

з'їзді прихильників Українського Католицького Патріархату у своїх відозвах та резолюціях у кінці президія з'їзду подає таке рішення:

«Апостольська Столиця визнала за Ісповідником Віри, Блаженнішим Кардиналом Йосифом Сліпим титут Верховного Архіпастиря нашої Церкви з патріаршими правами й повновластями. Тому учасники З'їзду звертаються з закликом до наших Владик, Духовенства й вірних, щоб діяли в дусі постанови II Ватиканського Собору про Помісні Церкви та в дусі Декретів Святішого Отця і практично здійснювали їх в парохіях, щоб забезпечити нашій Церкві всі права Помісної Церкви із патріаршими».

Останні події, коли Кардинал Йосип Сліпий відвідав ЗСА та Канаду в місяцях липні та серпні біжучого року, його відвідини дещо оживили братів українців католиків, а також частинно поєднала українське католицьке духовенство, бо певна частина особливо молодого духовенства, нагло асимілює українське молоде покоління, що для всіх українців є просто загрозою. З пресових відгуків щоденник «Свобода» подала такі думки: «Під час відвідин Архіпастиря вся наша спільність зі своїми владиками і провідниками, ясно і не-двозначно заманіфестувала свою єдність, коли мова про підтримку справи організаційного завершення Української Католицької Церкви створення ІІ Патріархату».

4. ЯКИЙ ПАТРІАРХАТ?

Почавши від звільнення митрополита Йосила Сілого з більшевицької неволі і від Другого Ватиканського Собору, до нашого часу про патріархат уже багато написано на сторінках української преси й стало буденою справою, й багатьом це питання не дуже цікаве.

Коли йде мова про український церковний патріархат, то постас питання, про який саме: православний, католицький чи разом православно-католицький і хто його буде очолювати — Візантія, Рим чи Москва?

Якщо іде мова про правовірно український, то його треба починати від Першого Собору Української Автокефальної Православної Церкви, що відбувся в столичному м. Києві 1921 р. Але до такого патріархату дорога дуже далека й заглибоке провалля, через яке треба перейти. Те провалля постало під час Берестейської Унії 1596 р. Його не легко засипати й зарівняти. Будувати штучного моста, якого піднімаються українські

католицькі первоєрархи будувати, навіть при братніх зустрічах, обніманнях і поцілунках, з православними владиками — він раніше чи пізніше заломиться. Могло б настути до створення українського патріярхату, коли б наступило поєднання між Українською Православною й Католицькою Церквами. Першим кроком до такого поєднання українські католики мусили б зректися Риму — до чогось подібного не діде, бо вони не вірять, що український народ може бути щасливим — без благословення «Святішого Отця», що в Римі.

Для українця патріота — патріярхат не грає великої ролі, це лише криклива назва, головне питання, коли український народ стане на власні ноги, на ноги — всенародного об'єднання?

Сучасники української спільноти у вільному світі, переважно на полі релігійному не цікавляться здоровими й основними думками, ні наших попередніх народних лухових провідників, ані сучасників. Українські церковні провідники не повинні ходити до чужинців за порадою та благословенням. В українській історичній і в сучасній скарбниці ми маємо подостатком своєї мудrosti Треба перестати вірити в чужу непомильність, треба мати свою непомильність. «Як би ви вчилися так, як треба, То й мудрість би була своя; А то залізете на небо: І ми — не ми, і я — не я», Т. Шевченко. Проф. М. Шлемкевич у своїй праці «Загублена українська людина», Нью-Йорк 1954 р. на 128 ст. говорить, що ми, українці, не дуже то багато навчилися, він каже, що українська людина повинна вийти з гетто, до якого сама зайдла або її туди хтось завів. «Мусиши вийти з гетто своєї душі, з гетто самозакоханості, — чи самобичування в почутті тріховності, — чи вкінці з гетто самопожаління в постійному відчуванні кризи. Жий, людино, в родині для родини, в суспільстві для суспільства, в світі для світу. Жий в об'єкті; став собі об'єктивні цілі та йди до них. Вийди з тісного суб'єктивного світику!»

Це дійсно поважні й великі думки нашого часу: українські релігійні й політичні гетто та ці малі «світики», — привели українську людину до життєвого хаосу, за староцерковною приказкою «Свій свояси не познаша».

Українці у вільному світі, що одні позалізали на «небо», а другі до «пекла», у вільних країнах, як Америка та Канада, за двадцять років дійсно нічого не навчи-

лися. В цих країнах живуть різні народи, релігійні на-
правки, Ім ніхто не заперечує у своїх церквах, чи в
громадських установах мати поруч державного прапора —
свого національного прапора, мати свої національні
організації, друкарні, пресу; ніхто не втручається в
церковні богослужби, навіть усі релігійні організації
вільні від державного податку. Чи всі паріярхи, до
яких досі належали українські церкви, мали щось по-
дібне, як вище? Далі, чи українські потріярхи дозво-
лили б на щось подібне іншим віровизнанням, які були
б поза патріярхатом? Можливо, що через це останнє —
далеко до українського патріярхату.

За прірву чи провалля, яке постало між українським
народом на тлі релігійному, не винен народ, але духов-
ні провіулники, про це кожен свідомий українець до-
кладно знає. Тарас Шевченко, український народний Пророк, не поминув цієї прірви й болючої незагостої
рани: «Болить серце, як згадаєш: Старих Слов'ян ді-
ти! Впились кров'ю. А хто винен? Ксьондзи, Єзуїти».

Такого моста, по якому б ходили всі українці — жо-
ден патріярхат не побудує, — це справа релігійна.
І другий Ватиканський Собор був змушеній прилюдно
визнати: «В релігійних справах не вільно нікого при-
мушувати діяти або затримувати від діяння згідно зі
своїм сумлінням, приватно або публічно, у відповідних
межах». Коли українці, віковічний народ, що жив і
живе на рідних землях, сповнить великого Заповіта
свого Пророка Тараса Шевченка: «Обніміте ж, брати
мої, найменшого брата, — Нехай мати уоміхнеться За-
плачана Мати!» Коли б направду в українському наро-
ді ця порада стала всенародною дійсністю, тоді духовні сархи були б вільні від будови моста через про-
валля, а український правдоючий народ це провалля
чи прірву дуже скоро засипав би й зарівняв би, і слі-
ду по ньому не було б.

Для нас цікаве одне, що кардинал Йосип Сліпій в
часі своїх відвідин ЭСА та Канади, під час своїх висту-
пів ані одним словом не згадав про українських духо-
вих провідників, яким народ у вільному світі ставить
пам'ятники, — можливим, що вони мірні «світські
люди», але ж Митрополит В. Липківський — духовна
особа, і про нього не було ніякої згадки.

Треба ще раз покликатися на голос молодого поко-
ління, яке уроджене й виховане у вільному світі, не
бачивши країни своїх батьків. А голос молоді такий:
«Мабуть, духовні провідники наші відповідають за за-

непад національної моралі українців, бо ж їм українці передали святі обов'язки опікуватися іхніми душами, життям, національними почуттями».

Духовні провідники усіх трьох Українських Церков: православної, католицької і євангельської при кожній Богослужбі й призивні нагоді покликаються на Христа — Бога, і все роблять в ім'я Христа, а Він польшив для всіх одну заповідь: «Оце Моя заповідь, — щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив» (Ів. 15:12).

Церковні спархи й духовенство, що вважають себе за благовісників Божих правд, не повинні ставитися до народу, який принадлежить до одної чи до другої Церкви, що його можна переганяти з одної кочари до другої, чого не брakuвало в українській церковній історії. Духовенство, яке мало б бути побудоване на науці Ісуса Христа — Нового Заповіту, повинно навчати людей, щоб Бог Творець, перед його обличчям усі народи рівні. Він усім народам на цій землі призначив місце замешкання. Жодному народові не вільно нападати на другого й грабувати його землю й добро. Український народ, щоб мав між собою єдність, братерство, любов до Бога, до своєї країни, мови до всього що рідне; він повинен знати історію свого народу й не цуратися своєї рідної мови, ні в церкві, ні в державі, ні в домашньому житті, — бо це дорогоцінний скарб від Бога. Він повинен знати, що походить від тіла, костей і кропви українського народу. Він цим повинен гордитися, цінити і ці великі народні скарби боронити перед різними напасниками, чи то релігійними чи політичними. Коли таких поглядів і розуміння вищі церковні спархи й духовенство будуть навчати свій народ, тоді буде праведний патріярхат, і правдива віра в Бога та в свій рідний український народ. Тоді буде мир, буде так, як сказано в «Кобзарі» — «В свєті хаті, овся правда і сміла і воля».

"Церква й Життя", 1969

Українські голоси про церковну реформу

Уже кілька років на сторінках української преси у вільному світі, особливо на сторінках щоденника «Свобода» та в нововидаваному журналі «За Патріярхат» присвячується ряд статей та дискусій про якусь реформу церковного устрою й життя, а найбільше, це вимоги про українську, вільну, від нікого незалежну — народну Церкву.

Кали йде мова про Український Католицький Патріярхат, то народні голоси вимагають від духовенства скликання синоду й вирішення справи УКП, не чекаючи, як на це буде задивлятися Рим. І ця проблема досить драстична, бо фактично українське католицьке духовенство залежне від Риму. Рим вимагає одного, а вірні вимагають другого. Вірні вимагають Української Церкви, народної, а духовенство зв'язане одним і другим. Тож, хоч-не-хоч треба служити двом панам.

У місяці червні б. р. на одному українському вічі, де було зібраних близько 250 громадян, якраз було порушене питання про УКП. Один з доповідачів висловив таку думку: «Ватиканський Собор 1964 р. дав право національним католицьким церквам бути окремими церквами, під зверхністю Римського Папи, але Римська Курія поступає проти рішень того Собору».

Чи українці-католики, що вже списали стільки паперу про Український Католицький Патріярхат, будуть мати його — це питання? Можливим, що це все закінчиться паломництвом до Риму на посвячення новозбудованої святині Софії. Чому Софії? Краще було б Собор св. Юра. Тільки біда, що папа Павло VI українських святих св. Юра та св. Микола (чудотворця) викреслив зі списку святих.

Папа Павло VI є Патріярхом всієї Католицької Церкви, чи він дозволить, ще на одного «папу», напевно що ні! Українці-католики дарма мріють про УКП, хай будуть задоволені, що Митрополит Йосип Сліпий отримав від Римської Церкви титул кардинала. Кардинал — це є другий ступінь в Римо-Кат. Церкві після папи, (патріярха).

Цікаво щодо проблеми УКП. Українська молодь, що вже уроджена не на батьківській українській землі, більше орієнтується в цих справах, як старше поколін-

ня — духовенство й народ. Щоб не бути голословним, слід навести маленьку замітку в журналі «Зозулька», який видає українська молодь в Канаді за біжучий 1969 рік. Автор статті «Раби», Б. Будний про Патріярхат наводить такі думки:

«Ми в нашій розгубленості, іспевності шукаємо за якимсь рятунком і звертаємося все там, де його для нас немає. Віруючі католики надіються на Ватикан, але, на жаль, з цієї сторони нам нічого дочекатися. Ватиканові тепер важніше затримати приязні відносини з Сосвітським Союзом і він не буде, так би мовити, «холіхати човен» задля наших інтересів. Православні мають свої «Hang-Ups», б/c вони ще не знають, кому мають служити. Концепція Українського Патріярхату залишається тільки концепцією, бо на першому місці мусить відіграти чужі інтереси, а саме: інтереси Ватикуни. Якби наші митрополити і єпископи думали в термінах, що є для добра українського народу і української церкви, то Патріярхат був би давно створений».

Оде голос молодої людини, що неопорошена чужими порохами Коли б українці направду вірили, що Ісус Христос є Головою — Патріархом Своєї Церкви, що складається з різних народів, націй і рас і що український народ є самостійний, від нікого незалежний, ні політично, ні релігійно, тоді б продовжувати цю велику подію, яка сталася 1921 року в Україні, в її столичному місті Києві. Де духовенство й народ з вірою і молитвою одноголосно обрали свою людину українця В. Липківського на Митрополита своєї рідної Церкви. Це є крок і лінія до українського церковного Патріярхату.

Українці, як народ, мусять багато терпіти за чужі гріхи. Часто за стару віdstалу докторатичність, канонічність, а це все якого спільноти немас з вірою у Все-могутність Всевічного Бога. Бо як Східня, так і Західня Церкви багато дечого прийняли від старожидівських релігійних поглядів, особливо про «вибраність». Тоді, коли перед Богом усі люди одинакові, і всі залежні від Нього: «Бо все з Нього, через Нього і для Нього. Йому слава навіки!» (Рим. 11:36).

Відрізнювання людини від людини й приписування собі якоїсь вищості, це теж старий пережиток. Напр., в Католицькій Церкві, почавши від папи (патріярха) аж до єпископів, прийнято носити на голові, як відрізнення духовної особи, жидівський шаламок (ярмулка).

На цьому тлі знову зникають певні тертя між українцями, а витвори «нових вір», закидаючи християнам, що тримаються «чужої віри».

Чого вимагають здороводумачі українці-християни не залежно від того, чи то православні, чи католики, чи євангеліки? Вони вимагають певної церковної реформи. Вимагають, щоб церковний провід не обмежив себе й вірних лише щодо церковних Богослужень та ще чужою мовою, але щоб церковне життя було всенародним життям і вірою. На цю тему ми сьогодні масмо, правда, небагато, але деякі цінні праці, які докладно наясвілюють недоліки й труднощі релігійні й національні дають певні вказівки, як з крутіх доріг вийти на простий і ясний шлях сучасного життя.

Проф. М. Шлемкевич «Загублена українська людина», що полішив як літературно-наукову стадійну, він подає таку думку: «Доля покарала нас ще одним прокляттям: — прокляттям духовної неплідності. Знайшовшись серед темряви післявоенної, серед перехре-снич скитальчих доріг, ми не мали дорожовказних зір. І тоді ми верталися до давніх пережитих етапів *мислі*».

І дійсно українська людина у вільному світі на полі національно-релігійному, вона ще зовсім не загублена, але розгублена, цебо разбита думками. Українська людина у вільному світі в скорому темпі модерного життя хоче жити старою беззмістовою минулістю. Багато в українській пресі читаемо: — українці у вільному світі будують храми, народні domи й корчми. Це тута за старими традиціями, але ці традиції ніколи не були українськими, це чужі символи, бо фактично на рідних землях вся алькогольна промисловість була в чужих руках. Українська загублена людина, яка не мала власної сили себе відшукати, бо була під чужим духовним проводом. Це все говорить, що необхідна церковна реформа. Так Богом дано людині, що в цілому тижні є один день, що ми називамо «неділею», день душевного відпочинку. В цьому дні віруюча людина невдовблена самою формулою Богослужіння, вона хоче почути тепле рідне слово, слово не тільки духовних угодників, — побільшості чужих, але про своїх народних духових провідників. Митрополит В. Липківський у своїх проповідях часто згадував народних заслужених провідників. Цього вимагає українська рідна Церква.

Христова наука — всі чотири Євангелії, дуже докладно і ясно подають Христові слова до жароду. Він

говорив до людей про Інне щоденне життя, про живу природу, про те все, що людина переживала, що їй приносило радість і благословіння, і що її приносило шкоду, нещастя й загибель. Завданням Церкви є виковувати людей на добрих громадян, патріотів, любити Бога і свій народ. Таку думку подає проф. Т. Пасічник у «Псальмах Давидових» Іх значення у збірці Тараса Шевченка: «Три літа» — «Бог народ і Україна».

Американські астронавти: Ніл. Амстронг, Е. Алдрін і М. Колліс не належали до Патріаршої Церкви, перший баптист, а другі два пресвітеріани, вони з любові до американського, а в тому числі й нас, українського народу, не боялися посвятити себе в космічну подорож на Місяць, мільйони людей билися з думками, що буде, коли спіткає їх невдача! Вони пускалися у надземну подорож з вірою і молитвою, у допомогу Божу, віруючи, що Бог Дух — усюди присутній. Вони щасливо відбули свою подорож в кораблі «Аполло II», і мільйони людей у Нью-Йорку, в Чікаго та в Сан Франціско вітали їх як героїв великих подвигів, бо дійсно це велики здобутки, стати ногою на планеті Місяця, як великий Всесвіт і як Всемогутній Господь, Творець Всесвіту!

Коли у В'єтнамі закінчується війна, то українські духовні провідники заговорили в пресі, що слід туди післати українських капелянів для обслуги українців, що служать в американській армії. Отже зі всіх боків українці у вільному світі потребують певної реформи, особливо на церковному полі.

"Церква й Життя", 1970

МОРОКА ЗІ СВЯТИМИ

Довгими роками українці, як православні, так і греко-католики, втішалися й обожували двох святих: св. Юрія та св. Миколая. Св. Юрій був славним героєм, боного часу, коли на землі були дракони, подібні до сучасників крокодилів, то св. Юрій такого дракона, їдучи на коні, убив своїм списом. І через свій геройський крок удостоївся бути святым, а навіть у його імення у Львові побудовано величаву святиню св. Юра.

Коли я був малим хлопцем, і коли наша українська селянська мова не була поперекручувана міськими всезнайками, то рідна мати часто в неділю казала: "Сьогодні свята неділя, підемо до церкви!" Вона ніколи не казала "підемо в церкву". І по Великодніх Святах було свято св. Юра. Коли ми вже ввійшли в церкву, то на середині, недалеко царських дверей, стояв стіл, по боках великі дві свічки, посередині хрест, а на столі образ (ікона) св. Юра. Мама, схилившись побожно, поцілуvalа св. Юра, а я малий не міг досягнути св. Юра, то поціluвав дракона. Бо так мама казала: "Дитино, поцілуй бозю!"

По першій світовій війні, можновладці цього світу розділили Україну на дві частині. Східня частина попала до СССР, а західню ще розділили на троє: Галичина попала до Польщі, Буковина до Румунії, а Закарпатська Україна до Чехо-Словакії. Святий Юрій не дуже то вмішувався в боротьбу, коли українці вели боротьбу з напасниками. Коли ж Польща опанувала частину Західної України: Галичину, Волинь і Полісся, тоді деякі українці почали переходити на католицтво, а потім, як то часто казали свідомі люди: "на ходачкову шляхту". Св. Юрій знов, що таке лихо діється, але мовчай. І один євангельський часопис написав таку нову приказки: "Святий Юрій крутить юра". І така поговірка пішла поміж людей.

Другий святий, то св. Миколай. Вінного часу був дуже щедрий і допомагав бідним людям, а переважно вдовицям. За те він удостоївся великих почестей. Перед ним завжди світилося світло зі селянського масла, бо селяни шанували св. Миколая. І він у кожній святині мав місце по правій стороні. Але коли була війна з поляками, і багато українських вояків хворіли й умирали від тифу, то тоді св. Миколай нестворив ані одного чуда. І не дбав про якісь ліки для тяжко хворих вояків. А може тому, що він святий, — то навіщо йому мішатися, як то казали волинці "у мірські справи". І св. Юрій і св. Миколай начебто змовились і сказали: "Хай там собі люди голови зривають, — ми святі, нам не личить мішатися у воєнні справи".

Час минав дуже скоро, роки за роками, минула перша і

друга світові війни. Усе це діялося за нашого часу. Було багато горя, мук і сліз. Україна була поневолена. А св. Юрій та св. Миколай ані телень ув обороні покривджених. І треба було чекати аж на справедливого папу Павла VI. Той, знаючи трохи історію слов'янських народів, а в тому числі українців "рутенців" та їхніх святих, бож мав немало мороки з ними. Бо тих святих різних народів, що приналежать до Римо-Католицької Церкви, так багато, що вже в році бракувало днів, щоб тим усім святым відбувати щоденні богослужби.

Папа Павло VI прийшов до висновку, — що з тими святыми нема потреби возитися... Бо ці всі святі — тільки намалювані, і з них нема ніякої користі. І за одним махом пера він відразу аж цілих дві сотні святих детронізував. Вони не святі, — крапка. А між тими 200 святыми не поминув він і українських святих: св. Юрія та св. Миколая. Деякі українці з такої детронізації були трохи невдоволені. Одні казали: "Ми не признаємо папської детронізації наших святих", і далі славословлять їх. Інші знову казали, що вони нам у часі недолі нічого доброго не зробили. А ще інші казали: "Хай буде ні сяк, ні так".

Св. Юрій полішився по другій світовій війні під опікою СССР, хоч-не-хоч погодився з долею й неволею. А св. Миколай трохи більше перебіглий, бо він не воював із драконами, а допомагав вдовицям, і він помандрував як скитаєць у світ. Йому пощастило дістатися до вільної Америки. Тут його прийняли, дали йому азиліум на право громадянства. І для св. Миколая відкрився новий світ, або просто вернулася стара-старинна сила чудотворства. Він тепер гарно одягнутий. Теплі шкіряні чоботи, сині широкі штани, червона куртка з білими вовняними обложками, та ще й козацька шапка з башликом. А пояс не такий, як то колись, що защіпався на сибірську дірку, бо був дуже худий, а тепер так потовстів, що пояс лед-ледь може зчипити.

Тут він має широке поле до праці, переважно творити чуда, і то такі, що св. Юрій йому заздростить. Він щорокуходить з великим мішком, і сипле дітям різдвяні дарунки, а коли всіх дарунків не може вмістити до одного міха, тоді йому дають до диспозиції гарні санки, запряжених аж у три пари гонких козлів, і він гонить по всій Америці, Канаді та по цілому світі, і щедрий різними подарунками.

Думав папа Павло VI, детронізуючи св. Миколая, що йому зробить якесь лихо, а воно вийшло навпаки, вийшло так, як то кажуть старі люди: "Нема нічого злого, щоб не вийшло на добре". Воно й для папи Павла VI вийшло "на добре", бо він по-збудувався мороки з цими багатьма святыми.

III.

СТАТТІ НА НАНРОДНІ Й АКТУАЛЬНІ ТЕМИ

ВСЕ ЙДЕ, ВСЕ МИНАЄ - І КРАЮ НЕМАЄ...
КУДИ Ж ВОНО ДЛОСЬ, ВІДКЛЯ ВЗЯЛОСЬ?
І ДУРЕНЬ, І МУДРИЙ НІЧОГО НЕ ЗНАЄ.
ЖИВЕ... УМИРАЄ... ОДНО ЗАЦІЛО,
А ДРУГЕ ЗІВ'ЯЛО, НАВІКИ ЗІВ'ЯЛО.
"Гайдамаки" Т. Шевченко

ПРО ВІД, БАТЬКИ І МОЛОДЬ

Тема про українську молодь у вільному світі мабудь ніколи не вичерпана. Багато ще прийдеться писати й говорити, і може дещо з того таки "виговориться". Це досить поважна й тяжка проблема, особливо для бездереваного народу, яким є тепер український нарід. Бездереванний і поневолений нарід немає жодного зовнішнього, собою іншодержавного попертя, він мусить орієнтуватись і послагати на власні сили. Бездереванний і поневолений нарід, подібний до того багального чоловіка на якого розбийники напали на дорозі, отрабили його, й побили до смерті й залишили стікаючого кров'ю... Можні цього світу, подібні до того священика та лейти, не мали співчуття до побитого, пораненого й стікаючого кров'ю — ноглянули й пішли своєю дорогою. Не шукаймо того Доброго Самарянина між можними цього світу та духовними провідниками. Як є ці добри самаряни, то лише однінки. До таких належить бувший прем'єр Канади Джан Діфенбейкер, він один відважився в ОН сказати про поневолення українського народу.

Проблема української молоді у вільному світі не є легка, не легка тому, що загал нею не цікавиться. Як цікавляться й думають, як вийти з цього трудного положення, то лише однинці. Не писати й нічого не згадувати про українську

молодь у вільному світі, — знати махнути на все рукою й поставити крапку. Так зробили багато батьків, яких сини й доньки потонили в чужому мовному морі. Ті, що хотять рятувати українську молодь англомовними виданнями, чи іншомовними виданнями, залежить від країни в якій живе українське поселення, че багато допоможуть.

Українська молодь, виховується в чужомовному світі без національного патріотизму, для неї все що українське чуже, чужа мова й чужа тема про все, що українське. За двадцятьрічний час із прибутием нової української еміграції і її поселення в ЗСА та Канаді, десь з'явилось кільканадцять англомовних праць про українську історію та культуру, тощо: Досі ми не маємо докладних даних — скільки цих англомовних видань знаходитьться у домашніх бібліотеках, у тих батьків, яких сини й доньки ще не покинули, і скільки в домашніх бібліотеках тих, що вже подружились на вільній землі ЗСА та Канади, й завели своє родинне життя? Що ж тоді можна говорити про українські видання?

Який тò був би рішучий крок і геніальний помисл, коли б хтось із студентів, а навіть малі групи студентів, в часі вакації могли зайнятися такою працею, відвідати вище наведені українські родини, і виготовити перегляд і список,

усіх українських ві-
чнинаку жи- майдан? Однак
на будову великих
кі за кілька днів...
зупинити пусткою...
молодих переплатників, що
говорять виключно англій-
ською мовою.

Де шукати цих молодіж?

Про ці недоліки, що україн-
ська молодь у вільному світі
не цікавиться мовою, історією
і культурою країни, з якої по-
ходять її батьки, про це вже
багато написано, і Українська
національна мудрість каже — па-
пр усе вирімає. Здається не
було кількох українських
підлітків «тета». І в цих «те-
тах» у вільному світі чи практикується стару й запорожані-
лу доктрину: «Забороненіх
книжок і газет не читати».

Чому б не спромогтися українським провідникам і бать-
кам, щоб хоч раз у рік лас уні-
верситетських студій
із зберегти молодь при Укра-
їнських перкових і народних
організаціях, і досі немає на-
деянням захопленої «Мі-
ж»? За ці недоліки, що юноші
відікається всього-що україн-
ське, проїзд обмежує бать-
ків, батьків обмежує пропаганду
одині батьків, батьків великої
Немки України. Але що цього
не допускає таки сам провід-
ник, самі батьків, бо один з однієї
не маєті однієї народної сан-
коти, хоч знається усі, що по-
ходять від одного кореня Ук-
раїнського життя, які чуєті на-

му світі, не хоче в таких чобо-
тах колгти. — вона хоче знати, які
— що ліве, а що якое? І про-
дження й негідовані
українські послеслові
не двозначно... Провідники й вуть по дівадильні й но-
батьки — дівчі Українські для ролей в цій вільній
молоді У вільному світі панують
на підтримку провідників, які
— Молодь буде первоисто-
кам.

Наїбільшим недоліком, яке веде до руїни — це релігійні і політичні «тета». І в цих «те-
тах» у вільному світі чи практикується стару й запорожанілу доктрину: «Забороненіх книжок і газет не читати».

Чому б не спромогтися українським провідникам і батькам, щоб хоч раз у рік лас університетських студій із зберегти молодь при Українських перкових і народних організаціях, і досі немає надія на те, що вони є однії громада, сини й дочки одних батьків, батьків великої Немки України. Але що цього не допускає таки сам провідник, самі батьків, бо один з однієї не маєті однієї народної санкоти, хоч знається усі, що походять від одного кореня Українського життя, які чуєті на-

нажан не дозволяє місце, але в таких випадках, конечно
надо не бечити, треба притримуватись логіки. Під час
проблеми собі нові погляди, але якщо вони не змінилися, то
їх не слід використовувати. У парі з цим історія, про що згадано ви-
ще: "Всого поспішуйте, добре життя і юношество".

Ergonomics in Design

**Ми не можемо собі уявити
відмінної течії життя, що
зароджується.**

казка каже: "українець добрий до танців і до рожанців".

ників книжечок під
“Що повинні знати ю

щувані в Нижнєвійку, Вильямії Світ⁴ і »К. Ф.⁵, почавши від першого виступу з позовом про

студентки Наталі Іляків, і по-
міщеної в загаданому тижневи-

ку: "Хто мені дастъ відпо-
відъ?", то ввесь цей зібраний

матеріал був обраний книжкою для ступій про проблеми Української Молоді у

вільному світі і негайний крок до направи всіх недоліків, які

однаково турбують, як молодь так і старше покоління, що

бажає добра для України і наролу. В цих статтях як і в статтях інших молодіжних журналів

напів, порушені ті самі питання, всі вони апелують за не-

— не кінець, є ще й такий. Плання — це молодість може

ІСТОРИЧНІ ОВІЙННЯ!

ГЛАВА ДОІНІ

Світового Конгресу Українців з таким широким виміром: по-батьківським

поможіть Українській
Видайтے багато тисяч

ників книжечок під
“Що повинні знати ю

народжений вільний про Україну?". Така інформатор хай м-

ковий характер. Дескільки книжечка була покос

дана і щоб там говори-
ти стародавніші

пильську країну: як діловий агент, як довідник, у ній рече короткі, зрозумілі. Він

Винно бути написано
ливо. І так написано

льдь Гордилася своїм «я».

жки СУВ ВІД УК
дених українських у
ї шире та сердечне

ке прохання — холода і мовчанка.

Рівнож, слід звернити
на статю під заголовком

його асиміляції. На ст. 13-ій подано такі думки:

»Немає сумніву, що одною з головних причин пасивності нашої молоді є асиміляційний процес. Та все ж таки велика частина тієї молоді, яка має більше чи менше ідейне відчуття національної приналежності, подає цілий ряд реальних чи уявних причин, що зберігають її від активної громадської праці.

Із них хочу навести хоч би такі:

МОВНА ПРОБЛЕМА. Молода людина, що не володіє достатньо рідною мовою, при зустрічі з українським середовищем, почуває себе непевною, несміливою. А даліші, тіснота і вбогість українських домівок не притягають нашу молодь, а вживання їх для доходових потреб, часто не дає змоги ставити будьяку роботу.

ГРОМАДСЬКИЙ І ПОЛІТИЧНИЙ ПАРТИКУЛЯРИЗМ дезорієнтує молодь та відбирає її охоту встравати у складність цілого комплексу в більшості несуттєвих і неактуальних проблем.

МОЛОДЬ НЕ РОЗУМІЄ — такого зрізничкування в громадському й політичному секторах, бо вона не бачить суттєвих різниць у практичній роботі громадських організацій, ані в ідейних заложеннях політичних партій.

ПРАЦЯ ведеться нескоординовано, нетріяново та не завжди під кутом потреб для України, чи потреб українства у вільньому світі. Громадські ор-

ганізації часто дублюють той самий рід культурної роботи, а політичні середовища — кожен по своїй рецепти "визволення України".

СЬОГОДНІ не можемо дозволити собі на таку непродуктивну витрату енергії. Таке явище слід назвати по імені, як шкідливе, деморалізуюче і його не можна виправдати, зокрема сьогодні — коли і ситуація в Україні і стан у вільному світі вимагають консолідації всіх наших сил.«

Автор вищенаведених точок "эрзничкування" з делікатності не порушує релігійності. Але фактично ті самі люди, що зранку моляться в церкві, пополудні на перших чи других сходинах, політикують цілими годинами. Головна причина всіх недоліків, чого молодь у вільному світі не може зрозуміти своїх батьків і провідників, це традиційне верховодство. Це верховодство пересякнуте в крові й костях усіх слов'ян в Європі, і по всьому світі, а в тому числі і в країнстві. Це традиція релігійного верховодства.

Добре було б старшим і молодим українцям прочитати коротку передову статтю »В. С.« - К. Ф.« ч. 30, 1970 »Думки вслух« І. Федотовича. Видно, що деякі одиниці починають розуміти триб американського життя, але це одиниці. Він пише: »Подивімось на американців! Побув президентом 4—8 років і пішов на свою фарму. Побув віце-президентом кілька років — і пішов учителювати або відкрив адвокатську

канцелярію. Далі говорить: "У нас же навіть голова яко-
їс ветеранської організації
мусить головувати по 20—25
років". Американці, коли під
проводом Дж. Вашингтона здо-
були волю, уложили Консти-
туцію, яка їм говорить: "Віль-
на Церква у Вільній Держа-
ві". Тут не керують традиції
або досмертне покликання чи
вибір, а правдивий демокра-
тизм.«

Тут є ціла причина й відпо-
відь, чого українська молодь
не погоджується з поглядами
батьків і провідників, і непо-
мінно асимілюється. Бо ба-
чить, що нема потреби про-
довжувати перестарілі звички
й погляди, витрачувати, мовби
на вітер, власні сили.

Треба негайно і за всяку ці-
ну творити більші "Рідні Шко-

ли", тоді ми почуємо від на-
шої молоді такі радісні слова,
які висловила Оксана Суруж-
ко, студентка Комюніті Уні-
верситету у Філадельфії, Па.
Ось що вона каже, по скінчен-
ні 12-річної "Рідної Школи":
»Ми наснажені могутньою
зброяю, що дає знання і на-
ука, бо перо сильніше, ніж
меч, сміло йдемо вперед, спов-
нені вірою, що завершимо ді-
ло, що його не вдалося про-
вести нашим дідам і батькам,
та що Господь Бог поблагосло-
вить наші зусилля, щоб забез-
печити нашему висококуль-
турному, багатомільйоновому
геройському українському на-
родові — належне місце в ко-
лі вільних народів світу.«

Цього бажає й автор цих
рядків обездоленій українсь-
кій молоді у вільшому світі!

"Жан. Фармер", 1970

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

Коли б зібрали всі статті,
що були написані в "Народній
Волі" на тему української мо-
лоді, ми мали би велику книгу
та готовий підручний мате-
ріял, про життя й діяльність
молоді, про її потреби органі-
заційні, виховавчі й рятунок
перед тоненням в англомовно-
му світі.

Багато в наших українських
часописах писано на цю тему.
Мимоходом дехто прочитає,
або просто гляне оком на за-

головок і на цьому кінець. А
проблема пекуча про існуван-
ня української молоді тут і
продовжування великих здо-
бутків на полі рідної мови,
культури й традиції немає да-
лі поважних виглядів, якщо
до цього питання не буде по-
важної постави.

Прочитав я статтю в "На-
родній Волі" за квітень біжу-
чого року п. н.: "Що зроблено
для молоді, а' що має зробити
сама молодь?" Стаття робить

заклик, щоб батьки та відділи забувати, що вони Канадійці і УРСоюзу подбали про те, щоб справа України та її визволення належить до справ другорядних. Наталя Дяків — студентка стислих наук в Мекелльському Університеті, Монреал, промовляла по-українськи на тему: "Хто мені дасть відповідь?" Вона була другим з черги промовцем. Її промова глибока змістом, багата національними почуваннями, звернула на себе увагу багатьох учасників з'їзду УКЮ."

В заголовку цієї статті друга частина каже: "А що має зробити сама молодь?" Це досить цікаве й поважне питання. — Дійсно, що робить сама молодь? На цьому місці слід навести такі питання: Чи молодь бажає щось робити? Чи вона може щось робити? І чо вона може робити?

Ця доповідь була передрукована в двох українських часописах, але це замало. Вона проситься на окрему відбитку,

Це питання, що молодь бажає й може щось робити, постає таки з ініціативи самої молоді. Старше покоління — батьки й педагоги можуть допомогти молоді добрими вказівками та матеріальною допомогою.

Це питання, що молодь бажає й може щось робити, постає таки з ініціативи самої молоді. Старше покоління — батьки й педагоги можуть допомогти молоді добрими вказівками та матеріальною допомогою.

Минулого року 7-го жовтня ці вийнятковим даром. Вона, в Монреалі, Канада, відбувся з'їзд УКЮ. На тому з'їзді виступали з промовами духовники й студенти. І всі говорили по-англійськи, за винятком молодої студентки панни Наталії Дяків, яка говорила по-українськи. На цьому місці слід подати кілька слів репортера "К. Фармера".

Вона, молода дівчина, уроджена в Канаді, знає як студентка високої школи, мови англійську й французьку, але для неї українська мова, це "мова моєї рідної мами". Вона є для неї щоденною мовою.

Вертаюсь до статті п. н.: "Що зроблено для молоді, а що має зробити сама молодь?" На це питання дає студентка Н. Дяків. Вона вимагає, — толицьку Церкви, релігійність, щоб батьки й організації, дої був зроблений натиск, що помогли молоді, без різниці українські студенти мають не політичних та релігійних по-

глядів, різних організаційних суперечок, аби вона мала можливість використати літні вакації, де могла б бути зібрана разом, відбуваючи Курси Українознавства. Мова у викладах і в бесіді між студентами — українська.

На її доповідь "Хто мені дастъ відповідъ?" відгукнулося багато старших людей і молодь. Молодь сама шукає доріг, до порозуміння, до спільнотної праці, до правдивого українства, не англійського, не московського, чи тому подібного; вона хоче докладно знати історію свого народу, додатні й відуемні сторони; вона не хоче чути різних суперечок "за порожню торбу"; вона хоче йти за дорогою к змінам, які відкривають її духовому провіднику — Тараса Шевченка; вона хоче говорити й тратитися Шевченко-

кового гасла: "Я на сторожі коло них поставлю слово!" Молодь шукає цього слова і молоді треба допомогти. Греба порадити СУМ-ові, ОДУМ-ові, МУН-ові, щоб усі разом зібралися, як діти однієї Матері України. І це все є можливé, лише треба добрії волі. А при добрій волі, під доброю батьківською опікою, молодь за словами Христа з вірою на Божу допомогу "гори буде перевернути", а не тільки говорити рідною мовою.

Хай тут буде цих кілька слів, як додаток до статті п. н.: "Що зроблено для молоді, а що має зробити сама молодь?" Хай це буде заохочення для молоді УРСоюзу. При активній праці молоді і старі члени оживуть духом у спільноті зі своїми дітьми — молоддю.

"Народна Воля", 1968

УКРАЇНСЬКА ВОДА НА ЧУЖИЙ МЛІН

МІНУВ уже один рік, як українці у вільному світі зробили поважний і добрий крок, щось подібний до круглого стола, але більше це: Світовий Конгрес Вільних Українців. Вільні українці у вільному світі мають велику можливість жити своїм власним життям без чужих впливів та благословінь. А дорога до українського мирного співжиття така проста й можлива, коли б на цій дорозі домінувала понад усіма іншими справами, національна справа, тоді б напевно не було того лиха й недолі, що народ український мусить переживати. Коли б українці не ходили поза горами й не шукали чужого людського благословення, а зверталися безпосередньо до Бога й робили те, що заповів сам Господь Христос: «Це моя заповідь, щоб любили ви один одного!» А Його учень Іван Апостол, каже: «Як хто каже "я Бога люблю" та ненавидить брата свого, той неправдомове́ць». На цих словах наш український Пророк Тарас Шевченко побудував своє «Послання» — «До живих і мертвих і ненароджених земляків моїх». В цьому «Посланні» він звертається до українського національного й духовного проводу, щоб провід не вивищував себе, не шукав свого, хваливби та почестей, і не водив

людів по різних чужих дорогах, і не кидав анатеми, як хтось не хотів іти по чужій дорозі. Чужі духовники так не поступали й не поступають зі своїми людьми. Ось гарний приклад, коли: вдова по през. ЗСА пані Дж. Кеннеді, вірна католичка, вийшла замуж за православного грека, бостонський кардинал Кушінг, тим, що думали, що вона буде екскомунікована як грішниця, відповів: «Тільки Бог знає, хто є грішний, а хто ні».

Тарас Шевченко у своєму «Посланні» звертається до народу й проводу й накликає до правдивого братерства: «Обніміте, брати мої, найменшого брата». У своєму хлоп'ячому житті він багато наслухався від свого діда про релігійні жорстокості тих же самих християн... «Кобзар» є найкращою історією українського народу. «Кобзар» не лише оповідає про історію українського народу, але він родить любов до свого рідного народу. Чи час сьогодні українцям у вільному світі на суперечки та ненависть на релігійному тлі «котра віра ліпша», або «яка Церква більше угодна Богові»? А подібними справами переповнена наша релігійна преса.

Цих різних суперечок у вільному світі вже й дітям

і молоді українських батьків забагато. Певна частина з них потонула у чужомовному морі, але більшість, переважно в тих, у кого дух української стихії не згас, — пробуджується й домагається правди й справедливості. Цю молодь цікавить українська народня історія, українське життя, українські народні духові провідники. Перед українським молодим поколінням треба відслонити заслону таємниць, — молодь хоче бачити живу українську дійсність. Ось що каже студент університету в Бриджпорт, ЗСА, Володимир Конерник: «Ніхто з чужих не зробить нас національно свідомими людьми, нас робить українцями наша самобутня історія, наші велетні духа — Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка».

Чи то іс малий сором, чи не переживає юна українська молодь у вільному світі душевного болю, коли на Світовій Олімпіаді в Мексико, де брало участь 7,226 спортзасів із 119 держав, українських спортсменів було 55 — але всі вони виступали як "рашеч". Вони були змушенні виступати під пропорами окупаторської влади СССР. Але ж у вільному світі є кілька мільйонів українців і молодь вільних українців не мала нагоди виступати на Світовій Олімпіаді. Тепер Українська Спортивна Інформаційна Служба внесла про-

тести та поробила старання щоб у наступній Олімпіаді 1972 р. було доцілено до участі українців у вільному світі.

Дійсно молодь потребує батьківської поради й опіки від батьків і духовенства. але, на превеликий жаль, не завжди молодь може користати з такої допомоги.

Живу правду подає в своєму коротенькому дописі: «"Гіпп" — "маріхуана" — "ЛСД"», пані Рузя Мала у "Вільному Світі" ч. 41. Ось, що вона пише: «...Скільки разів ті діти приходять додому, до пустої хати, не дивлячись, чи то у будний день, чи неділю, вечером на випивках, балах, весіллях, хрестинах уродинах, готелях, чи може так собі в гостях...» Чи можна бути певним, що діти подібних батьків з "пустої хати" не підуть до "гіппі"?

На оправдання про "пусту хату", як вище наведено, дехто скаже: ми маємо наші діточі й молодечі організації, ми маємо нашу українську дитячу й тому подібну літературу. Це все добре, але питання: як багато дітей і молоді користає із цього усього в українській мові? Скільки нашої молоді належить до цих організацій? Дуже малий відсоток.

Ось з'явилася друком гарна праця «Ми і наші ріти» — дитяча літературна

мистецтво, виховання. Ціна цієї книжки у м'якій оправі 8.00 дол., а в твердій 10.00 дол. Питання, хто з подібних батьків із "пустої хати" купить подібну книжку? Авторка допису "Гіппі, марихана, ЛСД", як вище, каже: "Чи може так собі" — зайдете в гості, ви в подібній хаті не знайдете поважної книжки, а як є, то десь припадає порохами. А в праздивій українській хаті повинен бути «Кобзар». Для ока ви навіть побачите на стіні портрет Т. Шевченка, але його "Кобзаря" не легко знайти.

На цьому місці щодо українських батьків, дітей, молоді слід нанести порівняння й заохоту до читання Св. Письма. В українському католицькому щоденнику «Америка», ч. 183 за вересень 1968 р. було подано, що «Святе Письмо найбільше читають протестанти». «...У 1966 році різні протестантські видавництва продали в цілому світі 93,000,000 примірників Св. Письма, тобто на 17,000,000 більше, ніж у 1965 р. Протестанти мають переклади Св. Письма в 1,280 мовах і наріччях. Коли мова про читання Св. Письма та його поширеність між вірними, то можна брати собі добрий приклад із них. Мабуть, останнім народом у світі, коли йде про поширеність і читання Св. Письма, є таки ми — українці».

Це досить промовистий приклад, але питання, де шукати причини цих недоліків, що українська людність не цікавиться читанням Св. Письма? На цьому місці треба знову покликатись на народню правду: "Що посіеш, те пожнеш". Українці дуже добре знають, що їх так наївно, що читання Св. Письма належить до духовенства. Протестанти так не розуміють, вони розуміють, що Св. Письмо повинна читати кожна людина. Наші українські велетні Тарас Шевченко та Іван Франко черпали із цієї книги, Біблії, духове надхнення і ціле своє життя посвятили на боротьбу за національну й релігійну волю. Ось, які великі слова, як молитву, висловлює Т. Шевченко в поемі "Неофіти":

Молю, ридаючи: пошли,
Подай душі убогій силу,
Щоб огненно заговорила,
Щоб слово пламенем взялось,
Щоб людям серце розтопило
І на Україні понеслось,
І на Україні святилось,
Те слово — Боже, кадило,
Кадило істини.

Якби матеріалісти-чужинці не гасили цього вогню в українських душах, чи то на рідних землях, чи на чужині, вони його ніколи не загасять. Вони б загасили тоді, коли б знищили "Кобзаря" й народ, — а це неможливе. "Раз добром наліте серце ввік не прохолоне". Якби зі всіх боків не цензурувати "Кобзаря", він все й назав-

жди буде запалювати в українських людях любов до всього, що рідне. Т. Шевченко не лише кликав українців, щоб багаті й високі обняли українця селянина й робітника, але він теж звертається до тих, що жили й живуть на чужині, що забувають свій народ, свій край, свою рідну мову й на перегони винародовлюються. На цьому місці він просто словами біблійних пророків картас:

“Ох, як би то сталось,
щоб ви не верталися,
Щоб там і здихали,
де ви поросли!”

В українській мові слово “вмирати” відноситься до людини, а слово “здихати” до тварин. Тим, що приписували й тепер приписують Т. Шевченкові “матеріалістичні погляди — невіру в Бога”, якраз він їм відповідає на впаки “Щоб там і здихали...” В наступних двох рядках цього вірша він додає:

“Не плакали б діти,
мати б не ридала,
Не чули б у Бога
вашої хули”.

Можливим, що заголовок цієї статті «Українська вода на чужий млин» буде дивний, незрозумілий, але так є! У вільному світі між українцями народня українська справа відсувається на друге місце. Тоді, коли на рідних землях українська

душа стомлена “матеріалізмом” шукає сполуки з Богом. Коли у світі й на рідних землях направду наступить якась переміна, то молоде покоління, яке зараз переживає внутрішню духову боротьбу між ідеалізмом і матеріалізмом не буде дивитися на людину духовних слуг у ризах та на високі титули, але буде дивитися на душевний стан і на народний погляд. Як хтось цього не хоче розуміти, то хай не лінуеться й не боїться взяти до рук підручну книгу, як фундамент теперішнього виховання українського молодого покоління на рідних землях: «Нарис історії філософії на Україні», Київ 1966. Цей підручник матеріалістичного виховання молодого покоління є обов’язуючий, почавши від народної аж до університетської освіти. В цьому підручнику усіх українських передових музів, почавши з перед часом Сковороди аж до нашого часу зачислено до матеріалізму чи атеїзму. І не треба цьому дуже дивуватися, бо вони мали готовий матеріал, і цей

матеріял дав їм до рук ні-
хто інший, як високе ду-
ховенство, коли мало за
собою плечі царських ре-
жимів з перед першої сві-
тової війни, бо Т. Шевчен-
ко в їхніх очах був "без-
вірником".

Сучасне покоління, що
разом із нами переживає
велику катастрофу, як у
світовому так і в україн-
ському русі, студіючи
історію минулого й нашо-
го часу, може зродити із
себе нових Сковородів,
Шевченків і Франків. Тво-
ри наших попередників
загоряться пламенем у їх-
ніх душах і вони сприй-
муть інший образ людино-
ви, який буде всеціло о-
піртий на правді й спра-
ведливості, а не такий,
якого ми хочемо — старо-
го й пережитого.

Ми бачимо, що Тарас
Шевченко гений вселюдсь-
кої думки, творець свого
невмирущого «Кобзаря»,
запалює огонь у молодих
українських душах і при-
гадує їм — чиї вони сини
й доньки. «Кобзар» запла-
менив душу молодої сту-
дентки панни Н. Дяків в
Канаді, вона полюбила
своїм юначим серцем рід-
не слово і виступила не

тільки в обороні українсь-
кої мови, але всього що
українське і рідне.

Дійсно, як можна сві-
домому українцеві й ук-
раїнці дивитися із бай-
дужністю на таку анор-
мальність. Ще немає 25
років від часу нової емі-
грації, що прибули до
вільних країн на амери-
канському континенті і
вже половина дітей і мо-
лоді тієї еміграції пото-
нули в чужомовному сві-
ті! Як можна спокійно див-
итися на те, що наша мо-
ва на рідних землях під
опікою "старшого брата"
московщіться, затрачу-
ється. Те саме, чи подіб-
не, діється у вільному сві-
ті. А відносно правопису,
то щоб не бути голосов-
ним, досить узяти україн-
ську пресу, щоб побачи-
ти, що ми маємо аж чоти-
ри назви американської
держави: США, ЗДА, ЗСА,
CCA. Не помогли комісії,
наукові сходини й праці,
що на кінець прийшли
більшістю до заключення
прийняти дослівно "Стей-
ти", в скороченні ЗСА. Од-
ні розуміють букву "С",
як "соєдіньоні", а другі
"С" як "сполучені". Тоді,
як американці говорять і

пишуть УСА. Українцям тяжко розрізнати слова "з'єднання" й "сполучення" тоді, як ці слова не є те саме, а мають своє відмінне значення.

В кінці слід ще поруши-ти думки деяких одиниць, як вони уявляють собі ря-тунок українського моло-дого покоління у вільному світі від передчасної аси-міляції.

Про "Нарис історії У.Є. Б.Ц.", проп. Г. Домашов-ця, що з'явилася друком при кінці минулого року, була поміщена довша ре-цензія в журналі "Єван-гельський Ранок" за липень-жовтень 1968 рік. Ав-тор рецензії В. Б. на ст. 22 каже таке:

«Ми легко критикуємо тих батьків, яких діти вже не вживають своеї мови, але чи ми дійсно маємо успішний спосіб і раду на те, як виховати українських дітей в Америці, щоб вони були добрими аме-риканцями, українцями і віруючими людьми? Чи ми простудіювали те, що зробили інші народи, які були більше національно і релігійно освідомленими, як ми, приїхавши сю-ди зо своїх держав? Чи

ми студіюємо, що з ними тут сталося, що вони роб-лять зо своїми дітьми?»

Далі автор не каже що і як робити і не радить спішити.

«Я не кажу, що і як ми маємо робити, щоб ряту-вати своїх дітей від загла-ди, ця справа вимагає поважних студій, але я не є за тим, щоб ми бавили-ся фразами, а поважно пробували знайти розв'яз-ку на те, як втримати при своїй церкві та народі своє покоління» (Підкрес-лення наші.).

Рецензант В. Б. на ви-ще наведену книжку ра-дить, щоб проблему аси-міляції українського мо-лодого покоління "студі-ювати". Але ці студії бу-дуть подібні до одного прикладу: Певна група людей старших і молод-ших були на прогулці бі-ля ріки. Ріка широкою около 100 метрів і досить глибока. Один смільчак переконував інших, що він легко перепливе на другий бік. Він скочив у воду й поплив, не до по-ловини ріки почав топи-тись... Підняв крик рятун-ку... Кільканадцятьо лю-дей, що були на березі, зо-

всім не вміли плавати. Вони ходили й бідкалися й заламували руки, як рятувати потопаючого... Потопаючий утопився й на цьому був кінець. Подібно діється з українською молоддю у вільному світі.

Люди вже з пожилим віком, але думками не дірівнюють молодому поколінню. Студентка панна Н. Дяків так не думала. Ось вона говорить:

«...Все це добре, але не можна одночасно не відчувати тривоги. Нині українська національна свідомість гине, як роса на сонці. Остання статистика (Канади — наша замітка) подає, що велике число українців під час перепису заявило, що вважає англійську мову рідною мовою. І чуємо, що велике число українців у Москві заявило, що московську мову вважають рідною мовою. Що лишається робити українській мамі — самій зректися від себе і стати у світі посміховищем?!»

Дуже приkre положен-

ня зі "studіюванням" проблеми асиміляції молодого українського покоління у вільному світі. Студіюйте друзі, українські батьки, біля своїх бюрових столів, як молодь мандрує в чуже середовище, а з цими студіями буде так, як з тим господарем, коли злодії викрали пару гарних коней із стайні, тоді він почав замикати стайню. Над цією проблемою не поможуть жодні студії, а треба зробити те, про що говорить книга Естері: "Бо я можу дивитись на лихо, що спадає на народ мій!" Треба сісти разом з дітьми при столі та розповісти їм — чиї вони діти та яких батьків... Треба їм негайно допомогти, щоб у їхніх серцях загорівся огонь любові до Бога, до українського народу, щоб «Кобзар» був їхньою любимою підручною книгою. Тоді українське життя не буде водою на чужі млини, але буде це про що сказав Тарас Шевченко: «У своїй хаті, своя правда і сила і воля».

"Вільний Світ", 1969

БЕРЕЗНЕВІ ДУМКИ ПРО УКРАЇНЦІВ І "КОБЗАР" ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Знову у місяці березені відбуваються академії та імпрези в честь Тараса Шевченка українського Пророка Генія слова! По академіях і імпрезах піде усе своєю протоптаною дорогою. Не багато є таких, щоб до Шевченкового "Кобзаря" заглядали бодай раз у місяць продовж року. Не багато є таких тому, бо не багато Українців у вільному світі мають "Кобзаря", популярне видання д-ра В. Сімовича: "Катеринслав-Кам'янець-Лайпциг 1921 року. Хоч це видання одне з найкращих видань і дешеве, а тим самим доступне для кожної людини, бо на більші видання кількатомові, чи більше напевно не багато хто буде спроможний набути, то є багато таких, що говорять про патріотизм, а байдуже ставляться до творчості Тараса Шевченка — його "Кобзаря".

Проминуло 130 років від появи першого "Кобзаря" 1840 року. По десяти роках, коли перша книжка "Кобзар" була видана, то Шевченко був у неволі. Перебуваючи на Кос-Аралі 1849 р. там він написав вірша: "Хіба самому написать таки посланіє до себе". Слово

"посланіє" у другому рядку, це властиво мав би бути й наголовок. Далі він у цьому вірші пише так, і ці його слова, як колись так і тепер, мають своє значення:

"Бо вже б, здавалося, пора:
Либонь, уже десяте літо,
Як людям дав я "Кобзаря",
А їм неначе рот зашито".

Тарас Шевченко на цьому місці у четвертому рядку пише "рот". Він знат дуже добре свою рідну українську мову, він знат її з дитячих років свого життя. Він знат, що віл має рота, а людина уста. Але з великого болю серця на далекій чужині, він мусів так сказати: "А їм неначе рот зашито".

В українській мові є часте негативне звернення до людини, як чогось не хоче розуміти, або девчому непогоджується, заперечує: "Чого роззявив рота?" або "Стукнись до свого лоба" і т. п. Слово "рот" у російській мові однако вживають, як для людей так і для звірят.

Але росіяни, коли йде мова про повагу чи святість людини, то пишуть: "Іван Золотоустий".

Ці слова: "А їм неначе б

рот зашитий", є зверненням і докором до нас Українців у нашому часі, що розпорощені у вільному світі. Шевченків "Кобзар" від початку аж до кінця, звертає нам увагу й на нашу національну розгубленість. Всі ми шануємо й величаемо Тараса Шевченка, як Пророка й Генія нашого народу, але нам таки чогось не достає? Ми все таки належимо до цієї байки, де рак, лебідь і щулик хотіли тягнути воза, і ніяк не могли з місця рушити. Не треба дуже далеко йти, а затриматись на нашою релігійностю, хоч би сам — патріярхат. Вистачить тільки заглянути до сучасної української преси й порівняти все. То тут слова Т. Шевченка таки багато говорять:

"Ми восени таки похожі
Хоч капельку на образ
Божий, —
Звичайно, що не всі, а так,
Хоч деякі! . . "

Цього не можна заховати, що політичні й релігійні розбіжності у нас не малі, і Шевченків "Кобзар" не всилі нас об'єднати. Тому 120 років, коли він писав ці слова, в багатьох Українців були зашиті уста, бо були під московським "каруалом", а сьогодні зашиті наші уста через різні дрібничкові справи. Так воно-

було колись, так є й тепер. Нічого нема нового під сонцем. Ми живемо на цій Землі, яка за порядком Божої правомірности кружляє довкола Сонця, а ми на цій Землі так помудріли, що в наших головах кружляє, й тому дехто каже, що "ідея й мова Т. Шевченка перестарілі, або - просто - нема потреби "Кобзарем" цікавитись".

Але таки треба нам призначатися до наших помилок, треба вдарити себе в груди, як той євангельський митник у Єрусалимській святині, тоді Тарас Шевченко та його "Кобзар", буде для нас цінний, бо ми не мали й не будемо мати більшої людини з національною творчістю, якою був Тарас Шевченко. Треба не тільки "Кобзар" читати, але й ті наукові твори, що є написані про Шевченка і про вірші у "Кобзарі".

Ось вже третій рік, як В-во "Кирило-Методіївського Братства" видало працю проф. Т. Пасічника: "Псалми Давидові, їх значення у збірці Тараса Шевченка: "Три літа". Наклад не великий, бо заледви кілька сот примірників і заледве половина розійшлася? Чи це не є живий доказ, яке, наше теперішнє ставлення до Шевченкового "Кобзаря"? Т. Пасічник, його коментар

на твори Т. Шевченка, коли він перебував в Україні й бачив на власні очі життя українського народу й велику розбіжність між українським панством і селянством, — це голос, що кличе до Бога о пімсту.

У "Псальмах Давидових" проф. Т. Пасічник подає такі думки про Т. Шевченка, які мало кому приходили на розум. Чому ж тоді не цікавиться творчістю свого Генія й Пророка Шевченка.

Проф. Т. Пасічник звертає особливу увагу на світогляд Тараса Шевченка щодо Біблії. У переспіві 1-го Псалтира, він подає ось що: "Цілком новий настрій, мати таку віру й прив'язаність до свого українського народу, як Жиди. Ціле життя і філософія Т. Шевченка, було не зломане: 'Він не ступав на путь злого, і не сідав з лукавим на раду', він вірив, що: "Діла добрих оновляться, а діла злих загинуть". Така віра й такий погляд нам потрібний і сьогодні.

Про творчість Тараса Шевченка дуже багато написано, але не про його ідею духа, а про різді другозначні критичні завважи, про букву, а не про духа, — боротьби за правду й волю. Щоб зрозуміти "Кобзаря", треба зазнайомитись з науковою Христом і апостолів, про

це виразно підkreślено в Листі ап. Павла до Римлян: "І Він нас зробив бути здатними слугами Нового Заповіту, не букви, а Духа, — бо буква вбиває, а Дух оживляє". Так думали й так розуміли всі свідомі Українці патріоти, й боролися за правду й волю рідного народу, а на найвищому шаблі цієї боротьби в українській історії — стояв Тарас Шевченко. Він був правдивим Українцем і правдивим християнином, про це докладно подає д-р Д. Бучинський у своїй праці: "Християнсько філософська думка Т. Шевченка" Лондон 1962, ст. 231:

"Шевченко великий християнин, такий великий, якого тяжко знайти в цілій історії християнства. І саме тому, що він безприкладний прямолінійний християнин, — ми ще сьогодні не можемо зрозуміти, ані його чистої християнської душі, ані його прекрасно-філософської думки. Хто ж як не Шевченко, звертається сам, без нашої допомоги, до Божої справедливості:

"Боже, спаси, суди мене
Ти по своїй волі!
Молюся, Господи,
внуши їм?
Уст моїх глагоди!"

Треба сказати живу правду: У нас ще багато є таких,

що не знають "Кобзаря". Ще мало є таких, що знають джерело з якого Т. Шевченко черпав "ці Божі глаголи". У нас привикли до звичайного буквоїдства та поверховности. Багато є таких, що не мають відваги й

сили виплинути на ширші води, бо привикли, як ті малі діти, тішитись і забавлятись у мутних хвилях на побережжі моря. Тому читаймо "Кобзаря" Шевченка кожного разу і читаймо наукові твори про Шевченко-ву творчість.

"Народна Воля", 1971

Думи мої, думи мої,
Ви мої єдині,
Не кидайте хоч ви мене
При лихій годині.

Т.Шевченко

На московській муштрі, Орська кріпость 1847

НА ПРОСТІ ДОРОГИ

(До питання "Михайло Драгоманів і Леся Українка")

I.

Відомо нам усім, що в нашій особистій розмові, чи в мові про когось іншого є певні вимоги правильного думання й вислову, що в науці називається логікою. На ці закони й форми мислення багато дехто, коли пише статті, розвідки не звертає уваги. Правда, це не легке завдання, бо воно вимагає багато часу та праці. І такі невваги або звичайні недогляди, часто вносять певні непорозуміння й незгоди в українську спільноту, чи то на рідних землях, чи у вільному світі.

В цім ювілейнім році нашої української талановитої поетки Лесі Українки, яку Боже Прovidіння наділило спеціальним даром живого слова, вже на початку ювілейного року з'явилися в українській пресі, статті й розвідки, в яких можна спостерігати певні розбіжності та роздоріжжя. Ці роздоріжжя й погляди різних авторів, особливо про духові впливи на особу й творчість Лесі Українки, виникають із недостатнього дослідження її творів і часу в якому вона жила, працюючи

на літературному полі.

Багато дечого в цьому світі змінилося, в розвою людського розуму й наука багато в дечому пішла вперед, але саме життя людське таке саме, яке було колись. Колись, як людина вибиралась у дорогу, думала про хліб і воду. Подібно й сьогодні у промислових країнах, де авто замінило тяглову силу коней і волів, коли водій авта не подбає запастися: паливом, оливою й водою, без цих трьох чинників далеко не заїде. Це говорить нам, коли щось писати про наших українських велетнів духа, треба добре зазнайомитися з їхніми творами й виробити свою власну спінню про їхню творчість і час у якому вони жили, і в яких обставинах вони знаходились. Тут властиво іде мона про Лесю Українку та духові впливи на її життя й на творчість її спадщини. Одні говорять, що вона була під впливом свого дядька проф. Михайла Драгоманова, інші заперечують. Завданням цієї статті слід скласти дещо, так як було, а не про здогади та видумки.

Ми живемо в часі, де людство поділене на два велики

протилежні табори — матеріалізму й ідеалізму. Матеріалістична філософія, що визнає примат матерії над духом, узасаднює, що матерія є головною підставою буття, а відтак користю особистого існування. Ідеалізм це протилежний напрямок матеріалістичній філософії, який прямує до найвищої досконалості, добра, а цією досконалістю й добром є Всемогутній Творець Бог. Про таку високу ідею й розуміння Бога Духа, що є іїном і матерії, Христос у Своїй "Нагірній проповіді", сказав виразно, як має виглядати людина у своїх поглядах щодо матерії і духа: "Отож, будьте досконалі ви, як досконалий Отець ваш небесний". Якже ж виглядає ця найвища досконалість, вічна, духовна й ідеальна: "Будьте синами Отця вашого, що на Небі, що наказує сходити сонцю Своєму на злих і на добрих, і дощ посилає на праведних і на неправедини". Властиво проф. М. Драгоманів, був таким ідеалістом і так розумів Бога, що Він є Творець усього видимого й не видимого, і що всі люди на Землі, відомі Богу й залежні від Нього, а не так, як навчали тодішні релігійні верховоди, що вони є посередниками між Богом і людьми, і що вони наказують і чого

навчають, треба без усякого застереження, виконувати й вірити.

Минулого 1970 року, В-во "Кирило - Методіївського Братства", видало монографічну розвідку про 75-річчя смерти М. Драгоманова, і там на 25 ст. подано:

"Він для деяких українських політиків є каменем спотикання, закидаючи йому: "соціалізм, універсалізм і федералізм", на ці закиди у розвідці дана коротка відповідь.

В цім 1971-му році з нагоди 100-річчя народження Лесі Українки, добавлено ще її дядькові два нові прогріхи: "европейзм і космополітизм".

У багатьох Українців, читаючи такі слова, мимоволі може зродитися диференцизм і апатія до всього що рідне. Тоді, коли вдійсності справа виглядає не в таких драстичних фарбах, як її представляється. .

Українська історія та її провідні одиниці, як на політичному, так і на релігійному полі, мали свої плюси й мінуси. І чи є яка країна та її нарід, щоб не переживали подібних успіхів і невдач, що прийшлося пережити й далі переживати українському народові? Кожен із українських провідників, патріотів, шукав різних до-

ріг, щоб допомогти своєму народові — бути вільним і незалежним від чужих чинників. До таких належав проф. М. Драгоманів.

Найбільше у своїх політично - історичних працях проти М. Драгомагова, виступали д-р Д. Донцов, В. Кучабський, М. Мухин, Бжезький, закидаючи йому національне зрадництво тому, що він звертав увагу Українців на європейзм, як також тому, що він був космополітом.

На цьому місці наведемо два порівняльні приклади: М. Драгоманів у питанні "Україна і світ", радить: "Українське письменство й наука мусять перш усього обновитися, приставши до тих метод і напрямків, котрі тепер творять силу письменського і наукового руху в Європі і Америці . . . З цього зовсім не слідує, щоб вони мусіли зректися своєї прихильності до України, до її нації або й до заходів відшукати дійсні національні ознаки в історії і сучасності українського народу . . . Я певнісінський, що таке обновлення українського письменства й науки наступить незабаром . . . Найскоріше пішло б те обновлення, якби наша письменіська громада взялася рішуче вчитися європейських мов та просто увійшла в поямі

стосунки з європейською наукою, письменством і політикою".

Чи це були помилкові або лихі думки? Ні, вони були актуальні й кричучі на тодішній час. Доказом цього, коли влав російський царизм, і прийшла революція, Україні бракувало людей з виробленою політикою й орієнтацією та знавців чужих мов, хоч би західно-європейських.

II.

В цім році з'явилася у "Свободі" довша стаття М. Сосновського, "До проблеми української політики у 50-річчя появі "Підстава нашої політики" Д. Донцова. Автор статті наводить таку саму думку з книжки Донцова, яку мав Драгоманів. Ось як: "Донцов поставив особливий наголос на "вестернізацію" (у зваженні) українського життя. Ще до першої світової війни він закликав у своїх статтях, зокрема в брошурі "Модерне московофільство", вчитися на західних зразках, і відвернувшись від Москви та російської культури, повернутися лицем до Заходу й західної культури, з якою в нас був завжди живий з'язок в минулому. До цього питання він повернувся в "Підставах нашої політики", де накреслив зразок "захід-

п'європейського ідеалу", що його українська нація мала б собі засвоїти".

Але з такою концепцією д-ра Донцова, що її наводить М. Сосновський, піколи б не погодився М. Драгоманів, ані Леся Українка. Ось яка його концепція: "Щоб не допустити до перемоги Росії, Донцов висунув постулат т. зв. "національної політики" у противагу "політиці провінціональній", тобто політика яка буде на даному історичному етапі готова в ім'я добра цілості іти на жертву частини, на "втрату кількох провінцій", тут Донцов мав на увазі резигнацію з Галичини, Волині та Піділля і Нідляння в користь Польщі.

Добре було би, коли б сучасні українські політики й релігійники, критично пристудіювали такі праці: М. Драгоманів: "О повідання про заздрісних богів", і Д. Донцов: "Хрестом і мечем", "Від містики до політики", напевно тоді дещо проясниться. *

Щоб хоч трохи мати ясніше світло про поетесу й громадську діячку Лесю Українку та про "космополітизм" її дядька проф. М. Драгоманова, слід звернути увагу на такі два пункти:

1. Шо таке "космополітизм" і чи М. Драгоманів був

космополітом?

2. Чи Леся Українка була під впливом М. Драгоманова?

На початку цієї статті є загадка, що знагоди відзначення 100-річчя народження Лесі Українки з'явилися в українській пресі статі й розвідки про її народження й життя та літературну працю. Але в нашій українській традиції так уже прийнято, коли прийде місяць народження, чи смерті визначеної одиниці в українській історії, відбути певні академії, імпрези, урочистості, панаходи і на цьому крапка. Але вникнути глибше в науку заслужених діячів на це в нас немає спроможності. Ми досі за війнитком "Кобзаря" Тараса Шевченка, не маємо вибраних творів під Ів. Франка, під Лесі Українки. Ми величаємося, що маємо 20-ти томове видання Ів. Франка та 12-ти томове видання Лесі Українки, але питання, -- скільки українців, як загал могли набути ці видання та й то не повні, бо нема в них публіцистичних творів, листів і т. д. Органічуватись до самих академій, імпрез та панаход, це не є вистачаючою пошаниною для заслужених діячів українського народу. Тому нічого дивного, що в нас не має одностайного думання

про наших народних, заслужених діячів, про це свідчать позитивні й негативні статті, які з'явилися в українській пресі, чи то на рідних землях, чи у вільному світі, видатної поетки Лесі Українки.

ІІІ.

I. Що таке космополітизм І чи Драгоманів був космополітом?

В деяких статтях є згадка про проф. М. Драгоманова, як рідного дядька Лесі Українки, а в деяких нема. В деяких часописах є згадка позитивна, а в деяких негативна. Читаючи такі статті, постає враження, наче б у родинах Драгоманових і Косачів була якась віддаль; М. Драгоманів був "космополіт", а Леся Українка, — українська патріока.

Коли говорити, чи писати щось і приписувати комусь "космополітизм", то вперше треба подумати, звідки це слово прийшло до української мови, яке його значення? Треба також подивитися, як його розумів сам Драгоманів.

Космополітизм — це міжнародне слово, яке складається з двох грецьких слів: "космос" і "політікос".

Українська Загальна Енциклопедія подає, що космополітизм, це світове гро-

мадянство, поширення ідеї батьківщини на весь світ, признання переваги вселюдського братерства над почуванням любові до батьківщини або прив'язання до своєї національності; дух, напрямок, протищий до вузького націоналізму (шовінізму).

Космополіт — людина, що визнає ідеї космополітизму.

Михайло Драгоманів у статті "Чудацькі думки про українську національну справу" про космополітизм написав:

"По всіх освічених сторонах повстали нові філософі, котрі впять стали звати себе космополітами, або світовими горожанами і проповідали братство всіх народів. Коли навіть повстали в Європі рухи народні, то і ті рухи оперлисся власне на космополітичні думки: мовляв, коли всі народи однакові брати, то не слід, щоб один народ панував над другим. Так думка про людськість поставлена була вище над думкою про націю і віру, з їх осібними звичаями, урядами та інтересами, і стала таким суддею посеред суперечок поміж націями й вірами та основою до волі кожної нації й віри в тих границях, поки нація чи віра не неволить других".

Далі М. Драгоманів писав:

"Я не раз виступав проти таких фальшивих всесвітників (тих, що кажуть, що національностей не треба) і власне спірався на правдиву світову людськість . . . Був час, коли на нашому ґрунті треба було боротися з недовченими й поверховними напередниками, котрі не розуміли ваги національностей, а тепер треба боротися з назадниками, котрі в боротьбі національній хотять вести нашу громаду до застарілих і шкідливих думок суспільних і освітніх".

Такі думки Драгоманова про космополітізм були у свій час таєм тепер є причиною частих нападів на нього, мовляв, він був космополітом, тобто не дав про українську націю. Як колись, так і тепер, ті, що нападали і нападають на Драгоманова, не передають докладно його думок, а поборюють його космополітізм поступової, виходячи з космополітичного консервативного чи реакційного становища.

Драгоманів розумів космополітізм як науковий, культурний і політичний міжнародний зв'язок. Про це у статті "Десятиліття української літератури" він писав:

"Патріотичне діло оборони народності лише тоді й може бути міцне, коли воно сходиться з ділом загальнолюдським поступом куль-

турного і соціального, розробленю і заведенню ідей, котрого в маси свого народу та представлению життя тих мас із погляду, виходячого з тих ідей повинні би посвятити свої сили патріотичні партії слабших національностей".

А в своїй "Автобіографії" він ще раз висловив про це такі думки:

"Тепер усяка наукова, як і політична діяльність має бути основана на інтернаціональному фундаменті".

Дуже часто Драгоманів космополітізм уявляв собі як европеїзм. Українця — европейця він хотів бачити такого, як ісповідника універсальної віри, а рівночасно активного члена свого народу. Тому то він відкидав усяке "фільство". Він у своїй переписці з І. Франком писав:

"Я зовсім не українофіл, а тільки просто Українець, тобто "гомо націоніс сіве лінгве україніце".

А в "Листах на Надніпрянську Україну" він зовсім виразно заявляє:

"Ми ж зовсім ніякий філ, ні українофіл, ні слов'янофіл, просто Українець зі вселюдськими тенденціями, або людина української нації, гомо націоніс україніце, на манір того, як колись були "християнус націоніс англікане . . . "

Цю свою думку Драгоманів на іншому місці "Листів на Надніпрянську Україну" ще виразніше сказав так:

"Українські радикали є у нас початок нового європейського напрямку: космополітичного, універсального, гуманістичного і т. д., початок людей, котрі звуть себе не українофілами, а людьми, Європейцями української нації. Люди це напрямку рішучо поступового, — але поряд з ними можуть бути і люди напрямку поміркованого або й реакційного (чому початок бачимо в ультрамантанах), але завше такі опирають свої тенденції на ґрунт не націоналістичний, а загально-європейський. Я не візьму на себе сміливості казати, що космополітізм цих людей — останнє слово науки і культури взагалі, я тільки вказую на те, що він появився і серед наших людей, чим він одріжняється від старого націоналізму".

У "Чудацьких думках" Драгоманів ще раз твердив, що: "Розвиток мас народу можливий тільки на національному ґрунті".

А далі він казав: "Я всякий раз, коли була потреба казав одно: космополітізм в ідеях і цілях, національність в ґрунті і формах культурної праці. Я полемізую 30 років проти російських псевдокосмополітів, котрі не признавали української

національності і проти українських націоналістів, котрі виступали проти космополітізму, рвали єдину провідну нитку безпохідного людського поступу і саму підставу новішого відродження національностей і відкривали дорогу до себе для всякого шовінізму, виключності і реакції".

Цих кілька уривків із писань Драгоманова достатньо, щоб можна було бачити, як розумів він космополітізм, націоналізм та яке було його відношення до українського народу, якого сином він себеуважав і для нього працював.

2. Чи Леся Українка була під впливом М. Драгоманова

Ми у вільному світі, відірвані від матірнього пnia, рідної землі, і за цих 50 років, багато чечого, як на рідній землі так і у вільному світі, змінилося, наукові здобутки, нові ідеології, нові філософічні погляди, — просто в людському розумі, як у старшого так і в молодого покоління створився певний хаос. Подібне щось було тому 80 років, тільки ми сучасники не вміємо порівняти одне з одним. Тоді ділив українських людей Збруч, сьогодні ділить Атлантический океан. Біда людям у неволі, а ще гірша біда на волі. У неволі все кон-

трольоване й заперечене, а на волі, — що голова, то розум.

З нагоди сторіччя народження Лесі Українки, а відтак поетки високих думок і заслуженої громадянки, одні пишуть, що вона була під впливом свого дядька проф. М. Драгоманова, а другі рішуче заперечують, хоч-нехоч виникає внутрішня війна. Напр. Д-р А. Княжинський у довшій статті: "За духа нації", "Вільний Світ" ч. 8 між іншим подає такі думки: "Леся Українка найідеальніший витвір духа української нації, що не хтувала собою, посвячуючи свою особу найвищій життю вій правді з духові нації. Для цього жила серед цих людей і любила їх, як одиниці, і для цього не розійшлася зі своїм дядьком М. Драгомановим, була йому порадницею, сестрою - жалібницею в останніх хвилинах життя, любила його, як добра племінниця, любила як людину, але встояла перед духововою отрутою, що її силоміць у Лесину душу вливав Драгоманів". Це щось тяжке до зрозуміння, — чи можна любити, хоч би й родича, коли родич вливає в душу отруту?

На іншому місці автор статті: "За духа нації", пише таке: "Загальno ще по-

ширеній хибний погляд, що Леся, це "духовна дочка Драгоманова". Зараз наступає зміна думки й читаємо таке "Немає сумніву, що Леся користала з ерудиції Драгоманова, коли цей часто дораджував їй у листах вибір лектури. Між іншим, для пізнання старої жидівської історії радить Драгоманів Лесі читати атеїста Ренана". Необзначені читач, з творами Ренана й Драгоманова, може повірити, що Ренан був атеїст. Тоді, коли Ренан був католицький священик, а Драгоманів, ідеаліст, людина віри в Бога, знаючи докладно історію релігії, різних народів світу.

Ше одна цікава замітка щодо галичан: "Однаке довір'я до галичан у Лесі не захитав ані Драгоманів, ані Олена Пчілка, що також над цим працювала. Леся боронила щиро галичан: "Будь справедлива до галичан, — пише вона до матері після 1898 р."

Леся дійсно боронила галичан тому, бо вона знала, як виглядало життя цих галичан. Автор цих рядків є галичанин, і добре пам'ятає життя з перед першої світової війни. В Галичині між інтелігенцією та селянством було не мале провалля. Хто ж була ця інтелігенція? Греко-кат. духовенство. Іван

Франко бачив у галицькому селі "плач і скрегіт зубів". Вся його літературна праця зосереджена на недолі галицького й буковинського та закарпатського селянина, бо скрізь доля була однакова.

Коли ми беремо до рук 12-ти томове видання творів Лесі Українки, видання "Книгоспілка" Нью Йорк 1953, то в передмові Петро Одарченко, подає цілком відмінні погляди, щодо Лесі Українки та М. Драгоманова. Ось що він пише: "Особливо велике значення в житті Лесі Українки мав її дядько М. Драгоманів, він був справжнім духовним батьком молодої поетки, її учителем і керівником". На ст. 14-тій цієї передмови читаємо таке: "Під впливом М. Драгоманова Леся Українка виробила собі ідеал вільної самостійної народноправної України". А доказом цього є її думка:

"Ми навіть власної
не маєм хати,
Усе одкрите в нас
tüремними ключами:
Не нам, обідрами
невільникам, казати
Речення гордеє: "мій дім —
мій храм".

Твір Лесі Українки "Роберт Брюс" написаний під безпосереднім впливом ідей М. Драгоманова". Шотляндія це країна протестантів,

що в XIV сторіччі боролись проти англійців за свою незалежність. М. Драгоманів мав зв'язок з англійськими баптистами, то була ціла причина, до приписування Драгоманову — "атеїзму". Це одна дрмка: 1898 р. Леся Українка розпочала писати драматичну поему "У пущі", але закінчила її аж 1907 року. Образ англійських пуритан, не "пуритан", а баптистів, навіяні біографією Мільтона, яку прислав поетці М. Драгоманів". Хто ж такий Джан Мільтон (1608-1674)? Це людина баптистських принципів, глибокий знавець Біблії. Він написав світової слави поему "Загублений і відшуканий рай". Прикро, що українська еміграція, живе в західному протестантському світі, має подостатку їжі, вигоди й волю, і не цікавиться, хто цю волю здобував. Слід би нашим усім критикам про нашу минулість, і коли хочемо чесно провести це сторіччя народження Лесі Українки, то треба таки трохи подумати над її словами й над нашим політичним та релігійним розбратором. Ось що вона пише:

... Знову тьма, і жах,
і розбрат,
І знов настав єгипетський
полон,
та не в чужій землі,
а в нашій власній . . . "

IV.

Як не говорім, як не дискутуймо, як не критикуймо, одні одних, але признаймося щиро, що нам бракує національної консолідації.

Тепер щодо Лесі Українки та її дядька М. Драгоманова, хай вона скаже сама за себе, — це винятки з її листів.

Леся Українка починаючи зі 17 року свого життя безпереривно листувалась з дядьком Драгомановим, який спершу жив у Женеві, а потім як професор університету в Софії, Болгарія.

Дослідник життя української поетеси, Михайло Драй-Хара писав: "Коли мати Лесі Українки вживала всіх заходів, щоб вона стала українською письменницею, то дядько її М. Драгоманів зробив те, що вона стала людиною і борцем". 17 річна поетка пише до Женеви своїй дядькові Драгоманову про твори світової літератури, які вона прочитала. Негативно оцінює натураліста Еміля Золя і реаліста Льва Толстого. Вона пише:

"У творах на туралістів більше страхів різних, ефектів, ніж тої правди, або сама безпросвітня бридота... За це ж не люблю і Толстого та ще й за його містичизм".

Михайло Драгоманів радить Лесі опанувати доско-

нало французьку літературу, посилає її антологію французької поезії й радить систематично перекладати ліпші твори світової літератури на українську мову. Ось чому можна говорити про европеїзи, — каже М. Драй-Хара: "Драгоманів прагнув виховати в Лесі західно - европейську людину, що своєю творчістю та діяльністю виводила б Україну на західноєвропейський шлях розвитку. 1890 року Леся пише до Драгоманова:

"Слухаю Вашої ради і спасаюсь від українсько-російської нечестності; вивчаю українську граматику й тепер, читаю книжки".

Драгоманів наполягав на тому, щоб українська молодь опановувала західно-європейські мови і культуру. Він запитує Олену Пчілку — свою сестру, Лесину маму: "Чи вчиться молодь, чи має вона намір вчитися чужих мов?" Леся Українка дала відповіді на його запити. 1891 року вона приїхала до Відня і спішить поділитися з дядьком своїми враженнями:

"Розглядаюсь на Європу... Перше враження було таке, ніби я приїхала в інший світ — кращий світ, вільніший. Мені тепер ще тяжче в своєму краю, ніж досі було. Мені сором, що ми такі невільні, що носимо кайдани і спимо під ними

спокійно, отже я прокинулась, і тяжко мені, і жаль, і болить . . . Контраст межи нашим і тутешнім життям сливє осліпив мене. Біда, що більшість нашої української громади сидить на самій нужденній російській пресі, і через те не бачить як слід світа, ні того, що в вікні, ні того, що поза вікном".

За рік до смерті М. Драгоманова, збираючись їхати до нього, до Софії вона пише йому: " . . . Що ж до мене, то я хочу бути Вашою ученицею і заслужити собі право зватись так . . . Шкода тільки, що товаришів у мене трохи мало . . . Я завждиуважала, що любов без діл мертвів, і ніколи не думала, що досить мати "добре серце", аби обійтись без всього іншого . . . Моя любов більш активної, ніж пасивної натури; я не буду Вам писати різних фраз про те, а тільки докажу се (і може хутко) іншим способом".

З багатьох листів Лесі Українки до М. Драгоманова, які збереглися можна багато писати, але на цьому місці можна ще згадати, що під впливом М. Драгоманова, Леся цікавилася історією народів Сходу й почала писати "Історію народів Сходу", та перекладати Біблію. Вона писала: "Згадайте мені ще яку роботу, — мені кра-

ще іде робота по Вашому слові", — так вона писала М. Драгоманову, коли він перебував у Софії. Нарешті вона приїжджає до нього у Софію і цілий майже рік учається в Драгоманова, а рівно ж працює як його секретарка. Здається, що цих кілька завважав вистачає, чи Леся Українка була під впливом М. Драгоманова, чи ні!? Крім цього видко з її творчої поетичної праці, — вона мала доволі вироблені й свої думки.

Щоб вийти на прості дороги, то треба хоч трохи подумати, як виглядало людське життя під імперіалістичними режимами до революції 1917 року, тоді краще можна буде зрозуміти усіх борців, а в тому числі М. Драгоманова, Лесю Українку, Івана Франка та інших, що боролися за волю людей та незалежність державну. Головне питання недолі українського народу, і як його розв'язати, а відтак інших народів у Східній Європі, це питання: національне, соціальне та релігійне, — була велика надія, що революція ці питання розв'яже й полегодить позитивно, але колесо революції обернулось навпаки. Обернулось так, як ми сучасники бачимо — покотилось у безвихід. Ми сучасники, сьогодні мудруємо, нарікаємо й

осуджуємо наших попередників, але Господь Христос у Своїй "Нагірній проповіді" каже: "Не судіть, щоб і вас не судили". Коли б нащі всі попередники жили в нашому часі, шукали б на-

певно інших доріг. І нам з помилок треба вчитися, але за .55 років, ми нічого кращого не навчилися, хіба, крім лишніх сперечок, здається нічого більш не зробили.

"Народна Воля", 1971

АРАБСЬКИЙ СВІТ

Від 1967 року, коли Ізраїль несподівано напав на арабів і загорнув частину Йорданії та Синайську пустиню, частини території, що приналежали Єгиптові, створилися арабські партизани й невпинна боротьба між семітськими народами, бо жиди й араби походять з одного семітського роду.

В останньому часі невпинні дискусії в ОН та телевізійні несвітлення, як щоденні інформації про події на Середньому Сході, й шукання різних доріг, щоб між тими семітами завести мир, порядок і спільну мову до згоди. Коли творилася світова установа ОН, була якась надія, що така уста нова, як ОН, буде мати змогу полагоджувати всі трудні міжнародні проблеми, між великими й малими державами, але оказалось, що до чогось подібного ще дуже далеко.

Можливим ми українці бойомся сказати іншим народам, хоч би й самим арабам та жидам, українську живу правду, яку свого часу висказав Геній неперевершених думок, Т. Шевченко, у своїй поемі, яку присвятив братам слов'янам-чехам: "Щоб усі слова в'яни стали добрими братами, і синами сонця правди — такими як Іван Гус". Такими "синами сонця правди" могли бстати араби й

жиди, бо ж вони походять усі з одної семітської родини. Можливо, що до цього прийшло б, щоб люди праці стали "добрими братами", коли б не свої й чужі сліпі верховоди, яких свого часу М. Драгоманів називав "заздрісними богами". З цими земнimi, в людському тілі, "заздрісними богами", велика морока, через них тисячі й мільйони людей праці, в різних війнах та революціях мусять тинути передчасно.

В кінці нашого двадцято-го сторіччя гасло К. Маркса: "Релігія, це опіюм для народу", не дуже то добровільно сприймається. І ніхто цього не заперечить, що він сам потайки молився до Мойсея. Одні, поклонники його поглядів, силою змушують людей не вірити в Бога, як Творця, а, другі, що вже пересичені поверховою релігійністю, самі вирікаються своїх поглядів. Але це ще не значить, що людство стане безрелігійне. Щож таке релігія, мимо того, що ділиться на "монотеїстичне" вірування, і на "політеїстичне" вірування, але основою всіх релігій є віра, що Божество керує життям людини і Всесвіту в цілому. Під цим оглядом, і самі матеріялісти знаходяться на вазі вагання.

Релігія, вірування в безмежну Всемогутню дію, чи

ми називемо цю дію природою, чи Божим Провидінням то, мимо нашої волі чи нашого бажання, ми Божої дії, як у природі так і в все світі не змінимо. Релігійна людина перед собою має відкриті чотири книги, виданимі: Біблію, живу природу, **зоряній всесвіт і книгу невидимого світу — віра у вічність.** Сьогодні йде боротьба переважно проти християнського вірування, що опирається на Біблії, але ж ця книга є підручною релігійною книгою не тільки для християн, але й для жидів — Мойсеєвої релігійності. Але крім християнства та юдаїзму, є ще другі великі релігійні напрямки: магометані, буддисти, конфуціяни, браманісти і другі. Й вони мають свої релігійні книги, подібні до Біблії: магометані Коран, браманісти Книги Ведів і тощо. За останньою статистикою, усієї релігійної людності на континентах нашої праматері Землі на чи слюється 2,540,199,000. Отже, знищити релігію в цьому великому числі людності, треба б знищити до коріння її усю людність — а це аж ніяк неможливе.

Від віків і навіки між людьми матеріалістичних поглядів і людьми віри, будна і буде боротьба. І це не є ніякою таємницею, ѹ про це знають самі матеріалісти, ѹ перебуваю по стороні людей віри у Всемогутність Бога Духа. Навіть такі дум-

ки, якими захоплюються противники релігії, — знищти провідників, а вірні самі зречуться релігійних поглядів, — не оправдали себе. Історичні експерименти говорять навпаки. Людина свою релігійність може перемінити, бо таких випадків не бракувало, навіть ув українській історії, — перехід з православія на католицтво, з католицтва на православіє, але віри в людей, що Проведіння керує життям людини та всесвіту, аж ніяк не можна змінити ані викорінити, бо людина возвеличувала Сонце, бо воно світить і гріє, приносить подяку Богу за земні плоди, бо вони давали її дати людині життя.

Кілька прикладів: на початку християнства, цілих три сторіччя, велася затяжна боротьба між римською тоталістичною й політичною релігійністю (бо кожний кесар був богом) і християнами, ѹ вірували й визнавали Бога Духа, про що навчав Ісус Христос. Хто ж переміг? З бігом часу сам Рим став центром християнства, а сьогодні християн в усьому світі начисляється 924,274,000.

Слід затриматися також над магометанською релігійністю. Відомо, ѹ Магомет нар. 571 р. у Мекці, у семітській родині народів. Отісля переконував своїх визнавців, ѹ він син Авраама й Агари, а в 610 р. він говорив, ѹ його навідав

ангол Гаврніл і настановив його володарем Арабії. Магометанський календар починає своєчислення з 622 р. В теперішньому часі магометан начислюється 493, 012,000.

Ми, українці, щодо знання й цікавості про релігійність світу затримуємося при певних поглядах "табу". Це дается завважувати в усіх трьох віровизнаннях: православного, католицького й свантельського. Доказом цього, що ми не маємо "Історії релігій світу". У світовій літературі про знання усіх релігій світу перед ведуть англійці.

Вертаючись до релігійності магометанського світу, ми, українці, трохи захищані з тієї причини, що араби шукають допомоги в антирелігійному світі, з осідком у Москві, бо їм до цього допомогли ці, що релігійно звітрili. Але це не значить, що вони тим самим байдужують щодо своєї релігійності. В іхній релігійності спостерігається менше фарисейства, а більше ділової активності. Про цю активність можна наводити багато прикладів, але ми затримаємося на двох, які нам відомі з нашого недавного часу.

Коли 1957 р. арабський король Савд у дипломатичних справах відвідав ЗСА за часів през. Д. Айзенгавера, ми бачимо цікавий опис про його релігійні погляди й обов'язки. Замітку що бере-

мо з часопису "Народна Воля", де подано дослівно так: »При нагоді гостини Савда в ЗСА варто згадати факт, що король і все його товариство в числі 70 осіб дотримувалося на американській землі дуже суvero приписів "Корану" (магометанської Біблії). Король і його товариши відвували щоденно п'ять разів приписані молитви, звертаючи свої обличчя в сторону міста Мекки в Арабії, де знаходиться гріб їхнього пророка Магомета. Щоб кожночасно знати в якій стороні горизонту знаходиться місто Мекка, то в товаристві короля був окремий астроном-географ, який на основі бусолі кожного часу вказував, куди саме треба звернути обличчя при молитві в сторону гробу свого пророка Магомета.«

Другу цікаву замітку про магометанську релігійність читаємо у часописі "Свобода" за 1970 р., про похорон егіпетського президента Г. А. Нассера: »Мільйони арабів густою юрбою заповнили вулиці 4-ри мільйонового міста Каїру, щоб узяти участь в похороні президента Нассера. Сила народу змела зі своїх становищ тисячі вояків і поліції та внесла хаос, що його не можна була опанувати. Коли над містом з'явився зелений гелікоптер, який у товаристві трьох інших перевозив домовину на островець на Нілі, на якому відбулася

похоронна урочистість, кіль камільйоновий збір людності почав плакати й кричати й пробинатися до мосту, що вів на той острівець. Крик був такий голосний, що приглушив 101 гарматний стріл.«

Читаючи про такі події арабської магометанської релігійності, треба мати на увазі, що не скоро їх можна переконати, що "релігія, це опіум для народу" — ні! Їхня релігійність пов'язана з народним патріотизмом. «

КІНЦЕВІ ЗАВВАГИ

В кінці цікаве ще питання: чому між арабами й жидами, як одною семітською расою, ведеться ненавіннна боротьба? Щодо самої релігійності арабів і жидів, немає великої різниці, одні й другі визнають Всевічного Бога Творця. У їхніх святинях немає подібних статуй і малюнків, подоби людини, як це заведено у християнських святинях, а все ж таки між арабами й жидами є національна релігійна ворожнеча.

В 1963 р. Вілліям О. Даглес, суддя Найвищого Суду в ЗСА, промовляючи до студентів Чікаського Університету, сказав: "Релігія не є надією на мир між людьми, бо релігія завжди вела й веде людей до незгоди. Єдиність можна знайти лише в системі, яка дозволяє нам на толерантність чавіть суперечних собі ідей"

(яка то система без Бога, він чомусь не сказав). Да-лі він подав такі думки: "Рятунок для людства треба шукати в мирному співжитті різних ідеологій, зокрема треба змагати до того, щоб знайти спільну площину до порозуміння з комунізмом. Перехід від націоналізму до інтернаціоналізму є куди більший та успішніший, ніж це нам здається".

Такі то протирелігійні думки високого судді, який в кінці його старости знайшовся в лябірінті демо-лібералів. Так сказав сам Господь, справедливий Суддя: "Не судіть, щоб і вас не судили".

Якже ж в дійсності виглядає цей арабський світ? Від 1967 р., коли Ізраїль при допомозі літаків блискавично захопив певні території арабських країн, від тоді аж до цьо-

го часу між арабами й жидами продовжується невпинна боротьба. Боротьба на місцях арабської території і мирні переговори між арабами й жидами в Об'єднаних Насіях. Ця найвища світова

інстанція, зі всіма своїми законами та правами є безрадна, щоб арабів і жидів привести до якоїсь згоди та миру.

Ось так виглядає арабський світ, а що буде далі — побачимо.

"Вільний Світ", 1971

ДОРОГА ДО ЗАГИБЕЛІ

Тому кільканадцять років, коли через радіопередачі приходилося слухати музичну тарабанщину та дивацькі співи, нам здавалось, як так далі буде продовжуватись, то невідомо що з цього всього вийде? Сьогодні, коли телевізійні апарати заступили в більшості радіопередачі, ми, сучасники, щодня в цих телевізійних щоденниках бачимо, як репортери бігають з мікрофонами, бігають як оголомшені й вислуховують різних ліберальних політиків, і тих бородатих, пелекатих дармойців "гіппі-сів", а їхні новинки, за якими так вганяються репортери, не варти навіть колишньої "пучки табаки". Та на цьому не кінець, бо в додатку є ще оці безглузді реклами про мило, про різні порошки до прання, про жіночі прикраси до волосся, до лиця, до очей, якими вже не одна дівчина чи жінка потісувала свою,

Богом дану природню красу, а при цьому й лікарі трохи заробили, щоб якось цю красу хоч якнебудь привернути до нормального стану чи вигляду. І на цьому не кінець, бо ще реклямується людську їжу та пиття, а також даеться реклами про котячу та псячу (собачу) їжу. Коли це все обсервуються здоровим і розсудливим разумом, то мимо волі приходить питання, — чи справду людський розум з його сучасною гуманністю та етикою й моральністю не котиться зтори мов той "Сизифовий камінь" до якоїсь пропасті?

"Великі міста Америки мають щораз більші клопоти, а особливо в столичному місті Вашингтоні, майже щоденно по вулицях снуються різноманітні "антивоєнні демонстрації". Було вже так, що т. зв. пацифістична група "Плем'я травневого дня", почала демон-

струвати навіть в "Адамовому строю", правда, наразі лише одиниці, але є можливим, що скоро можна буде бачити їх щільми групами. Цікаве, чому оце дивильке "плем'я" не показує себе в "Адамовому строї" в зимі? Це теж гнілістська "філософія" свого роду.

Проти війни у В'єтнамі демонструють не тільки гіллі, але й деякі конгресмені та навіть адвокати, бо дійсно ця війна вже тягнеться однадцять рік, і в цій війні згинуло вже понад 45,000 молодих людей американців, а скільки південних в'єтнамців, та північних в'єтнамців, а скільки бідного населення, лодей праці, їм кожний день і кожна хвилина загрожені смертю. Але ці самі демонстранти, чогось не демонструють проти внутрішньої війни, яка ведеться на автострадах цілої Америки. Щороку на цих автострадах гине не менше, як 60,000 людей. Тільки в одному році, 1969-му, згинуло в автомобільник випадках 56,400 людей. Найбільший відсоток між цими убитими були молоді люди, від 16 до 24 років життя.

Де причина всього зла, і звідки воно походить? Багато є таких, що кажуть: причиною цього зла, це демократія, але ті ж самі, що так думають, не погоджуються з диктатурою, бо знають, що диктатура багато гірша. На це питання мож-

на дати просту відповідь. Є добра демократична конституція для людей розуму, вірі й праці. На такій демократичній конституції побудована Америка, але для анархістів, неробів, сучасних "гіллі", потрібна диктатура й було. Але питання, чи вся вина знаходиться в цих молодих людях нашого часу? Ні, не в них! У траєні минулого 1971 року до Вашингтону прибуло 30,000 молоді з різних стейтів Америки, потягами, автобусами, літаками й автами — то не їхали вони задармо, хтось мусів їм платити за подорожі, а відтак, щоб мали що їсти в їхній подорожці та перебування у Вашингтоні. Оплачували їхні кошти цієї демонстрації батьки та позакулісові "доброчинці".

Дальша причина зла в усьому світі була і є в спільному проводі. В школах є предмет навчання, що зв'ється "біологія". Що ж таке біологія? — це наука, що говорить про життя рослин, тварин і людей. Перед вікном моєї кімнати в огороді сусіда, росте дерево череши. Кожного року в кінці квітня ця черешня вся покривається білим цвітом. Дивлячись на цю черешню і на людей, відтак на добродіту й милосердя Всемогутнього Бога, приходить думка: яке то безглузде й упавше життя байдої людини! Ціла природа покривається квітами, щоб відтак зароди-

ти і видати величезну силу різник плодів для нещасного та невдачного людства, що живе на цій Землі / не розуміючи ні Бога, ні свого власного життя.

В зимі чересця і всі інші дерева є наче б сухі гілянки. Ось прийде весна і вся рослинність відновляє своє життя. Життя, як у рослинах, тваринах, а в тому числі і в людях — з одної клітиночки, непомітні нашому звичайному зорові, розвивається й луčаться одна з одною і так постає видима рослина і все інше. Сучасна молодь ломить свої голобви над цією біологією, і ця наука нічого її не дає. Тепер відомо і ясно, що сліпі провідники та вчителі обдурювали себе і разом із своїми учнями випали до безвірної ями матеріалізму і "лібералізму". Чи є яка надія, щоб вилізти з цієї безвірної ями, самі сліпі провідники цього не можуть передбачити. Можливо, повинь, яку приготовляють небудумані провідники, може непомітно не тільки їх самих, але мільйони невідніх людей, подібно як це було в часі першої й другої воен — людей творчості й праці засипати в цій ямі.

Ми вже є живими свідками до чого довели молодь ліберальних "тічері" в початкових, середніх і вищих школах, викладаючи біологію, як започатковується і як розвивається, а відтак як

приходить на світ людина. Відомо, що вже навіть у школах почали діти дітей родини. Мало цього, ліберальні провідники та вчителі домоглися цього, щоб уряд дозволив на аборти. І далі йде дискусія, чи наркотики є шкідливі чи ні? Гра з дадочкою отрутою, чи від неї людина помре чи ні? І на це вже є публічна відповідь. Часописи подають про великий зрост злючинства — переважно між молоддю. В нью-йоркській дільнині, т. зв. Гарлем, де наркотизм перевищив всяку міру, мешканці понесли через наркоманів великі реальні втрати. Шкоди цих втрат обчислюють на два мільярди доларів, не згадуючи втраченого здоров'я наркоманів.

Ще одна цікава замітка щодо наркоманії. Досі нью-йоркська поліція більше звертала увагу на ту бідноту, що потаємо продовжує наркотики, звичайно змішані пахи, але не звертала, однак, уваги на тих, що доставляють більшими їх транспортом, особливо бизнесменами, мільйонері, та таких тихих людей, що за золотим боком-полятром поживаються в саму пропаст поїзді. Для них людина і вони самі для себе є ворогами — бо тратять орієнтацію і сенс розвідміння і відчування людянності. Коли б вони були хоч трохи людяними й гуманними, то ніколи б не пускалися на торгівлю отруями,

бо їхній розум говорив би їм, що через їхню фальшиву наживу, гине квіт молоді. Де багато більше людей гине, як на війні. І проти цієї загрози наркоманії ці ліберальні провідники й гітті не демонструють.

Шукають рятунку від за-грозливої небезпеки, але це шукання подібне до то-го господаря, якому злодії ніччу вкрали пару коней, а тоді він щойно почав закри-вати стайню. Останньо по-далі часомиси вістку, що католицький кардинал Нью-Йорку Теренс Кук видав розпорядження, щоб в усіх церквах його дієцезії свя-щеники прочитали листа, як заклик виступити проти ліберального закону в ціло-му стейті проти абортів. У листі сказано, що від лип-ня минулого року у нью-йоркському стейті було по-збавлено життя кругло сто тисяч безвинних дітей.

Але на цьому місці треба пригадати високим духовним ієрархам, чи то като-лицьким чи іншим, що за цілих двадцять сторіч духовні ієрархи не спромогли-ся навчити людей, що жін-ка не є створена лише для чоловіка і його гілесної на-солоди, як якесь нижче со-творіння, але що вона є створена як рівноправна людина, як подруга для чо-

ловіка. Хай ліберальні "ті-чері", як хочуть крутят своїми думками — але так воно дійсно є.

Дуже нетриємний і ди-вацький контраст приходилось бачити в містовому парку в Гартфорді, Конн., коли молоде португальське подружжя йшло хідни-ком парку. Жінка, досить мізерна ростом, несла одино-річну дитину на руках, а другу в материнському ло-ні, а четверо дітей, найстар-іше років десять — усі та-ким ішли за мамою; батько йшов позаду з цигар-кою в зубах... Теж неза-видний чоловік, робітник на тютюневій плантації, навіть не думав її помагати. Питання: мав той чоловік до своєї жінки якусь честь, любов і по-шану? Живий образ тієї родини говорив — що ні.

Хай усякі безвірники й ліберали називають віру в Бога відсталою, проте вона навчає людину прав-дивих чеснот і правдивої гуманності. Такої лібе-ральної й гіттіської полі-тики й етики "на почат-ку не було", не було її ні-коли і в українському народі.

"Вільний Світ", 1971

"Аполло. 15" і телевізійна обserвація

Дня 8-го серпня 1971 року мільйони людей у цього світу мали нагоду обсервувати й бачити на власні очі, на далекій віддалі на Місяці наче б то на Землі, як астронавти: Дейвід Скат і Джеймс Ірвін, почавши від 6-ої години ранку аж до по півдня мандрували по Місяці на своєму електричному возі, т. зв. "Бурлаці", досліджуючи його поверхню. "Аполло. 15" мав найтрудніше завдання на поверхні Місяця, що його дослідники космосу називали "мрією науковців і примарою астронавтів", проте вони таки провели три дні на поверхні Місяця, з того два дні робочі в наукових дослідах Місяця.

Наука на полі фізики й технології зробила поважний крок вперед. Тут не треба, як у нас людей прийнятто, вважати це за чудо, або якийсь непередбачений випадок, це жива дійсність, на що спромоглася наука наших днів. Але теж не можна цього промовчувати, що цей великий крок людсь-

кого думання й науки стався припадково! Тут без вагання можна сказати — і цього самі дійсні науковці не заперечують, — що це лише один крок до пізнання Бога, Його творчості Всесвіту. Для звичайної людини побуття астронавтів на Місяці, це звичайна новинка, — сьогодні людина поцівилася одною новинкою, а завтра чекає на другу... Для людини розуму й віри наука, якою орудує людина, є нічим іншим як частиною Божої творчості.

У пізнанні Бога як Творця нашої Землі з її неописаною красою природи відтак Всесвіту й вічності, тут людина не є органічена лише щодо самої віри, віра є допоміжним чинником до: відваги, рішучості й пожертві власного життя для науки й добра людського; бо рішучість летіти ракетою у простір Всесвіту, мимо технічних удосконалень і запевнень, треба мати відвагу бути готовим на непередбачені випадки, а такі випадки є можливі. 27-го

січня 1967 року три американські астронавти: Г. Гріссом, Ед. Вгайлт і Роджер Чеффі під час тренування в ракетній капсулі на землі, загорілись з ракетою і померли. Другий випадок в кінці червня 1971 року три космонавти ССР з космічного човна "Союз 11", по 24-денної подорожі в космосі, повертаючись на Землю, згинули на своїх сидженнях, життя їхнє поглишилось у просторі понадземному. Дійсна причина смерті цих космонавтів ще невідома: чи вони померли від удару серця, в наслідок надто довгого перебування в безваговому стані, чи в наслідок браку кисні в кабіні, чи в наслідок надто раптової зміни атмосферичного тиску?

Питання про життя людини в понадземних просторах, мимо різних фантастичних статей і тому подібне, що досі з'являлося в пресі, — про що буде мова при кінці цієї статті, — ще далеке до можливості дійсності.

Обсервуючи полет "Аполлона 15" на Місяць, працю астронавтів Скагата та Ірвіна в їхніх на-

укових дослідах та їзду на везику "Бурлані", на перший погляд може здаватися, що це великий науковий здобуток. Але це, як уже вище зазначено — початковий крок у наукових дослідах Місяця, і коли буде на це можливість, що людина при допомозі науки сяде на Марс і стане йогою, подібно як на Місяці — це буде великий науковий здобуток.

Що властиво наукових людей нашого часу спонукує до невтомної праці й величезних грошейовомільйонових видатків на це діло? Мабуть, найважливіше питання з усіх, чи існує на інших планетах нашої сонячної системи життя, подібне як на нашій Землі?

До цього часу, полишаючи на боці науку астрономії, з'явився ряд різних статей, книжок про лет у простір, а разом із цим цілий ряд різних фільмів, як астронавти Землі залитають на інші планети й зустрічаються з мешканцями тих планет, а навіть волоють із ними тощо. Правда, — це фантазія, але колись фантазією було те, що люди-

на нашої Землі може бути на Місяці. Крім цього, вже було багато говорено й писано, що над нашою «планетою» Землею з'являються якісь загадкові предмети - тарілки та літають понад поверхнею нашої Землі. І в цих загадкових предметах-тарілках — кажуть спостерігачі — мали б бути астронавти інших планет, подібні до наших астронавтів, що літають на Місяці.

Як виглядає дійсність?

Місяць є найближчою «планетою» чи супутником нашої Землі. Але на ньому, крім сухої землі, кам'янистих гір і кратерів, нічого більше немає. В день коли на нього світить сонце — велика жара, нічно, коли сонце не світить — велика студінь. Людина, перебуваючи на Місяці, мусить мати спеціальне й досить скомпліковане взрання, таке, що йї не шкодить в день жара, а нічно висока температура холоду. Астронавт у цьому взранні не може мати таких свободних рухів тіла, як на Землі. Крім цього астронавт у ракетній капсулі, а їднак на Місяці, мусить ма-

ти зі Землі: воду, їжу і повітря, бо ці три чинники є підпорукою людського і всього іншого живого створіння, що на Землі: вода, їжа й повітря є життям людини. Ці три чинники дають життя людині і всьому звіриному, пташиному й рослинному світові. Іх на Місяці немає. Коли астронавт прокопав рівчака на дві стопи (фіти), викидаючи з рівчака землю, вона курилась як той порох, що був під ногами астронавтів. Крім цього, цікавий вигляд ходу астронавтів по Місяці, — вони ходили по ньому як малі хлопчики, або пташки, підстрибуючи на двох ногах.

Постас питання, чи коли-небудь було якесь життя на Місяці? Над цим питанням якраз тепер застновляються науковці, дослідженнями в ліабораторіях здобутки з поверхні Місяця, що їх відважні герої-астронавти привезли з Місяця. Однак, зі всіх цих здобутків прібок ми переконані, що на Місяці є вічна тиші та мертвота.

Як виглядає сама подорож на Місяці?

Саме головне треба за-

вдячувати двом великим попередникам науковцям і винахідникам: Г. Марконі (1874-1937) — італієць, винахідник бездротових радіових хвиль; відтак Джан Л. Бейрд' (1888-1956) — шкот, винахідник телевізії. Це величезний науковий здобуток, направду чудо, бо ми бачили наших американських астронавтів, і всі їхні найдрібніші рухи, не наче то на сцені живого театру. Але самий лет на Місяць ще досить трудний і скомплікований. Зі Землі астронавти починають свою подорож у великій ракеті, можна б сказати космічному кораблі. Сам корабель-ракета складається з кількох частин. Перший рух ракети, це величезна огнenna сила, що зриває її з місця і підносить її могутньою силою у простір, і певна частина цієї ракети стається й відпадає. Долітаючи до Місяця, частина, що має осісти на поверхні Місяця, (Сокіл — "Фалкон"), відлучується від головної "модулі", летить і з двома астронавтами осідає на Місяці. Головна "модулі", (командна, або матірна ракета), круїжляє

довкола Місяця у докладно визначеному часі, чекаючи на повернення того "Сокола" з Місяця. Астронавти, виконавши своє наукове, доручене їм завдання, вибухом маліх ракет відриваються своїм "Соколом" із поверхні Місяця, залишаючи на ній осідочне риштування, підносяться вгору й летять настрічу з головною "модулю", щоб із нею сполучитися. По сполученні перевантажують із "Сокола" усі здобутки з Місяця до командного човна, а відтак відривають свого "Сокола" від командної "модулі" і він летить у безвість. По тій цілій комплікації головна "модулі" летить назад на Землю. Але й тут справа не така легка. Коли ця командна або головна "модулі" зближається з астронавтами до Землі, і її остання затримка має відбутиться на воді (морі), в призначений час відчинаються великі парашути і по мілу ця капсула з астронавтами опускається на воду. Миттю наближаються до капсули вертолети-гелікоптери і водолази допомагають астронавтам вийти з їхньої подорожньої "космічної карети",

ликинути свіжого повітря, а щідак вертолетами полетіти на очікуючий пароплав, де їх вітають різні достойники.

Як виглядатиме лет астронавтів на інші планети?

Вище вже згадано про те, що до цього часу появилось багато різних думок, статей і книжок про міжпланетарну подорож. Коли б прийшлося наводити назви статей і книжкових праць та подавати уривки з них, це забрало б багато місяця. Але тут напрошується навести дещо із "Карти зовнішнього світу" нашої соняшної системи. Побачимо, як довго треба летіти скорістю по 25,000 миль на годину, щоб дістатись до планет соняшної системи:

До Місяця $8\frac{1}{2}$ години, до Венери $43\frac{1}{3}$ днів, до Марса $57\frac{1}{2}$ днів, до Меркурія $83\frac{1}{4}$ днів, до Юпітера $611\frac{1}{3}$ днів, до Сатурна $1241\frac{2}{3}$ днів, до Уранія $2681\frac{1}{3}$ днів, до Нептуна 4466 днів, до Плутона $5446\frac{2}{3}$ днів. Це че легка подорож, подібними пасажарами, як сучасні раке-

ти з їхніми "модулями". Існує також проблема з температурами, за винятком одного Марса, де передбачується якусь можливу температуру, а навіть якесь життя. А щодо решти, то на іншеведених планетах, температура занадто висока, або занадто низька — цебто, велика жара, або великий холод. Це говорить нам, що на тих планетах, подібно, як на Місці, немає жодного життя.

Наше припущення, що до полету на інші планети, а в першу чергу на Марс, подібною ракетою, якою долігають астронавти на Місяць, є просто неможливо доїхати, а як можливо, то питання як? В далеку подорож треба мати в першу чергу великий запас повітря. Можливо, що "модуля" сама могла б витворювати повітря, подібно як деякі прилади, як холодильник, чи щось подібного. Це питання належить до науковців, однак, воно не легке до розв'язки. Щодо іжі й води, безумовно астронавти ці продукти мусять мати в запасі зі Землі. Коли б направду вдалося науковцям скомпо-

увати такий космічний
свен чи корабель, то
єт його в просторі мусів
и бути подвоєний, не
5,000 миль на годину, а
є менше як 50,000 миль
за годину та крім цього
який корабель - ракета
усів би мати подібну

можливість, як літаки
авто, пристання й і
пінення лету та мож
вість затримки там, де
циого були б вимоги,
парашутів. Це було б
жливі при допомозі
му.

"Вільний Світ", 1

ЖИВИЙ ПАМ'ЯТНИК

Цей 1971 рік є ювілейним
ом народження війнятко-
української поетки Лесі
Унікі. У місяці лютому,
ісці її народження, поя
вилася перші ластівки, юві
ні статті в українській
сі у вільному світі. У цих
актових статтях, перева
згадки про її біографіч
життя та поетичні праці.
Існо, що в кінці ювіле
ю року можна буде дати
відповідні підсумки:
негативи й позитиви.
азі треба зупинитись над

двою пам'ятниками, які
будовані на вільній землі
мерики на честь великої
райнської поетки Лесі У
нікі.

Однак, уже на почав
циого ювілейного року в
чаткових статтях мо
спостерегти певні розбіж
ті про ідеологічні впливи
Лесю Українку та на її
етичну творчість. Д-р А. К
жинський у своїй статті
"Дух нації", що була по
щена у „Вільному Світі”,

ворить про взаємини Лесі з її дядьком М. Драгомановим, як хибний погляд „Загальним, ще поширеніший хибний погляд, що Леся, це „духова дочка Драгоманова”. Далі каже: „Між іншим, для пізначення старої жидівської історії радить Драгоманів Лесі читати атеїста Ренана, мовляв, „коли” ме читають його (українці), то це показує, що ми, власне, не європейці”.

Чи Ернест Ренан (1823-1892) був атеїст, це теж хибна думка. Фактично Ренан це французький католицький священик, і високо освічена людина, проф. староєврейської, халдейської та сирійської мов, глибокий бібліст, то здається, що не все було по дорозі атеїзму. Його праця „Життя Ісуса”, яка з'явилася друком 1864 р., „Зарис гісторії Косцюла хішесціянського” подає таку замітку: „Життя Ісуса” — не була книга наукова, але писана у формі роману”. Коли М. Драгоманів радив Лесі читати цю книгу, то тільки з такою метою, щоб її познайомити з європейською літературою. І завдяки добрим порадам свого дядька, чайже рідний дядько М. Драгоманів не був для своєї племінниці ворогом, а бажав їй всього якнайкращого. Та, крім цього, Драгоманова творчість ще не є докладно досліджена. Коли в нього її були деякі від'ємні політичні, чи тому подібні погляди, то не значить, що в нього не було нічого доброго. Минулого року було 75-річчя

смерти проф. М. Драгоманова, з цієї нагоди В-во Кирило-Методіївського Братства видало збірку статей, що були друковані переважно в „Народній Волі”, як історична розвідка. І коли М. Драгоманів, якому деякі однинці з української спільноти, приписують йому, подібно, як Ренанові, „атеїзм”, це цілком хибні думки. Це є живим доказом, що державний атеїзм в ССР не відавався називати Драгоманова атеїстом, про що докладно подають „Нарис історії філософії України”. Кітс 1968, де за ст. 249-250 написано відразу: „Але, не будучи матеріалістом, в питаннях історії М. Драгоманів не зміг зрозуміти справжніх коренів релігії і побачити шляхи її подолання. В розумінні історії людського суспільства Драгоманів лишився в основному ідеалістом і метафізиком”. Здається, що це ясно, а як не ясно, то тільки тому, що ми залинив до ширших дослідів історії наших українських народних провідників.

Будова двох пам'ятників для Лесі Українки на землі гільйоні Америки: один з цих пам'ятників, що побудований і відслонений 24 вересня 1961 року в українському Городі (парку) в Клівленді, Огайо, який здвигнений спільнотами українців, що живуть у ЗСА, старанням Союзу Українок Америки. Автор пам'ятника — скульптор Мих. Черешньовський. Другий пам'ятник, це живий

пам'ятник, що його побудували видавці: Юрій Тищenko та Й. А. Білоус. 1953 року в Нью Йорку. Це видання творів великої поетки й письменниці Лесі Українки в 12-тих томах. Цей пам'ятник стоїть майже в усіх великих американських університетських і міських бібліотеках, а також в українських бібліотеках та в багатьох приватних осіб. Твори Лесі Українки це живі слова, які промовляють до кожної людини, хто бере їх до рук. Пі живі слова говорять про її велику любов до України, до її братів і сестер, які прагнуть так, як зона прагнула, правди й волі для українського народу. Її слова, ще досі такі самі:

„Ти в руїнах тепер,
єдиний наш храм,
Вороги найсвятіше
сплямили”.

В цьому живому пам'ятнику, 12-томовій праці великої поетки Лесі Українки, у вступній статті Петро Одарченко пише об'єктивно про взаємини в тодішньому часі, коли Лесл працювала

із своїми творами, а також про її дядька М. Драгоманова і про загальне українське оточення того часу. Про взаємини Лесі зі своїм дядьком П. Одарченко пише: „Особливe значення в житті Лесі Українки мав її дядько М. Драгоманів, якій був справжнім духовним батьком молодої поетки, її учителем і керівником. Лесі було 5 років, як він виїхав з України, проте вона ввесь час мала зв'язок із ним. 1894 р. вона поїхала в гості до свого дядька, там у Софії, Болгарія. Вона продовжувала свою студію, користуючи з Драгоманової бібліотеки та живої української мови. При допомозі Драгоманова, Леся Українка виробила собі ідеал, — вільної й самостійної України, з її кордонами: від ріки Тиси до Дону, від Нарви на півночі, до Чорного моря на півдні.

Мрії про самостійну Україну, висловлено в багатьох місцях у творах Лесі Українки. Її твори є живим пам'ятником для всієї української людності на всі віки.

“Свобода”, 1971

“Шануй Америку!”

Під таким гаслом американські патріоти в цім році відсвяткували пам'ятний день і рік, в якому було проголошено Декларацію Незалежності. Про минуло 194 роки, Америка з малих 13 стейтів (держав) зросла до 50 стейтів і понад двісті мільйонаючого населення. За той час, коли американці шанували свого зоряного праپора й Конституцію, Америка росла в добрі та спокої, і сьогодні є добро не лише для самих американців, але для багатьох країн світу.

Останньо, можливим та ки з пересичення добра, під впливом чужих фальшивих пророків, збаламучена молодь, і то студенти з вищих шкіл, почали публічно, під прибранним поганим іменем “гіпні”, палити американську святість — праپора. Свідомих американців, патріотів, патріотів, людей правди й волі, заболіло до жи вої душі, вони не могли дивитися на профанацію, палення Державного пра пора, перед яким складають присягу вірні сини

країни, готові йти на боротьбу і смерть за волю своєї країни.

За ініціативою відомого євангелиста Біллі Грегема і артиста Боба Гоупа, вони вирішили відсвяткувати, пам'ятний день під гаслом: “Шануй Америку!” і тим самим виповісти боротьбу ліберально скривиному беззаконстві.

До ініціативи “Віддати честь Американському Дневі”, приєднались крім бувших президентів Америки: Г. С. Трумана, Л. Б. Джансона, і інші визначні мужі патріоти Америки.

Вже з самого ранку 4-го липня почали напливати до Вашингтону, Д. К. зі всіх сторін свідомі американці. Біля пам'ятника Лінкольна під яким зібралось — за рівними підрахунками 30,000 до 60,000 осіб, різних рас, станів, віку і партій. Головну промову в патріотичному дусі виголосив євангельський проповідник Біллі Грегем, він у своїй промові не хитався і не шукав якогось сантименту, але говорив живу правду:

"Мі з'явилися тут — говорив він — не лише для того, щоб вшанувати Америку, але як громадяни, щоб підкреслити нашу відданість і вірність принципам і установам, які зробили Америку великою і багатою. Але в останньому часі, наші установи опинились під атаками — Найвищий Суд, Конгрес, Президент, праціор, родина, освіта з її системою, а навіть Церква, проте ми заявляємо голосно, що при всіх їхніх хибах — ми віримо в ті установи!" Його промову кільканадцять разів переривано ентузіастичними оплесками.

Що ж потрібне в нашому часі Америці її установам і народові — потрібно, як часто Біллі Грегем підкреслює у своїх проповідях, потрібне відродження, цебто вернутися до правди. І ця правда багатьох лібералів — в очі коле. Деякі роблять закиди теперішньому президентові Ніксонові, що він керується правдою, що така політика не є на часі. Вони хотять наслідувати колишніх ерусалимських мудреців, коли їм Ісус Христос говорив: "Пізнайте правду, — а правда

vas визволить!" То вони замість слухати Його голосу й жити по-правді, — привели молоду жінку скоплену на перелюбі, щоб Він її осудив. Але Христос зхилившись писав на піску подібні їхні гріхи, — вони розбіглися, а жінці сказав: "Йди собі але більше не гріши". Далі єрусалимські мудреці так' пакинулись на Ісуса Христа, що хотіли Його укаменувати. І він їм сказав: "Ви діла батька вашого робите... Ваш батько — диявол. Він в правді не встояв, бо правди нема в нім. Як говорить неправду, то говорить зі свого, — бо він неправомовець і батько неправди" (Ів. 8:41, 44).

Коли в кінці червня ц. р. Біллі Грегем переводив п'ятиденну євангелізацію, "як хрестоносний похід" у Нью-Йорку на спортивному стадіоні, перед десятками тисяч слухачів, то телевізійні станції про цей "хрестоносний похід" нічого не згадали, але коли на вулицях Нью-Йорку появляється "гіллі", з якоюсь видумкою, то телевізійні станції до найменших дрібниць усе насвітлюють. По цьому можна пізнати

їхнього духа.

Під час цієї урочистості — пошана "Дня Незалежності", як біля пам'ятника Лінкольна так само пополудні біля пам'ятника Вашингтона, де було зібрано около 350,000 осіб, — "гіпні" та "їппісті" в числі около 200 або 300 осіб старалися робити перешкоди, — курили цигарки з марихуані та навіть наголо купались у ставах, що недалеко від пам'ятників, де були зібрані всі ті, щоб віддати пошану "Дню Незалежності". За стародавньою українською присказкою: "Де Бог буде Церква, — там дідько капличку". Несчастна молодь, збаламучена й запаморочсна наркотизмом, стратила всяку людяність, і то тільки тому, що не живе своїм розумом а чужим. Це є наука для української молоді, яка велика небезпека — віддалитися від свого народу, своєї історії, від своєї рідної мови й від рідної краси, а жити чужим розумом!?

Ще одне цікаве явище з урочистістю: "Шануй Америку!" Саме, коли по-

хід американських патріотів лосувавчись величими колонами від пам'ятника Лінкольна до головної площа біля "Елісу", то тут замість "гіппі", людорозі прилучилася — група менонітів, що прибула з Пенсильванії, зі своїми транспарентами, не погоджуючись з думками евангеліста Біллі Грегема, на їхніх транспарентах були написи: "Рішучий час — Бог або Держава". Правда вони не робили жодних перешкод, коли їх питали, чого вони протестують, — вони відповідали — ми проти змішування релігійних дій з державними. Меноніти теж колись були переслідувані державними церквами, але вони ще й досі не навчилися розуміти: "Вільна Церква у вільній державі". Користати з державного добра й волі і не шанувати цієї держави, то таким треба так відповісти, як свого часу відповів Наполеон папі, кому 1797-1798 рр. зайняв Ватикан, як незалежну державу в Італії, і перемінив непорушну святість, що папа Римський має владу на землі і на небі.

Він сказав папі Пієві VI: "Як ти — кажеш, що маєш владу й на небі, то ряди небом, а я рядитиму на землі". Папу Пія VI-го арештував і перевіз до Франції, де він 1799 р. помер.

На транспарентах американських патріотів, що йшли вулицями Вашингтона були написи: "Шануй Америку — будуй а не руйнуй". Або "Америка переживе всіх відступників!" і т. п. На чолі походу йшли поруч Біллі Грегем і астронавт Френк Борман, і інші визначні мужі-патріоти Америки.

Сучасний евангеліст Біллі Грегем з високою докторською богословською освітою, рівночасно з людською скромністю, що личить правдивому християнинові, його слухали і слухали і слухають на великих, не тільки на американських, але й на світових стадіонах і через телевізію мільйони людей, він цим не величиться. Коли під час його евангелізації в Австралії, до нього почали звертатись титулом доктора, він сказав їм — звертайтесь до мене "містер Грегем". Він добре знає історію А-

мерики та історію Церкви. Він знає, якою дорогою до цієї вільної країни, переважно з Європи пливло добро, а поза добром пливло й зло. Свідомі американці знають історію цієї країни. В цім році припадає 350 річниця, коли до цієї країни з великим і тяжким трудом по трьох місячній плавбі, через широкий Атлантик 22 грудня 1620 року, ко-

рабель вітрильник "Майфлавер" причалив до цієї землі. По рокові, цебто 1621 р. ці "пилигрими", як їх звичайно називають сьогодні, відсвяткували перший день на вільній землі — "Свято Подяки", яке стало державним американським святом. То були правдиві віруючі християни баптистських принципів. Незабаром до них прибув проп. Роджер Вілліамс, він і тут зустрів таких, що хотіли панувати над людським сумлінням і вірою, він знайшов дорогу до порозуміння з автохтонним населенням, індіанами, вони розуміючи його ідею волі продали великий обшар землі, і він організує стейт Род Ай-

ленд, то був перший стейт: Вільна держава й вільна Церква. На таких принципах постала американська Конституція. На Роджера Віллемса часто у своїх наукових працях, покликався проф. М. Драгоманів, його праця на цю тему: "Про волю віри", Львів 1895. Тарас Шевченко йшов цим самим шляхом і писав: "Коли ми діждемось Вашингтона, З новим і праведним законом?" Ці закони тоді будуть у силі, коли люди будуть

дуть жити й послуговуватись правдою й волею. І той самий Т. Шевченко сказав: "Раз добром налите серце ввік не прохолоне".

Сьогоднішні мудреці, політики лівих поглядів наливають в юні серця всяку атеїстично-розкладову отруту. Її тому американська молодь помалу забуває такі великі історичні дати як 194 і 350 років, і пошану до вільної країни — Америки. "Шануй Америку!"

"Вільний Світ", 1970

"ПОЛЮШЕН"

Люди привикли цікавитися величими подіями, але вони не такі великі, як нам здається. Люди від віков на цій Землі діляться на два табори, — людей праці і людей дармодіства.

На початку минулого 1970 р. вже було забагато навіть для самих лібералів, дивитися на "гіпні", як вони щодня ходять із транспарентами, виступаючи проти всього і вся. Але рантом для гіпніскої переміни декорації, появилось нове "полюшен". Щож тає той жахливий "полюшен", — це занечищення повітря та води. У Вашингтоні гіпні миттю натягнули на голови

маски проти "полюшень" і почали робити нові заміщення на вулицях великих міст.

Це бідома річ, і ніхто не заперечить, що повітря і вода занечищуються. Великі міста з мільйонами авт і автобусів, як ніч так день вони в русі, і кожна затримка авта чи автобуса витворює отруйний газ. Відтак, величезна сила різних відпадків та хемікалій, що їх витворює індустрія і т. п., все це містовими каналами пливе до рік. Правда, пливуча вода по кількох кілометрах (милях) сама себе очищує, але більшість міст розміщені біля рік.

Але чомусь ті "полюшники" забувають, що природа сама себе очищує, вона очищує себе при допомозі: сонця, дощів, морозів, а де немає морозів, від сили вітру. Коли приходиться читати такі дивацтва, що Швеції й Норвегії загрожує занечищення повітря, — то це просто абсурд. Бож у тих країнах більше зими, як літа.

Відомо, що гітісам, синкам заможних батьків, які не знають, що значить фізична праця, і думають, що хліб робиться на вербах, не досить ходити з транспарентами по вулицях, але вони дозволяють собі навіть на такі протести, — лягають на середині вулиці, затримуючи автобусовий і автомобільний рух, знаючи, що їм нічого за це не буде. Вони даремно не ходять по вулиці, хтось їм дствомагає. Поліціянти, як державна служба, теж лусять з ними числитися, ѹроб комусь щось злого не сталося. То в таких вітадках, вони делікатно тих гітії, за руки та за ноги стягають із вулиці на хідники.

Так виглядає сучасна демократія, — добра демократія, але не для всіх. Хто ж робить занечищення міст, як не самі люди й різні "полюшники"? Хто має обов'язок за спокоєм, чистотою обвати, як не поліція? Це їхній

обов'язок, але поліція мав тов'язані руки різними ліберальними законами.

Колись на кілька років перед другою світовою війною в Європі був такий випадок: один селянин зі своєю дружиною пішли на продаж корову у ярмарковий день. Корову продали, чоловік дав дружині десять золотих, щоб вона дещо купила до хати. А решту грошей, близько 130 злотих, вловжив до гаманця її до спідньої кишени куртки. Кишенковий злодій за ним уважно слідкував. Коли господар зі своїм сусідом пішли на могорич, її "висунули" плящину горілки, кишенковець, як панок, пристосився біля цього самого стола її собі потирав, і в цей час непомітно, жалеткою-брітвою прорізав куртку над кишенею, і 130 зол. щезли, як камфора. А сусіди собі п'ятирічку далі... Приходить дружина господаря, ставить свій кошик біля чоловіка її сіла на місце де сидів кишенковець, і розповідає чоловікові, що вона купила. Найцікавіше було, то хустинка, яку вона купила для доньки. Ба, по хустинці, за яку вона заплатила два золотих — слід пропав.

Чоловік почав її докоряті й показувати, як то треба, чи то речі, чи гроші ховати, і каже: "Ти так ховай, як я ховаю", — упхав руку до кишені, а рука замість взяти гаманця з грішми висунулась на верх кутки. Обох спіткало одне її те саме лихо.

Чоловік миттю протверезів. Вийшли всі троє на вулицю її стали на хіднику, де саме стояв поліцай. Чоловік, якого злодій обікрав, каже, "я іще такого лиха не мав у житті", і плюнув на хідник. Поліцай це побачив і говорить до чоловіка: "За плюття в місті на хідник — кара один злотий..." "Що, — каже чоловік, — за те що людина плюне то платити, че що за закони?!" I знову з цього здивування

плюнув на хідник. Поліцай говорить: "За друге плюття, другий золотий, а як ні, то два дні арешту". Чоловік радне-рад, — в жінки було ще кілька злочинів, — заплатив два злотих і пішов з жінкою, як зміті, додому.

Такі закони й порядок придалися б і Америці, тоді б довговолосі гітісів не занечищували б містових вулиць.

Чи справді потрібні ці телевізійні програми та радіопередачі, балакунство про різні здумані й нездумані загрози? Чи Земля сама себе не очищує, без людської допомоги?

Цікавим є те, що табір дармоїдства, банкірів та бюрократів не звертає великої уваги на гітісів і їх подібних, що засмічують міста. Але коли в Нью-Йорку під банки й деякі більші будинки асекураційних компаній підложили кілька бомб, то вони негайно підняли великий крик, і зараз акція бомб затихла.

Поміж цим людським хаосом можна спостерігати й бачити природні закони, які цілком відмінні від цих "добродійних полюшників". Приходить весна, розцвітають чудові пахучі квіти, овочеві дерева, уся земля вкривається живою красою, відтак приходить літо, жнива й осінь, і земля видає величезну силу різноманітних плодів, і ця жива природа, що стала чужа для минішнього містового населення, а переважного для синів і доньок, заснованого дармоїдства, яке думас, до хліб на варбі родиться, що жива природа че боїться жодного "полюса". Чому, бо цим усім керус Боже Прозидіння. Земля дас дальше багато цих божественічних і благородних дарів. Працюча уся робітна людність, що ціле життя щоденно стоїть при фабричному варо-

таті й ледве може заробити на кусень хліба, не має часу ходити по вулицях із транспарентами, і з огидою дивиться на ці телевізійні образки, знає що так не повинно бути.

У житті людському крім усього того талевізійного рекламиового беззаконня де можна бачити живі природні образки. Ідучи автобусом, по 13-ій Авеню в Ньюарку, біля одного дому, бачу на скідках ганку сидить собі поруч: чоловік пожилій негр, пес і кіт, усі ці три друзі сидять рядом, гріючись на сонці, а на хіднику вулиці зневели ка рожево розквітла японська черешня, й доповнє "направду чудовий образ. Мимо того, що з природи пес і кіт є ворогами, але під опікою доброї людини ці створіння стають приятелями. Чому ж то оді зещасні двоногі ніби "студенти", замість кінчата школи й стати людьми добра й праці, байдикують ходять по вулицях і якраз побільшують той "полюпен". Можливо, що за кусами цього всього криються інші темні образки?

Цікавий малюжок: з фронтової сторони намальованій Ісус Христос з розпростертими руками, кличе: "прийдіть до Меня всі храпець зморені, і Я дам відпочинок дутам вашим", а з другої сторони теж через усю сторінку реклами цигарок "Мельбуро", де Й з прижмуреним оком - курця цигарок. Дивовижні контрасти!

Ось такі то буденні спостереження, і таке очищення повітря!?

"Вільний Світ", 1971

Пригода з арештуванням гіллі

Можливо, як промине сучасна доба "гіллісів", мабутні письменники-гумористи будуть мати не аби які жнива. Ми, сучасники, так перейнялися різними політичними справами і кожну річ, чи якийсь випадок трактуємо поважно, їїдеться між сучасною, таке й університетською молоддю, — ніщо інше як звичайні гуморески. До таких гуморесок належить пригода з арештуванням гіллі у Вашингтоні.

Кілька років тому приходилося читати цікаву гумореску американського поліціянтера з одним п'ячинаю. В одному збірному триповерховому домі, — сучасною мовою можна назвати "колгостному", — мешкав на третьому поверсі п'як. Одного разу, вже пізно вечером, якось сяк так він пріплентався до свого дому, але не мав вже сили видрапатися по сходах на третій поверх. Сів він собі на сходах у коридорі й почав на всі голоси, наче б у барі, при чаřці до свого приятеля по професії — говорити про всі свої мудроці.

Ті, що мешкали на першому поверсі в кімнатах біля коридору, почали нарікати, бо час був уже до спання, а одна родина подзвонила до міської поліції, щоб поліцай запровадив п'ячину до його кімнати, або просто до міської в'язниці, де він міг би добре виспатися й не заколочувати людського спокою.

В таких випадках завжди іде двох поліціаїв зі спеціальною кареткою для п'яків та "бомів", чи для всякої іншої подібної "тварі".

Приходить поліцай, а для п'яка якраз добра нагода, бо він має з ким поговорити. Але поліцай згори запи- тує:

— Де ти мешкаєш?

— На третьому поверсі!

— На третьому поверсі, то гайдя, підемо. — Бере його за плечі й веде по сходах до гори, іде й поштовхув, щоб той скоріше йшов. Вивів пияка на третій поверх, якраз двері відчинені, він його пхнув туди, двері зачинились, а поліцай, повертаючи, думає собі — позбувся клопоту. Але, зоки він зійшов на діл, дивиться, пиячина сидить на цьому самому місці. Поліціянт думав, що то якийсь новий гість. Знову питав:

— Де ти мешкаєш?

— На третьому поверсі!

Знову бере його за плечі й гайдя до гори, як попередньо. Вивів його на третій поверх, знову бачить ті самі двері відчинені, й знову пхнув пиячу туди, — думає, тепер уже буде нарешті спокій. Коли він зійшов на діл, дивиться, а там знову пияк на долі. Думав собі поліцай — що за "нечиста" сила?, і питав пияка.

— Чи ти той самий, що я вже тебе другий раз виводив на третій поверх?

— Єс, Сер! — каже пияк.

Подумав поліцай, коли ти той самий, то я тебе втретє не поведу на третій поверх, але до каретки. Бере його за плечі, а той почав пручатись і говорить:

— Но, Сер! Ти вже мене втретє не будеш поштовхувати та впихати до вінди, щоб я з'їздив на діл?

Але за цим разом поліцай не вів вже його на третій поверх, але до каретки й до міської в'язниці.

Подібна, весела, але й правдива історія відбулася у Вашингтоні від 1-го до 4-го травня 1971 р. До Вашингтону прибули з багатьох стейтів різного роду гітпіси, переважно студіююча молодь у вищих школах, з метою заблькувати працю федеральних установ, і тим самим вимогти від Президента Р.

промісової капітуляції щодо в'єтнамської війни. 30,000 молоді, це ж хмара людей. Поліція й національна гвардія знала згори гітпіс'кі пляни, обсадивши всі важливі вузлові шляхи. Для демонстрантів було ніщо інше, як розходитися та іхати додому. Але демонстранти, хоч люди, що студіюють у високих школах, розуму не мали за учнів з публічних шкіл. Почали ставити опір, так що зараз на другий день у понеділок було заарештовано 7,000 гітпі. Для такої великої кількості людей не вистачило звичайних автобусів, то для перевозу до Вашингтонського Колісею, поліція вжila вантажних авт-грузовиків, якими перевозять худобу та курей. Демонстранти мали нагоду із цих грузовиків, через широкі дерев'яні сітки, показувати пальцями, що вони "перемагають"! У спортивному Колісей, по короткому перегляді арештованих, маловажніх звільнювали за заплатою грошейкої кари в сумі 10 доларів.

Не вдалося демонстрантам заблькувати шляхи та вулиці, вони на третій день зібралися перед будинком Міністерства Юстиції, влаштували там "сидячий страйк". Поліція знову мала багато праці, бо треба було гітпі тягати за ноги й за руки, а дівчат просто носити до тих самих кур'ячих грузовиків. Біля Міністерства Юстиції було арештовано 2,680 осіб. Коли почалась церемонія реєстрації й переслухання арештованих, виявилось, що поміж ними було багато тих самих, що були попередньо арештовані й поплатили по 10 дол. кари й були звільнені.

Гумореска про пиячину, якого мліцай двічі виводив на третій поверх, і знову з ним зустрічається на долі коридору, виглядає доволі смішна. Подібна пригода повторилася у Вашингтоні з американськими гітпі.

ФАТАЛЬНІ ПОМИЛКИ

Читаю з увагою статті в українській пресі про наше життя на рідних землях і у вільному світі. Деякі з тих статтей є гіркими пігулками, але гіркі пігулки частіше приводять людину з хронічної недуги до уздоровлення, які ті, що трохи присолоджені.

У „Свободі” в числах 160 і 167 вміщені статті пп. В. Гірчака, „Фатальні закономірності” і В. Коваля „Про фатальні закономірності”, як спростування й оборона українців Східної України. Відгак третя стаття д-ра Гр. Дмитрева, теж на цю саму тему, але дещо з лікарсько-фахового досвіду.

Загальне, коли виникнути в нашу українську історію, то можна цей наголовок „Фатальна закономірність”, змінити на „Фатальні помилки”. Ці фатальні помилки здебільша стосуються, як у минулій історії, так і в нашому часі, політичних і релігійних провідників. Український народ, як загал, завжди довіряв своїм провідникам. Але це була б фатальна помилка, коли б ми всю вину зваливали на наших провідників, забуваючи про поступи великих держав і їхніх проводирів, що гендлювали безборонними народами і їхніми територіями. Навіть ненадоля бідних скитальців по другій світовій війні рішалась в Ялті. Всі „фатальні

закономірності”, всі „фатальні помилки” повинні показати нам дорогу до спільної всенародної консолідації, без різниці політичних і релігійних поглядів. Бо цим різним поглядам не було й не буде кінця.

Щодо пп. В. Гірчака і В. Коваля, то їхні статті мають певну дозу рації, як асиміляційні закиди й оборона. Але, щоб знайти дорогу до скорішого порозуміння, треба звернути увагу на українське життя під окупацією московського й австрійського царизмів. Відомо, що в московській імперії 1876 року був уведений так званий „Валуський закон” про насильну асиміляцію. Той закон асиміляції щодо українського народу й досі має силу. Але ми, українці у вільному світі, будьмо цирі самі з собою і скажімо собі однією: хто нас асимілює у вільному світі? Ми маємо вільну волю до всіх організацій: українських високих установ, церков, які вільні від державного податку, маємо можливість закладати наші ріднонаціональні школи, аж до університетів, маємо різні видавництва, друкарні, пресу різних політичних і релігійних напрямків, — хто нас направду асимілює?

Коли п. В. Гірчак згадує про волиняків і каже: „виробляли в своїй свідомості

до громадянського "єднання" за часів Польщі, то це виталія. За панської Польщі найтвірдішим бастіоном проти асиміляції була Галичина. В обороні українців Східної України добру відповідь дав п. В. Коваль. Асиміляція українського народу на східній території України почалася від полтавської восинової катастрофи 1709 року, а „Валуєвський закон” — це насильна асиміляція, і головна увага була звернена на прикордонну смугу, Волинь і Полісся, переважно Волинь, що межувала з Галичиною. До тієї асиміляції всеціло було згангажоване духовенство так званої „Руської Православної Церкви”. Завважа: не „російської”, а „русскої”, бо цим гачком „русскої”, приманливим для несвідомих українців, московське православне духовенство ловило українську рабку.

На особливу увагу заслуговує коротка стаття д-ра Гр. Дмитрева, який також покликався на „фатальну закономірність”, але його

практичний досвід ік лікаря з молодими людьми дас дещо реальне. На початку він наводить Черчилла і Хрущова, як вони розуміли та ік дивилися на асиміляцію. Державна мова для них є силою, що веде до асиміляції. І ми, сучасники, бачимо, як на долоні, як ця державна асиміляція українську молодь на рідних землях і на еміграції топить у чужомовному морі.

Ця „фатальна закономірність” пересякнута егоїзмом, що перечить найвищому порядкові, встановленому Богом, Творцем Усесвіту, нашої Землі і всього, що на ній існує. Він кожному народові дав його національні прикмети й мову. Далі д-р Дмитрев, вказуючи на жидівську یзлігію, пише: „П'ять тисяч років минає, вона їх стримала від винародовлення”. Питання, чи жиди злішлені з іншої глини, не з тієї самої, що й українці? Тут фактично треба українців зачислити до „фатальних помилок”, почавши від найвищих верховодів до звичайного фабричного робітника:

„Свобода”, 1971

Факти варті уваги

“Провідники й батьки; дайте українській молоді у вільному світі національно-патріотичне виховання, молодь буде горє переставляти”.

Л. Забіренко

Народня приказка про людські думки, бажання й дії,каже таке: “Один тягне до ліса, а другий до біса”. Люди все щось тягнуть, тягнуть і таки щось витягнуть. На цьому місці слід порушити цікаві й актуальні факти, які поляшуться не затертими слідами української молоді у вільному світі.

Минулого року в “КФ”, “ВС” у відділі “ЛИЦЕМ ДО МОЛОДІ” число 39, була поміщена стаття Л. Забіренка: “Ще про молодь...” і вище наведена думка, що служить до цієї статті як гасло про молодь. Можливим, що де-хто прочитав вище наведену статтю та думки, бо вони були підкresлені, і сказав: “На це папір, щоб люди на ньому писали, і напевно на цьому була крапка”.

Однак в цьому нашому 1971 році в українській пресі маємо віднотовані живі факти про виступи української молоді в обороні людських прав і української державної незалежності. Такі виступи були в ЗСА, в Канаді та в

Англії. Але на початку місяця травня, ми зустрілися зі живим і відважним фактом про виступ українських студентів у числі 23 особи, які не боялися виступити, коли поляки в Чікаго відзначували ‘День Польської Конституції З-то травня’.

На цьому місці слід порушити два цікаві факти варті уваги: перше це виступ українських студентів у Чікаго, і другий українські професіоналісти на сповіді перед рабіном у Торонто.

Олег Стецюк у своїй статті “Українські студенти в Чікаго...” в одній українській газеті пише, що їхній виступ був не лише, як відвага, але теж грозив небезпекою.

Головний похід вулицями Ашленд і Августа, в якому брало участь 50,000 людности, тривав цілих три години. В парку Гумбулдта біля статуї Костюшки було зібранік понад 10,000 людности. Ці двадцять три особи, студенти й студентки, зі звиченими транспарентами протиснулися крізь гущавину людського натовпу аж до самої естради, де були видатні американські промовці. І саме, коли промовляв сенатор з Мейн Едмонт Москі, студенти миттю розвинули свої транспаренти, де бу-

ли написані грізні, чорні на білому слова: "Поляки, подальше від Львова і Волині!", "Львів і Волинь на завжди українські!", "Нема в світі більше місця для імперіалізму!" Визначні гості не могли від вернутись облич, не могли втекти. Були примушенні бачити правду під носом. Промовець перестав говорити... наступило заміщення: "Цо єст, цо єст?" — говорили в метушні поляки... Але коли студенти обернулися з написами, що на транспарентах до людей, тоді понеслись обурені оклики... та погрози, вимахуючи п'ястуками. Ко ли ці відвернулися знову до трибуни, тоді поляки накинулися на студентів, транспаренти миттю порвали, та почалась бійка... дівчат рвали за волосся, як котрась упала на землю, то ще копали ногами. Але молодь силою пропхалась до репортерів. Телевізійні репортери цілу увагу звернули на студентів, а не на промовців. Бо дійсно це факт великої уваги, 23 особи не боялися виступити проти цілого десятка тисяч людності, щоб запротестувати проти неправди та імперіалізму, бо вони добре знали, що від віков це земля й народ — українські.

Оце патріотизм не на словах, але на ділі. Коли молодь буде знати яких зона батьків, якого наро-

ду, — буде знати історію свого народу, провідних людей, борців за народну волю, тоді вона може "гore переставляти". Не буде ховатися, як казали поляки в часі козацьких війн: "Ховай сеу пан за пана".

Це говорить нам, що не вся українська молодь у вільному світі потонула в чужому морі. Потонула лише така, що не мала сил плисти проти хвиль, — потонула разом зі своїми несвідомими провідниками та батьками. В українській історії, були високі провідні люди-герої, були й плебеї, — вони є й сьогодні.

На другому місці цікава стаття, що була поміщена у "Вільному Світі", яку помістив М. Притика: "Відкінута сповідь". Це справду великий контраст, між Чікагівською молоддю та Торонтонськими професіоналістами. Це слід навести дослівно, бо ця замітка теж має свою варість, — вартість, щоб змусила нас до здорового думання.

"Товариство українських професіоналістів, що гуртується при Українському Домі Культури в Торонто в товаристві «Сокіл», запросило в постовий день 25 березня 1971 року рабіна-журналіста з газети "Телеграм", Рувіна Слоніма на доповідь, чи дискусію, діалог чи сповідь. Деталі невідомі, бо

про це, наскільки відомо нс оголошувалось у пресі. Але те, що проголосив на другий день у "Телеграм" 26 березня рабін Р. Слонім, пояснює все те що говорилось і про що не говорилось на цій рабінській зустрічі-сповіді. Вістка у "Телеграм" має такий заголовок: «Слонім говорить про тяжке анти-семітське минуле України».

Рабін Слонім до якого пішли українські професіоналісти сповідатися, поставив їм українські прогріхи на канти: «Доки украйнці не перестануть вибілювати своїх анти-семітських героїв --- заявив рабін українцям у торонтському 'Телеграм', доти рабін Слонім не дасть їм розгрішення».

Коли б торонтські професіоналісти, як задумали йти до рабіна на сповідь, були хоч трохи заглянули до рабінського Талмуду, тоді б напевно не йшли до рабіна сповідатися. А коли не мали під руками

жидівського Талмуду, то напевно дехто з них мали: "Молитовник Християнської Родини" оо. Василіян 1949 року. В цім молитовнику є кілька разів написано: "Ісповідайтесь Господеві (Богу) яко благ, яко во вік милість его". Ці слова взяті з книги "Псальмів Давидових".

На кінець, для нас українців як християн, постає питання, чому торонтські професіоналісти не сказали рабіну, що всі жиди є анти-християни. На таку тему треба було повести дискусію, тоді напевно був бі рабін Рувін Слонім — змущений сповідатися перед християнами українцями, а не навпаки. Чомусь українцям язик задубів, щоб сказати рабінові правду.

Порівняння — чікагівські студенти не боялися виступити проти ціліх десять тисяч поляків, тоді як торонтські професіоналісти, боялися виступити проти одного рабіна.

"Вільний Світ", 1971

ПРО "ЗОЗУЛЬКУ"

ПРИ КІНЦІ травня 1969 р. в "Кан. Фармері" ("Вільний Світ") була поміщена стаття п. з. »Проблема української молоді у вільному світі«. Незабаром автор цієї статті отримав журнал »Зозулька«, »Зозулька« — циклостилеве видання, прикрашена малюнками молодої мисткині Богданки Цмоць, цей журнал, хоч редакція подає зі скромності "газетка", заслуговує на увагу й загально громадську підтримку.

Коли перелистовуеш і читаєш уважно статті та вірші, що поміщені в журналі, треба підкреслити, що кожна стаття написана обдумливо, чи то на актуальні теми сучасної молоді у вільному світі, чи на звернені критичні уваги старшого громадянства про появу та зміст »Зозульки«.

В українській мові маємо дві зозульки — зозулька пташка-й зозулька-сонечко-комашка. Хоч перша називається зозуля, але з любови до неї, як ранньої вітунки весни, на рідних землях часто її називали "зозуленкою", "зозулькою". Ініціатори молодечого журналу взяли собі назву зозульки комашки. Зозулька, порода комашок з твердими крильцями, червоними, забарвленими чорними цятками. Здоровий розум каже: краще щось зачинати з малесенького та йти до ве-

никого, ніж зачинати з великого, а йти до малого — сходити на шило.

В »Зозульці« ч. 1(14) 1969 поміщені статті та вірші молодих авторів. П очин добрий і благословений, треба радіти, що молодь накінець рішилася на самостійний крок, щоб сказати публічно про те, що її лежить на серці, і що здобуває у високих школах сучасного наукового світу. Тому де-неде є певні контрасти, які не дуже до смаку проводові старшого покоління, чи то на полі політичному, чи релігійному. Молодь розуміє час, в якому живе та який вимагає певних реформ у в українському сучасному житті, не лише на рідних землях, але й у вільному світі.

Між іншим досить цікава стаття »Самохвал: "Зозулька — в українській пресі за 1968 рік«. В цій статті поміщені різні критичні плюси й мінуси про »Зозульку«, а також порушене й мовне питання українських мово-знавців у вільному світі, то на цьому місці треба стати в обороні »Зозульки«. Цього ніхто не заперечить, що досі у вільному світі, де повна воля й ніхто не сидить на карку, українські мово-знавці не прийшли до стабільного правопису. Редактори »Зозульки«, щоб не ходити манівцями за вка-

зівками "старшого брата", стали твердою ногою на ґрунті українського фонетичного правопису.

Цікаву замітку щодо українського правопису, автор статті »Самохвал: "Зозулька"«, відповідає п. Д. Кислиці: »Чи студенти, співробітники "Зозульки" обвинувачують своїх бувших учителів та професорів за свою власну неграмотність, незугарну українську мову — також дуже сумніваемся! Кожен з нас тільки жалує, що сам не навчився добре української мови«. Далі додає: »Щоб забезпечити вільну думку в "Зозульці", кожен автор відповідає за власний рукопис«.

В цій самій статті »Самохвал: "Зозулька в українській пресі за 1968 рік«, слід пізвести замітку про "К. Ф." і "В. С." »Тяжко сказати з якою точно інтенцією пан М. Р. Шкавритко, головний редактор "К. Ф." і "В. С.", передрукував цю статтю, чи з наміром широї моральної підтримки для студентської газетки, чи може для пропагування власного тижневика?« Тут треба бути безстороннім і щодо передруковування цієї чи інших статей »Зозульки« на сторінках "К. Ф." і "В. С.", то стовідсотково треба прийняти "з наміром", що підкреслено. Цю добру чи докладну інтенцію прийняти треба з двох причин: поперше "Канадійський Фармер" існує вже 67-ий рік і кілька років з додатком "Вільний

Світ", як тижневик газетного великого формату на 12 ст. друку, з великим накладом і заледви чи потрібно для популяризації "К.Ф." користуватись »Зозулькою«, подруге, він виходить під гаслом великого українського Каменяра Івана Франка, борця за народню волю, за правду, за справедливість »Правда — проти сили! Боєм — проти зла«, і це гасло на практиці реалізує. Так, що тут з довір'ям треба ствердити, що "з доброї інтенції" і з наміром моральної допомоги студентам і молоді взагалі "К.Ф." дав знати українському світові перший про існування »Зозульки«.

Не можна теж цього заперечити, що знайдуться деякі одиниці, яким не все подобається, що подає чи друкує »Зозулька«. »Зозулька« виступає "Боєм — проти зла", переважно проти сучасного зла, яке через зайві незгоди політичного сектанства, або релігійного антагонізму стоїть на перешкоді до всенародної консолідації. Про це досить виразно подає »Зозулька« в числі 1-го липня 1969 р. на стор. 20: »Увертюра«, або »Раби«, обидві статті Бориса Будного. На стор. 9-ій у статті »Раби« автор подає такі думки, що їх не можна, як каже народня поговорівка, "завивати в папірці". Ось, що пише автор:

»Ми раби, бо ми маємо вкорінену прикмету низькопоклонності перед чужин-

цями. Для нас чужинець людина вищої породи і їй треба покорятися. Брак поваги самих до себе ділає як рак на нашу спільноту і націю. Це отруйний чинник, що не допроваджує до жодного суспільного видування. Брак державницькості і брак само-поваги виявляється в різних способах. Українці не думають в термінах українізму — а по більшості думають в термінах чужих "ізмів". Я не говорю про якусь "бліскучу відокремленість" і не кажу, щоб відкидати все, що чуже. Але міру треба мати. Проблема наща в тім, що наш українізм знаходить все на другоряднім становищі супроти інших "ізмів". І так, ми є все перше комуністи, соціалісти, християни, католики, православні, баптисти, американці, канадці і т. п., а потім аж українці. Коли б ми насамперед були українцями, а потім усе те решта, тоді ми стали б державницькими людьми «.

Ці думки виразні та ясні, не треба жодного пояснення. Бо ці всі "ізми" так заломорочили українську людину, що їй тяжко опритомніти й стати ногою й думкою на правдивий український шлях. Українська людина через довге поневолення, привикла вихвальти чуже — сьогодні одне, а завтра інше, а мало своє рідне. Про духових рідних народних провідників, за винятком Т. Шевченка, Ів.

Франка та Лесі Українки, здається, якби більше никого не було. А вони були і є, з величними думками, захоченою до добрих чинів і перестороги перед чужим злом. Колись і ще не дуже давно Б. Грінченко докоряв "солом'янім патріотам" і цей докір і сьогодні актуальній: »Ще не вмерла Україна, але може вмерти: ви самі її ледачі, ведете до смерті!« ("Землякам"). Або думки В. Самійленка: »Дай нам, Боже, щоб за ката ми вже більше не молились, щоб і тілом, і душою, всі ми вільними зробились«. ("Те Деум"). Українська людина так опаморочена чужими "ізмами", що сама не знає, що є добре, а що зло, б'ється як та риба облід.

Ми мали і маємо поважних провідних людей, лише треба вийти з кривих доріг отаманства та солом'яного патріотизму і стати на всенародній український шлях. Це починає розуміти частина сучасної української молоді у вільному світі, де є повна свобода слова. Українська молодь на американському континенті, особливо в ЗСА та Канаді, що студіює у високих і середніх школах, вона щоденно має зустріч зі студентами протестантами, побільшості англійського та німецького походження. Коли в Нью-Йоркському Колумбійському Університеті грек студент сказав українській свідомій студентці Л. Козак,

що вона "рашен", то вона йому відповіла виразно й рішуче: "Коли б Грецю завоювали москалі, то й ти був би "рашен"?" Сьогоднішній українській молоді у вільному світі не потрібні другорядні суперечки, але скора орієнтація про позитивні сторони української історії.

Вертаючись до »Зозульки«, треба підкреслити, що вона поміщує ті самі думки й бажання, які вже довший час поміщає "К.Ф." і "В.С." у відділі "Лицем до молоді". Також іде мова про певну координацію української молоді у вільному світі й негайну співпрацю, бо час не спить. Про це виразно подано в »Зозульці« на стор. 27: »Асиміляція починається в домі«, коли батьки не вчать своїх дітей говорити по-українському.

- Батьки дають своїм дітям такі імена як Шіла і Гаврі.
- Батьки не виявляють жодного зацікавлення до українства.
- Батьки не посилають дітей своїх до української школи.
- Батьки не записують дітей своїх до українських молодечих організацій.
- Батьки не зацікавлюють своїх дітей читати українські книжки.
- Батьки при своїх дітях хочуть вивчати анг-

лійську мову.

- Батьки занедбують своїх дітей через поганю за грішми і карієрою.
- Батьки задля спокус дозволяють дітям сидіти перед телевізією.
- Є пролом комунікації і між дітьми і батьками.

(66)

Як вище зазначено, що думки »Зозульки« у великій мірі утворюються з думками, що їх подає "К.Ф." і "В.С." у відділі "Лицем до молоді", вони побудовані на ідеї та творчості Тараса Шевченка, про що проф. Т. Пасічник так докладно підкреслив у закінченні своєї праці »Псальми Давидові«, їх значення у збірці Тараса Шевченка »Три літа«. Вкінці він каже так: »Шевченко закінчив збірку "Три літа". Почалося нове життя, нова творчість, де Шевченко виявляв і словом, і чином, і цілім своїм життям ідеали української правди, що її зміст міститься у трьох словах: Бог, Україна й людина!«

На кінець треба відмітити, що »Зозулька« дає доцільне порівняння німця, жида й українця, що поміщено в числі за ли-

пень 1969 рік на 27-ій ст.,
під заголовком »"Зозуль-
ки" соціологія...«:

Один німець — ніхто
два німці — організація
три німці — сила.

Один жид. — міхоноща
два жиди — підприємство
три жиди — банк.

Один українець — геній
два українці — сварка
три українці — цивільна
[війна.

Гарне порівняння, мо-
же, й це навчить україн-
ців чогось доброго.

Хоч »Зозулька« вигля-
дає скромно своєю фор-
мою та циклостилевим
друком, але змістом бага-
та і актуальна. Лишаєть-
ся одне — бажати їй даль-
шого успіху та всесто-
ронньої підтримки, щоб
у скорому часі перейшла
на друкарські черенкі та
на кольорові малюнки!

"Вільний Світ", 1969

Прочитане з доповідей

Деякі з минулих філо-
софів казали — коли б
людське життя було мо-
нотонне, воно б дуже
скоро зниділо. З одної
сторони це правда, але з
другої, ця різнопородність
людського життя, газетна
журналістка полеміка ча-
сто роблять заколот у
життєвому спокої. Щоб
погодити одне з другим
треба погодитися з народ-
ньюю мудрістю: "що го-
лова то розум".

Читаючи довший час
тижневик "К.Ф." та його
амер. видання "Вільний
Світ", демократичних по-
глядів, який дас місце ба-
гатьом журналістам та
дописувачам із місць, як

обсерваторам буденного
життя, робить тижневика
поважним і популярним.

Минулого року, коли
студентка Наталя Дяків
виступила зі своєю про-
мовою: "Хто мені дасть
відповідь?" Коли "Віль-
ний Світ" помістив цю
доповідь на сторінках
тижневика, від того часу
аж досі появляються дов-
ші й коротші дописи, як
оцінка й признання для
студентки Наталі Дяків,
бо вона цією темою "Хто
мені дасть відповідь?" по-
рушила українське життя
у вільному світі, не лише
молоді, але й старших
віком, запалюючи серце
української молоді до ак.

тивної народної праці, а до старших звернулася зі своїм апелем, щоб не спречалися за різні потрібні й не потрібні традиції, але зрозуміли сучасність людського життя й допомогли молоді до правдивого пізнання українського народу, його історії та найдорожчого скарбу його — рідної мови, бо мова то серце народу.

Але на цьому не кінець це лише початки. Багато молодих українських сердець через різні політичні та релігійні суперечки старшого покоління, стали байдужими, бо до цього є певні причини, але є багато таких, що обсерують українське життя, своїх батьків, і не думають байдуже й тихо сидіти, починають самі цікавитися українською історією, та щукати причини про недоліки в ній. Вони роблять так, як каже англійська байка про двох цвіркунів, які припадково стрибнули до горняті сметани. Один із них спокійно сидів і погруз у сметану, а другий іш, він почав борсатись, рухаючись так довго, аж зі сметані зробилась грудочка масла, і він сидів на цій грудочці й не потонув. Прий-

шла господиня, їй повикідала їх зі сметані, той що рухався поскакав собі, а той що сидів був без життя. Це гарний приклад для української молоді у вільному світі. Треба рухатись і щось робити. Правда знайдуться заздрісні і не похвалять доброго діла, але на таких нема потреби звертати уваги, а йти вперед сміло і відважно.

Українці на рідних землях, як було за старих царських часів, що сказав цар так мусить бути, подібно й тепер. У вільному світі українці мають повну можливість користатися різними науковими матеріалами, в яких теж є не мало загадок про праісторію України. Але в українському народі одне горе, що свій свого не може зрозуміти й не може спільними силами та думками, сказати про себе, про свою минулість без чужих вказівок та дорадників.

Треба вітати молодих людей, підтримувати їх буття, бо через минулі віки і ще в нашому часі, ми знаходилися й знаходимося: в національному, в релігійному та в мовному хаосі.

III.

ІСТОРИЧНА МОНОГРАФІЯ УЄБЦ І РЕЦЕНЗІЇ

"СПОГАДАЙ ПРО ДАРНІ ДАИНА, ПОДУМАЙ
ПРО ЛІТА ВІД РОДУ ДО РОДУ; РОЗПИТАЙ
У БАТЬКА ТВОГО, И ВІН ЗВІСТИТЬ ТОБІ,
В ЛЮДЕЙ СТАРИХ ТВОІХ, И ВОНИ РОЗКА-
ЖУТЬ ТОБІ!"

5 Мойсея 32:7.

"ТОЖ УСЕ, ЩО ВИ ТІЛЬКИ БАЖАСТЕ,
ЩОБ ЧИНИЛИ ВАМ ЛЮДИ, ТЕ САМЕ ЧИНІТЬ
ЇМ I ВИ. БО В ЦЬОМУ ЗАКОН I ПРОРОКИ".

Св. Матвія 7:12.

УКРАЇНСЬКА ЄВАН.-БАПТ. ЦЕРКВА В ГАЛИЧИНІ *

Сторіччя українського євангелизму, промайнула мовби одна хвилина. Однак, коли би можна зібрати всі данні з євангельського руху з цілої країни, зібрати все те, що прийшлося пережити всім вірним: духовну радість, смуток в боротьбі за справедливість християнську, то на це треба би писати кілька томову працю. Євангельсько-Баптистська Церква опираючись на фундаменті Св. Письма, ввесь час вела й веде потрійну, боротьбу: боротьбу з номінальними церквами де треба було себе боронити від несправедливих закидів про вірування, а часом й від переслідування; боротьбу зі сектами, які своїми крайностями занечищували дорогу християнського життя; відтак боротьбу про соціальну справедливість у людському житті.

Перед багатьма, хто зустрінеться з рядками столітньої історії Української Євангельсько-Баптистської Церкви, може повстати питання, — чому в такій великій країні, яка простягається від Карпатських гір аж до Кавказьких, чому саме в ній ув одній частині тієї країни євангельський рух повстав на 70-т років раніше, а в другій на стільки часу пізніше? На це питання можна дати наступну відповідь: до 1795 р. то є до третього поділу Польщі, західна Україна була місцем воєнних та повстанських подій. До того часу на цих землях панувала єзуїтська Польща, український на-

*) На вище наведений наголовок про УЕБЦ в Галичині, Західна Україна були написані такі праці:

Гр.Домашовець "Слідами правди", повість Гартфорд - Буенос Айрес 1954.

Його ж "Вірний слуга", біографія Миколи Люто-го Гартфорд - Вінніпег 1956.

Його ж "З пітьми до світла", повість історичного характеру Гартфорд 1963.

Його ж "Нарис історії УЕБЦ", Ірвінгтон - Торонто 1967.

Іл. Кубрин "Нова віра в Західній Україні", Торонто - Віндзор 1969.

рід знаходився в панщиняному ярмі — був робочим тяглом; не мав волі й мови не було, щоб думати про освіту та віру. 1795 р. був роком де три великі імперіалістичні держави: Росія, Німеччина і Австрія поділили Польщу, тоді західня Україна то є: Галичина, в міжчасі й Буковина дісталася Австрії, а східня Україна вцілости позістала під Росією. Річка Збруч, як кордон між Австрією і Росією була залізною стіною, яка стояла міцно аж до 1914 року. Хоч лядська Польща була розбита і поділена проте панщиняне ярмо на далі не злазило з людської шиї, давило не лише український народ, але й інші народи, які знаходилися під імперіалістичними державами, аж наспів час так званий: "Весна Народів", то є 1848 р. Тоді народ український в західній Україні звільнився від фізичного ярма, проте духовне тяготіло на людській душі аж до першої світової війни. Хоч 1848 року Австрія скасувала панщину, проте в Галичині дух католицької Польщі та безвихідного українського уніяцтва не допустив до поширення євангельського руху. Східня Україна яка знаходилася під окупацією Росії, ще цілих тринадцять років знаходилася в панщиняній неволі, допіру цар Олександр II-ий 1861 р. зняв із народу панщиняне ярмо.

Дальшою відповіддю на те, чому в східній Україні євангельський рух поширився скоріше на цілих сімдесят років то до того допомогла кримська війна, яка тягнулася від 1853-1856 рр. Росія, яка розпочала війну з Турцією, щоб заволодіти арабським світом — заломилася, бо Англія, Франція і Австрія, бачили небезпеку зі сходу, стали в обороні Турції, деспотичний цар Микола I-й 1855 року помер, а на його місце вступив цар Олександр II-й, як вихованок поета В. Жуковського, мав трохи відмінний характер, він скасував панщину і дав певну свободу для розвою української літератури, за його панування Т. Шевченко та його друзі повернули з неволі і відновили українську літературну працю. І не без того, що в тому ж відновлення "К. М. Братства", та поширення української літератури та частинна свобода, те все допомогло до повстання українського євангельського руху, саме в той час то є 1852 р. де Іван Оніщенко стався першим піонером українського баптизму.

Щодо розвою евангельського руху в західній Україні, то не можна поминути XVI і XVII сторіччів, тоді Євангельсько-Реформована Церква доволі була пошиrena, але втриматися не могла, тому що не мала сильного фундаменту. Втриматися не могла тому: по-перше, бо мала запеклого ворога католицько-езуїтську акцію, по-друге, що евангельський рух не охоплював і не усвідомлював загального суспільства. Розвій евангелізму починався згори, а не з долу, тобто, що якийсь магнат, чи то з українського, чи з польського народу, коли сам запізнався з евангельською наукою і змінював своє віровизнання, тоді спонукував і своїх підданих, які мусіли коритися свому панові й годитися з іншим переконанням, мимо їхньої волі й сумління. Само собою, що такий евангельський рух не мав сили боротися і встояти, а був легко поборений противниками. Боротися проти такої акції як езуїтська, яка тримається засади: "Ціль освячує способи", тут не вистане переїзд з одного віровизнання до другого, тут треба народження згори та незломної віри. В тому часу езуїти в Польщі мали велику силу, бо й сам король Ян Казимир Ваза був езуїтом. Езуїти завели переслідування в Польщі і криваві війни між поляками і українцями. Ненависть між цими двома народами була більша на тлі релігійному ніж на соціальному, чи на національному, про те виразно говорить у своєму короткому віршеві Т. Шевченко, якого присвятив Б. Залескому, під заголовком "Ляхам". "Ще як були ми козаками, А унії не чутъ було, Отам-то весело жилось! Братались з вольними Ляхами, Пишлиась вольними степами; В садах кохалися, цвіли..." І далі каже про нещасть: "Прийшли ксьондзи і запалили Наш тихий рай, і розлили Широке море сліз і крові, А сиріт іменем Христовим замордували, розп'яли..." В закінченні дає заклик: "Подай же руку козакові, I серце чистее подай! I знову іменем Христовим ми обновим наш тихий рай".

Коли перед першою світовою війною Євангельсько-Баптистська Церква у східній Україні, хоч була переслідувана російською Православною Церквою, проте була доволі пошиrena, тоді в західній Україні була майже повна мовчанка. Причина до тієї мовчанки була не інша, а та сама яка була за часу польського короля Яна Казимира Вази.

Австрійський цісар Франц Йосип I-й, як усі його попередники роду Габсбургів попирали орден езуїтський, а навіть декотрі були його членами, тому про вільний розвій євангельського руху було майже не можливим. Проте було дві можливості до поширення євангельського руху в Галичині, але ті можливості випливали згори, а не здолу. Перша можливість то проф. М. Драгоманів та його приятелі, які старалися, щоб якоюсь доро-гою допомогти до поширення євангельської науки в Галичині, на Буковині й Закарпатті. Проф. М. Драгоманів бачив, що при допомозі Св. Письма та правдиво-євангельського переконання, не лише український народ, але й другі народи, що живуть, як сусіди з українським народом, можуть прийти до справедливого вирозуміння, як розв'язати: релігійне, національне та соціальне питання. Він мав широке знайомство зі західнім євангельським світом, де бачив скорий поступ цивілізації та свободне життя людини, він бачив, що лише при допомозі Христової науки цей світ може прийти до обнови, будучи в Швейцарії, він пише до Галичини до свого приятеля М. Павлика 1891 р. й просить його, щоб він допоміг між українським народом в Галичині заснувати євангельсько-баптистські громади. — “Чи не пора ім (селянам) справді закласти свого рода штунду”, то є євангельські громади. Далі говорить, що він буде старатися допомогти в цій справі: — “Про зв'язки з баптистами постараюся літом у Лондоні, а ще раніше через переписку”. Друга не менша нагода то видання Нового Заповіту в старослов'янській та в українській мовах, Львів 1903 р., передклад о. А. Бачинського. В передмові до видання Нового Заповіту говориться таке, що передаємо дослівно: “Дав би Господь Бог, повний щедрот, щоби та наша праця найшлася в кожній хаті селянській і міщанській, щоби була всіма членами нашого народу читана; щоби наука Божа, подана в цій нашій книжці в рідній мові сталася на нашій св. Руси-Україні розсадником чеснот християнських, а враз з ними всякого Божого благословіння так для вічного, як і для дочасного життя наших возлюблених родимців”.

Ці два факти незаперечні, що був поштовх до поширення, чи до повстання євангельського руху в Галичині, але той поштовх, як вже вище згада-

Причини переслідувань були викликані з деяких неясностей, як зі сторни греко-кат. церкви, так і зі сторони польського уряду, а почалися від самих вірних євангельського переконання.

Греко-кат. духовенство сильно затривожилося, що поширення євангельського руху може пошкодити в їхньому інтересі. Відтак, щоб прикрити свою вину в занедбанні соціальному, тобто любов до близького. Духівництво, як греко-кат., так і православне не мало співчуття до вбогих селян, як одне так і друге було на услугах пануючих церков. Соціальна сторона нашого селянина була доволі вбога й занедбана. Греко-кат. церква, чи уніяцька була цілком залежна від Риму, і це без найменшого застереження виконувало його волю. Робило часто те з селянською власністю та добром, чого самі селяни навіть як члени свого віровизнання не знали. Наприклад, інtabеляція парохіального майна: поля, церковних будинків, а навіть громадських цвінтарів, без відома селян, ставалося це все власністю церковною, а не громадською. Коли в такому селі, чи в місті де була євангельська громада, вона не мала права хоронити у випадку смерти члена чи симпатика УЕБЦ, мимо того, що польська влада признавала всі цвінтари загальною санітарною справою, проте випадки похорону в таких місцях були доволі в трудному положенні. У багатьох селах парохіальне майно крім будинків — церкви й плебанії була ще й земля почавши від 25-ть до 150-т моргів поля. При цьому кожен парох побирає із своїх вірних за всі треби церковні, то є плату за хрещення, за вінчання, за похорони, а відтак всілякі поминки і т. п. При тім усім ще побирає місячну державну платню за науку релігії у народніх школах. Звичайна місячна платня була 120 злотих. В той час бідний селянин при одному, або трьох моргах землі, одній коровині, у бідній та ще й в деяких підгірських та гірських місцевостях у курній хатині й кількою дітьми, не мав найменшого помилування від свого душпастиря. Безсумнівно, що такий не нормально-соціальний стан стравив греко-кат. духовенство, почувши про поширення християнської справедливості.

На другому місці підозріння Польського уряду до українського населення. Відомо, що 1919 р. велася війна польсько-українська, а відтак 1920 р. польсько-українська війна з із Росією. Перші віру-

ючі про яких вище згадано, що повернули з полону й принесли зі собою Св. Письмо у російській мові. Відтак перші два молоді віруючі: М. Лютий і М. Козак, які запізналися з віруючими на Волині й запросили проп. М. Нечипурука, який хоч сам із походження українець, але проповідував по російській і послуговувався тією духовною літературою і таку літературу то є Св. Письмо і співаники і іншу поширив між українськими початкуючо-віруючими в Галичині. Польська поліція на це звернула особливу увагу, вважаючи, що при помочі релігійній поширюється російський комунізм. Таке підохріння, а почасти й переслідування тривало аж до 1925 р., коли польський уряд переконався, що це дійсно релігійна справа тоді дав спокій.

Однак, коли б Галичина була не попала, силою під Польщу та її планування, то євангельська справа була би виглядала цілком інче, тому, що Західно Українська Народня Республіка у своєму маніфесті дня 1-го листопада 1918 р. запевнювала повну демократичну свободу, де було виразне підкреслення: “Всім громадянам без різниці народності і віроісповідання запоручується громадську, національну й віроісповідну рівноправність.”

На третьому місці то труднощі внутрішньо-євангельські, а саме: богословське питання і народні обичаї. Так як проповідник М. Н. був переконання Євангельських Християн, а не баптистів, а Євангельські Християни то чисто російський євангельський рух, в якому час-від-часу виникали питання: військова служба і іконоборство і т. п., а особливо деякі обичаї, що не погоджувалися з духом українського народу. І ті труднощі щодо духовної літератури були дуже скоро поборені, а навіть часами при допомозі греко-кат. духовництва. При цьому долучую маленьку замітку з П.П. під заголовком: “Поширення євангелизму у Вальдорфі”. Саме 1920 р. захворів старенький батько братів Підгорецьких. О. Підгорецький читав уже Св. Письмо, і про це вже знов добре місцевий парох. Коли батько захворів, старший бр. Василь, не погоджувався зі своїм братом Олексою, коли той говорив йому щоб повірювати в Євангелію, вважав, що та Євангелія, яку він читає — схизматицька, бо в російській мові. Коли старший брат запросив священика, щоб священик уділив причастя хворому

но, був не здолу, а згори, він був нічим іншим, як голосом — покликуючого на пустині. Не було тих онищенків, рябошапких та ратушних. Не було кому, щоб набрати сміливості та стати на дорозі Христової Євангелії. Однак віра й зерно Слова Божого, що було сіяне через попередників Української Євангельсько-Баптистської Церкви: Онищенка, Рябошапки, Ратушного та інших не було на марно, воно принесло свої плоди.

Перша світова війна — війна Австрії з Росією 1914-1918 рр., вона розламала залізний кордон і зблизила українців східніх зі західними. Одні, як австрійські вояки попалися до російського полону й опинилися аж на далекому Сібіру, другі до східної України і там запізналися з науковою Христовою, яку голосили їхні попередники брати по крові, такими були: Олекса Підгорецький з Львівщини, Франко Махнік з Підкарпаття, Федір Гнатайко з Бойківщини і Микита Шишка з Камянецьчини, всі вони повернули до своїх рідних сіл зі Св. Письмом в руках і в повному євангельсько-баптистському переконанні, в тому переконанні за яке їхні попередники: боролися, терпіли й умирали.

1920 рік це рік, де зараз з весною розпочалися євангельські Богослуження. Такі Богослуження почали відбуватися в селі Вальдорфі — Городецького повіту і в селі Забір'ї — Равського повіту. Ті початкові, як і дальші Богослуженні відбувалися в селянських хатах і мали первохристиянський характер, чи порядок: спів, молитви і проповідь. Проповідь. Проповідь у кожному Богослуженні займала перше місце. Треба підкреслити, що проповіді не були виголошувані за всіма гомілетичними приписами, бо проповідуючі були, звичайно, передові брати в євангельських громадах, але ті проповіді мали глибоку віру і логічний зміст, які переконували слухаючих, що Христова Євангелія може перемінити, на добре, кожну людину і цілий цей світ. Відтак у кожному Богослуженні відчувалася присутність Божої ласки та богобійність вірних, які часто молилися, дякуючи Богові за прощення їхніх провин та за дар спасіння в Христі Ісусі. Пишучий ці рядки, як раз у тих початкових Богослуженнях мав нагоду слухати проповідь 18-літнього юнака М. Лютого, який говорив з повною вірою та з цілковитим пе-

реконанням, що те, що він говорить є так а не інакше.

1921 р. це рік перших членів прийнятих через св. хрещення на західно-українській землі то були: М. Лютий і М. Козак, які зістали охрещені дnia 22. 8., вище згаданого року, в селі Гриковичах — Володимир-Волинського повіту. 2. 11. 1921 року перше св. хрещення на Галицько-Княжій землі в селі Вальдорфі де охищено бть осіб, між якими був охрещений Іван Підгорецький, який опісля стався проповідником Христової Євангелії. Відтак у наступному році то є 1922-му дальші хрещення новонавернених із Вальдорфу й Забір'я.

1922 р. в селі Забір'ї, новоприбулий греко-кат. піп В. Миколович підбурив селян і на самі Великодні Свята дня 15-го квітня викликав переслідування на вірних. Люди за звичаєм, що на свята мусить бути горілка; старі часто оповідали, що за панцизняних часів на Великодні Свята враз з крашанками та всім іншим несли й горілку, щоб священик посвятив, то не було чому дивуватися, що в такий день де люди були підпиті, а декому піп спеціально допоміг, щоб мали відвагу до нападу на баптистів. І ті кинулися з киями й завдали декому доволі побоїв, було так, що в ту справу мусіла вмішатися поліція і не обійшлося без лікаря, щоб декотрим подати першу поміч, а відтак та ціла справа оцинилася в суді. Однак те переслідування і тяжкі побої не спнили вірних від дальнього слідування за Христовою Євангелією, але навпаки ще більше загартувало, бо зараз таки цього року около тридцять осіб прийняло св. хрещення і організували першу більшу громаду в Галичині. Відтак почали поширювати Христову Євангелію в цілій околиці. В 1923 році зараз повстали нові громади: Кам'янка-Мілява, Гійче, Салаші, Вільки-Мазовецькі відтак у повітовому місті Рава-Руська. Подібні випадки були і в інших місцях, але дещо в дещо іншому характері. Були випадки, що вірних евангельського переконання заперечували хоронити на громадських цвинтарях. На Бойківщині б селі Тисові був випадок, де в день відбувся баптиський похорон, похоронено кілька літніх дитину, в ночі противники евангельського руху, відкопали домовину й принесли положили під хатою батьків і треба було аж при помочі поліції відставити померлої дитини на місце вічного віпочинку.

батькові, той по виконанні свого церковного обряду звернувся до Олекси і почав його дорікати за поширення якоїсь нової віри, а коли зобачив у нього Св. Письмо в російській мові, ще гірше розлютився. Тоді звернувся до старшого брата, ще греко- кат., щоб той як хоче читати Св. Письмо купив собі в українській мові при цьому подав адресу де купити українську Біблію, і Підгорецький це того самого дня подався в дорогу до Львова, щоб купити Св. Письмо. Коли він набув Новий Заповіт ув українській мові й прослідив його, що то те саме, лише, що різниця в мові, стався віруючим і тепер разом зі своїм братом, почали поширювати між своїми співселянами Христову науку.

1922-1924 рр. це такби сказати устабілізовання в Галичині Української Євангельсько-Баптиської Церкви. Про поширення евангельського руху між українським народом, довідується проп. Іван Петраш, який вів початкову баптиську працю польсько-українську в місті Львові. Він допомагає молодим братам: М. Лютому і І. Підгорецькому 1922 р. в літню пору відбути чотиримісячний біблійний курс у місті Лодзі. 1921-го року прибув зі ЗСА проп. Іван Семенина, який поширює місійну працю в Тарнопільщині, відтак видає перший український співаник, який замінив усі попередні — "Пісні Паломника". 1923 р. поширення євангельського руху на Підкарпатті. Відбуваються перші св. хрещення: в Кам'янці Мілява, Равський повіт і в селі Войткові — Підкарпаття. 1. 9. 1923 р. двох молодих братів: М. Лютий і С. Білінський вступають до Баптистського Семінаря в місті Лодзі. 1924 р. проп. І. Петраш переводить підготовчий двотижневий біблійний курс у селі Забір'ї для молодих братів. Дня 2-3 березня 1925 р. в селі Забір'ї відбувається перший з'їзд, де головою обрано проп. І. Петрашай На тому з'їзді переглянено й прийнято статут баптистського братства і подано до Воєводського уряду у Львові. Відтак зорганізовано по-вітову церковну раду, яка складалася з 12-ти осіб, якої було головним завданням піклуватися про порядок та духовну працю між вірними. 5.6. 1924 р. одне з більших хрещень де проп. І. Петраш охрестив 52 особи, що стались членами церкви.

1926-1930 рр. де місійна праця охоплює майже цілу Галичину. 15-16. 9. 1926 р. відбувається дру-

гий з'їзд з присутністю 25 делегатів, на голову вибрано проп. В. Перетятка, який прибув зі ЗСА як поміч місійної праці в Галичині. На тому з'їзді рішено видавати журнал Післанець Правди, який почав виходити з днем 1. січня 1927 р. Також українське євангельське братство входить формально до Об'єднання Слов'янських Баптистів в Польщі, як рівні з рівними, а вільні з вільними. Відтак в 1927 р. повстають перші євангельсько-баптистські гуртки молоді, проводячим гуртків молоді на Равський повіт був вибраний бр. П. Олишко, бувший підстаршина Галицьких Січових Стрільців. Він мав гарний хист організаційний та здібність літерацьку. У тому ж році УЄБЦ посилає до Баптистської Духовної Семінарії бр. Гр. Домашовця, а в другому півріччю бр. І. Кубрина. А відтак 1928 р. проп. М. Лютий обіймає й поширює місійну працю: на Покутті, Бойківщині й Гуцульщині. Його праця була доволі тяжка, майже понад людські сили, по восьми роках тяжкої праці та місійних подорожів, які відбував, переважно пішки та велисапедом, не відмежав, захворів тяжко й дня 29. 12. 1936 р. відійшов у вічність до Господа, щоб отримати нагороду за вірність на ниві Божій. Полишаючи удовілу дружину та троє діток. Він, помер, упав, як те зерно до землі, але його праця не була даремною, він полишив десятки громад і сотки членів євангельсько-баптистського переконання не лише на Покутті, Бойківщині та Гуцульщині, але він був з тих початкуючих сіячів Слова Божого майже по цілій Галичині.

13. 5. 1930 р. відбувся перший загальний з'їзд української молоді, де бр. І. Підгорецький був вибраний на проводячого, чи головою гуртків молоді. На цьому місці треба хоч малу замітку зробити про життя та працю євангельської молоді. Де тільки повставали євангельсько-баптистські громади, а при них гуртки молоді там повставало й нове життя. УЄБЦ майже щороку переводила місячні біблійні та дерегентські курси. На таких курсах відбувалися виклади Св. Письма, Історія Церкви, наука нотів і багато інших предметів про загальний світогляд. Відтак по таких курсах молоді брати повертали до своїх громад і в громадах закладали місцеві бібліотеки, організовували хори, щоб співом допомагати в

служінню Господеві. В тім же році двох молодих братів по укінченні місійної школи: Гр. Д. і І. К. підсилили своїх братів утомлених робітників на ниві Божій.

1931-1939 рр. то час, де євангельська нива дозолі поширилася, а відтак багато чого змінилося. Баптисти здобулася на широкий розголос, стоячи на непорушному фундаменті Христової Євангелії, маючи відповідно підготовчі сили, як в живому так і в писаному слові. В той час, які перед тим часом, вже деякі громади мали свої власні молитовні доми, які були побудовані при власній силі та власними коштами. Такі Молитовні Доми (Церкви) повстали в Равському повіті в селах: Гійче, Забір'є, Вільки-Мазовецькі, Кам'янка-Милява, Салаші, Кольонія Баптистів і місто Рава-Руська. Відтак у Тернопільській округі: Кобиля, в Кам'янеччині, Батятичі. Не можна поминути одного такого гарного факту, як село Стецева на Покутті, де повстав Молитовний Дім. Один брат інвалід із бувшої австрійської армії з першої світової війни, не лише, що пожертвував гарну площа під будову Молитовного Дому, але дав відразу 500 злотих за які тоді можна було купити три або чотири корови. Хоч вірні були матеріально вбогі, проте іхня віра та жертвеність у християнському житті перевищували всяке багатство.

Враз із поширенням місійної праці та Божого благословіння були й уємні сторони. Було би односторонністю говорити лише про додатність, а промовчати про уємність у розвої українського євангельського руху, значило б боятися сказати правду. Завдяки Божій опіці та стійкості вірних на непорушному фундаменті Христової Євангелії, ті уємні сторони ніколи не випливали зі середини баптизму, але зі зовні. Так як на початку 1920-25 років де треба було вірним боронити себе від польської поліції та греко-кат. духовенства, так опісля треба було боронитися від шкідливого сек-тантського фанатизму та різних релігійних випадків, які відбувалися на кошт українського баптизму. Із деяких випадків наведу лише один. 1933 р. у літню пору Львівський польський щоденник: "Век Нови", а з ним і інші часописи затрублили по Галичині, що в селі Рименів один баптист замість (вознесінця) — збожеволів: побив свою жінку, підпалив будинки, а відтак виліз на високе

дерево — липу, піднісши руки до гори й почав кричати на ціле село, що він буде возноситися до неба; на тривогу пожару й крику люди збіглися й побачили, як божевільний стрибнувши, щоб летіти до неба, замість до неба полетів на землю а відтак до дому божевільних. В таких випадках час-від-часу євангельське братство мусіло себе оправдовувати та вимагати від редакцій про спростовання всякої неправди.

Найгіршим ударом для баптистів, було те, коли з'явилися крайньо-сектантські пророки особливо з Волині та Полісся і через ширість та довірчivість вірних у деяких громадах де не було близько проповідника, особливо на місійних пляцівках, де ще не були вірні міцно утворжені, або відпавші, що не могли встояти в чистоті християнського життя, з таких людей оті фальшиві пророки творили нові крайні секти. Стара українська приказка була вповні оправдана: "Де Бог творить церкву, там сатана буде свою капличку". Той крайній особливо пророки святого Іллі давали відповідний матеріал для греко-кат. духовенства, який вони використовували у проповідях до своїх вірних: — "Я вам казав, що віра штундів (баптистів) не від Бога". Про те ніколи не згадали про якусь крайну секту, а вся вина спадала на баптистів. І далі говорили: — "Подивіться, відійшли від нас, поділилися між собою і сваряться у кого ліпша віра, і доходять аж до божевілля". То була одна з найгірших уємних сторін у євангельському русі — крайнє сектантство. І коли б У Є. Б Ц не опиралася на фундаменті Св. Письма, то євангельська місійна праця була би майже не можлива.

1931 р. поширено місійну працю на Лемківщині — Мацена Велика, Вапенне і другі місця, незабаром у цій околиці у Вапенному вірні власними силами побудували молитовний дім. Передове місце в місійній праці займав бр. М. Б. У тому самому році бр. П. Олишко почав видавати другий журнал ув українській мові: "Євангелист", але через брак засобів не міг довго існувати. Відтак П. Олишко випускає два співники: "Голос Сіона" і "Арфа Сіона" й малу збірку духовних віршів під заголовком: "Молодий Християнин". 1932 р. українське братство видає співник з нотами: "Християнський Співаник", який стався основним співа-

ником у церковному Богослуженні. В тому ж році Комітет У Є Б Ц вирішив покликати бр. Л. Потаповича до редакційної праці при Гісланці Правди, бо місцеві проповідники, були перевантажені місійною працею, яка вже обіймала майже всю Галичину, а частину й Волинь.

1935-й рік, окрім Божих благословінь, був також роком смутку, бо дnia 12-го липня, по дев'яти роках невтомної праці, відійшов у вічність брат В. Перетятко. Українське братство втратило передового робітника на місійному полі. В наступному році, дnia 29-го грудня 1936 р. відійшов у вічність другий місійний робітник, брат М. Лютий. Втрата тих двох місійних піонерів дуже помітно відбилася на ниві Божій. Відбулася уємно тому, що брат В. Перетятко, окрім місійної праці, був адміністатором "П. П." і провадив кореспонденцію з американським баптистським братством; брат М. Лютий мав апологетичні здібності, щоб боронити і пильнувати чистоти християнського життя від усяких сектантських скрайностей. Але Господь ніколи не лишає Своїх вірних у смутку. Так було і тепер. Того ж таки 1936-го року прибув до нас із З'єднаних Стейтах Америки брат Н. Лук'янчук і заповнив прогалину відійшовших піонерів. 1938 року відбувся 10-й з'їзд У Є Б Ц та 5-й з'їзд евангельсько-баптистської молоді в селі Гійче, пов. Рава-Руська. На цьому з'їзді, враз із делегатами та гостями, на недільному Богослуженні було біля тисячі осіб. Тоді Галицьке Об'єднання враз із громадами та місійними станицями рахувало 115 місцевостей, де відбувалися наші Богослуження. 19-го серпня 1939 р. відбувся останній з'їзд української евангельсько-баптистської молоді, останній, бо перед самою другою світовою війною. З'їзд відбувся в селі Кам'янка-Милява, повіту Рави Руської.

Українська Євангельсько-Баптистська Церква відзначилася також на полі соціально-культурному. З приходом Христової Євангелії до українського народу в Західній Україні, прийшла переміна не тільки в духовому житті, але й в соціально-культурному. На соціальному полі велику роль відіграла абстиненція. При помочі Святого Письма людина пізнає не тільки духові цінності, але одночасно визволяє себе з різних тілесних налогів та недбалостів, особливо від алкоголю й нікотини, вона пестреє манівяти логотип чаг при горілці пиві.

при картах, де раніш пересиджувала цілими вечорами і ночами. Українські віруючі євангельсько-баптистського переконання, лишаючи греко-католицьку церкву, лишили все те, що не погоджувалося з нормальним людським життям. "Ніхто двом панам служити не може..." (Мат. 6: 24). Ці євангельські слова були поставлені українськими баптистами на першому місці. Не можна зранку йти до церкви на Богослужіння, а потім до корчми, затъмареної тютюневим димом і сидіти там, пропиваючи власний свій маєток, руйнуючи своє життя. Абстиненція допомогла віруючим людям у поліпшенні власної господарки, до гарнішого виділу подвір'я, хати, до країці одежі і т. ін. Ко-жен українець-євангелик викорінював зо свого двору оспівану вербу, а на її місце садив овочеві дерева. Вербу садив біля річки, рова, щоб вода під час злив не підмивала берегів і не ницила поля чи городу. Віруючі почали цікавитися пасічництвом, городництвом, багатьох з них передплачували журнал "Сільський Господар" і т. ін. Святе Письмо допомагало віруючим людям не тільки до соціального поліпшення свого життя, але й на полі культурному українські баптисти пішли далеко вперед. Люди євангельського переконання позбулися грубих, лайливих слів, прокльонів, різних забобонів, перестали знущатися над домашньою робочою худобою і т. ін. Часто українському баптистові ставили таке питання: "Що тобі дала твоя нова віра?" Тоді євангелик відповідав: "Дала мені краще життя в цьому світі і надію на майбутнє життя з Богом у вічності".

Майже в кожній євангельській хаті можна було бачити невелику шафу, а в ній — книжки та часописи. І це був великий крок до культури. Молодь також лішла євангельськими шляхами, почала цікавитися євангельським мистецтвом і належно його розвивати: малювали і вишивали гарні тексти із Св. Письма, свої доми прикрашували квітами, мережками... Хата, в якій жила віруюча родина, мала цілком відмінний вигляд. Замість кількох десятків різних ікон (образів), на яких були намальовані люди, звірі, птахи і т. ін., тепер білі чисто вибілені стіни, ліжка гарно застелені, стіл застелений вишитим обрусом, а на стіні два, або найбільше три тексти зо Слова Божого, особливо з Нового Заповіту, з Євангелії від Марка 1: 15, Мат.

11: 28 або з Діїв Апостолів 16: 31. Це були живі слова, які промовляли до розуму і людської душі.

Проповідничий стан і місійно-церковна праця.

Проповідничий стан складався з рукоположених (висвячених) проповідників і допомічних братів (проводячих громад), які допомагали в церковній і місійній праці. Деякі з них особливо молодші, покінчили духовні семінарії і є рукоположеними проповідниками, як бр. І. Угрин, що заступив покійного брата М. Лютого й обійняв духовну працю на Покутті, Гуцульщина; брат Д. Марійчук з Снятинщини, а також брат М. Теслюк з Кам'янецьчини. Цих трьох братів в юначому віці вибрали євангельську дорогу й досьогодні йдуть під прапором Св. Євангелії. За старших братів слід згадати брата Ф. Махника, як першого піонера на Підкарпатті й якого доля в другій світовій війні закинула на канадійські степи. Також брат І. Майкут, що все своє життя посвятив на служіння Господеві, сьогодні з надломленим здоров'ям опинився в гарячій Бразилії. Є ще кількох інших наших братів, про яких історія не забуде, а запише колись їхні імення на своїх сторінках золотими літерами. Вертаючись до проповідників, треба підкреслити про завдання проповідника. Завданням проповідника У Є Б Ц не було тільки відбути недільне Богослужіння і виголошення проповіді, але майже щоденна місійна праця. Терен місійної праці був поділений на округи, які часами займали кілька повітів, де були євангельсько-баптистські громади. Проповідник, окрім усної праці, при можливій даровій здібності, працював над творенням своєрідної євангельської літератури. Журнал "Післанець Правди", до якого дописували не тільки проповідники, але й допомічні брати, був найбільш улюбленим журналом кожного віруючого. Він був не тільки в кожній віруючій хаті, але і в багатьох прихильників євангельського руху. Окрім журнала, при тяжких обставинах, почали появлятися окремі книжки. 1932 року бр. І. Підгрецький переклав "Короткого Біблійного Покажчика"; 1935 р. Гр. Домашовець видав невелику віршовану апологію "Дві милі"; 1936 р. "Короткий нарис загальної історії баптистів"; 1938 р. "Огні Віри" (поезії), наступного року "За зло — доб-

ром". Видавництво "Післання Правди" під редакцією брата Л. Ж. Потаповича видало кілька брошур о трактатів брата І. Шкули з Північної Америки. Okрім власної євангельської літератури, бібліотеки віруючих часто побільшувалися через братньо-євангельські видання, як Української Реформованої Церкви і Української Церкви Авгсбурського віровизнання. Перша видала "Історію Релігійної думки на Україні" і "Інституцію" І. Кальвіна. Друга видала в скороченні Св. Письмо з біблійними образками. Ці три євангельські віровизнання доповнили українську духовну літературу виданням Нового Заповіту в новому перекладі Проф. Д-ра І. Огієнка, який вийшов у світ і був привітанний не тільки євангельським братством, але й духовенством православної і греко-кат. церкви та всім українським суспільством.

Від року 1939 проминуло вже десять років. Літа йдуть невпинним кроком вперед. У цьому короткому описі, як було вище згадано, тяжко про все сказати. Цей опис про розвій та дію у Є Б Ц в Західній Україні затримується на 1939-му році. Про час воєнного лихоліття з другої світової війни, про горе, недолю та слози українського народу, а з ним і українських баптистів буде згадано на іншому місці. Okрім цього дещо лишається дальшій історії. Час воєнного лихоліття завдав вірним українського євангелизму важких і болючих втрат не тільки для тіла, але й для душі. I хоча ці рани були тяжкі, але не смертельні. Український євангелизм жив, живе і житиме, бо він вічний, як і вічний його Основоположник-Христос. Хоча воєнне лихоліття розбило, розпоршило членів Української Євангельсько-Баптистської Церкви по цілому світі, проте всі віруючі знають, що Св. Євангелія, та "Символ Віри" зобовязує і надалі всіх християн вірити так, а не інакше. Хоча номінальне християнство перемінили Євангелію і "Символ Віри" на церковний спів та молитви, баптистське християнство, а з ним і українські віруючі, вірять в країні майбутні часи, коли запанує Слово Боже, запанує правда Христова на землі. "Бо як близька, що вибігає зо сходу й являється аж до заходу, так буде й прихід Сина Людського" (Мат. 24: 27). "I знову прийде Він у славі судити живих і мертвих, Царству ж Його не буде кінця..." (Символ Віри).

Наприкінці треба зазначити, що за той короткий час у розвої У.Є.Б.Ц. в західній Україні були деякі недотягнення. За недотягнення можна вважати те, що українське баптистське братство мало інформувало все українське суспільство про високу мету та завдання українського баптизму, оганичуючи себе лише до евангелізації. Проте на еміграції ці недотягнення були виправлені. Час-від-часу в українській скитальчій пресі були поміщені оголошення, відозви та святочні промови. Інформація свого народу про евангельське життя повинна бути важливим завданням, бо ж ми живемо зо своїм народом і для народу.

Слово Боже, що було сіяне на протязі 19-ти років, не було сіяне надаремно. Воно знайшло збогаті людські душі, впало до їхніх сердець, закорінилося і принесло свій плід. Сотні людей пізнали Христа, як свого особистого Спасителя. Дехто з проповідників, як і з рядових членів, упали жертвою в цій воєнній завірюсі, ввесь світ надалі лежить у великій небезпеці, над обрієм згущаються зловіщі хмари, але Українське Евангельсько-Баптистське Братство святкуватиме свою 100-літню річницю з вірою в недалеке воскресіння нашого Рідного Краю, у воскресіння всього світу.

"Хр. Вісник", 1952

----- O -----

Монументальна скарбниця слова

Коли деякі одиниці в українській спільноті у вільному світі нарікають, що ми не маємо поважної літератури, то такого нарікання підяк не можна оправдати, бо їх цікава українська книжка не цікавить, то краще таке нарікання обернути навпаки і сказати словами Т. Шевченка «Не дай стати ходячому, Серцем завмірати. І гнилою колодою По світі валаєтись». Вже багато українських душ «завмерло» й гнилою колодою валаються по чужих багницях... Вони всеціональної української книжки не куплять, вони краще ті гроші обернуть на свої тілесні забаганки пропустять з димом.

Циган ніколи не карав свого синка, як він зробив якийсь переступ, але карав його перед переступом і на-

казував йому чого він не має робити. Цієї методи бра-кувало в нас і тому ми державні безбатьченки.

Тепер кілька слів про Монументальну скарбницю слова.

В другій половині мин. 1969 року вийшла з друку й побачила світ велика настільна книга Митрополита Василя Липківського: «ПРОПОВІДІ на неділі й свята слово Христове до Українського Народу». Видавець: Українське Православне Братство ім. Митрополита Василя Липківського, ЗСА, 1969 р. Книга обіймає 630 сторін друку, на гарному папері, в якій поміщено 197 проповідей. Ціна її після її величини, мистецького оформлення й читкого друку, в гарній твердій оправі зі золотими витисками, не висока бо всього 10 доларів.

Від Видавництва цієї книги не тільки як пам'ятної, але змістово-повчаючої, бо кожна проповідь обоснована на науці Христа Господа, і пересякнута українським народним духом. У листовому зверненні: «До всіх ієархів, духовенства і вірних Української Православної Церкви поза межами Батьківщини-України», в кінці листа подано таку замітку.

«Рекомендуємо цю ціну й прекрасну книгу для набуття кожному українцеві — не тільки членові Церкви, а навіть й позацерковному українцеві, бо вважаємо, — це є третя книга з ряду, що повинна бути в хаті кожного українця: 1. Святе Письмо, 2. «Кобзар» Тараса Шевченка, 3. «Проповіді Митрополита Липківського» Це вловні слушна заввага, коли б українські провідники не водили своїх людей до чужих на службу, народ не переживав би цього горя, щими віками й тепер.

Ше одне й дуже цікаве щодо видання цієї книги, це муравлина праця о. Петра Масельського. Мимо його короткого вступу до видання цієї книги: «Джерела і посвячення до друку проповідей», коли взяти під увагу автограф проповідей Митр. В. Липківського, його письмо досить чітке, мимо того, що дрібно й густо писане, але воно показує на великий характер і на рівновагу Митр. В. Липківського. Тільки такі виняткові одиниці можуть бути провідниками Народу й Церкви.

Кілька слів щодо самих проповідей

Автор цих рядків цікавився й цікавиться проповідями різних авторів проповідей і їхньої церковної принадлежності. Доказом цього з 'рідної землі привіз до Америки два підручники бувшої Греко-Католицької

Церкви о. д-р Ярослава Левицького: «Головні умови успішності проповіди», Львів 1917, і о. д-ра Теодосія Галущинського, ЧСВВ: «Значіння св. Письма в проповідях», Львів 1921 р. В цих підручниках є гарні вказівки, але практично мало коли застосовувані в житті.

Митр. В. Липківський у своїх проповідях не водить українських слухачів по Палестині, по Італії або по Московщині, але по Україні. Коли говорить про Палестину покликаючись на св. Письмо, то тільки тому, що в тій країні був початок і розвій християнства. Коли говорить про Рим та Москву, то тільки те, що наводить їхнє негативне ставлення. Митр. В. Липківський свої проповіді обґрутував на науці Христа. Христос Господь у кожному Свьому зверненні до людей, говорив зі співчуттям, з любов'ю. Він говорив до них про те, що їм найбільше знане, — жива природа, що іх найбільше гнило, принижувало — не чесні люди, сліпі проводирі, тощо. Ті, що ставляться негативно до Біблії, вони шкодили як слід не простудіювали. Біблія подає два напрямки: егоїстичних юдейських проповідників і духовенство, що гнило й використовувало бідний працюючий народ; і пророків, які за цей нелюдський вчинок, без всякого застереження й без боязni, перестерегали, докоряли й громили огненними словами — егоїстичних і сліпих проводирів обездоленого народу. Проповіді Митр. В. Липківського майже дослідно пересякнуті духом пророків, Христа та Його учнів-апостолів.

Ось два уривки з його проповіді «Христова віра є просвіщення, а не затъмарення людини». Він не боїться виступати проти нової влади, і говорить: «Отже нехай не кажуть, що віра взагалі і християнство зокрема, є темрява, запаморочення людства. Нехай краще скажуть, яка була б освіта і чи була б вона без віри, яка була б сучасна культура, і чи була б вона без християнства, а тим більше, який був би моральний стан людності без християнства». Тепер уже й сліпий бачить, як виглядає моральний стан, не тільки на Сході, де ланує атеїзм, але й по цілому світі, де відсувається на бік християнські чесноти!?

Другий уривок: «Кажуть наредті: Християнство це є опіюм, що задурманює людину обіцянками якогось майбутнього життя, знетилює її проповідю любові, терпіння, не дає ясно й тверезо подивитися на сучасне життя, стати до боротьби за його матеріальне поліпшення... Ой, браття, щоб то було, коли б людина ціл-

ком тверезо, цебто з темряви безвірства, подивилась на людське життя?».

Тепер уже не треба дискутувати над тим, чи віра в Бога «це опіюм», практика показала, як виглядає людське життя без християнства й без віри в Бога на світ!?

Ще один уривок із проповіді: «Проти наклепів безвірників, що будьто Христос не воскрес». «Ось сучасні безвірники, замість усіх цих вигадок пустилися на безглуздий одчай — вони кажуть, що Христос не воскрес через те, що Його взагалі не було, що це просто вигадка якихось людей, якесь байка, а не дійсність. Як то казки кажуть про різних людей та дива, яких ніколи не було, так ніби видумали й казку про якогось Христа, та й нею ввесь світ заморочили. Але чому не подумали ці безвірники, що такою виладкою вони ввесь світ ображають. Невже ж усі християнські народи досі були такі нерозумні, що не могли відрізнати казки від дійсності, і тільки вони нашлись такі розумні, що дійсність набажились повернути в казку?»

Нічого дивного, що по семи роках митрополичого служіння Український Православний Автокефальний (самостійний) Церкві, уряд здетронізував його з митрополичого служіння своєї Рідній Церкві.

Дуже цінна проповідь: «Релігійність Тараса Шевченка», виголошена на Шевченківське свято. До першої світової війни Т. Шевченко, як дійсний український народний Пророк, пануючими державними церквами, як Східною так і Західною, не тільки, що його ніколи й ніхто з духовенства не згадав з церковної проповідниці, але вставлювано його в рамки «невірства», що так гарно цю стару тему використовують сучасні атеїсти на рідних землях. Митр. В. Липківський наперед ставить питання, а відтак дає відповідь: «Де ж брав Шевченко цю велику силу для своєї душі? — «Він сам про це каже: «Дух Істини, якого світ прийняти не може, бо не знає Його, і не бачить Його» (Ів. 14:17). Оцей Дух Христовий, Дух Істини, як той вогонь горів у душі Т. Шевченка, не давав йому спокою, щоб спокійно зносити ісправду людську, цей Дух Істини Христової був тим чинником, про якого питав Шевченко: «Чиї тяжкі руки мос серце запалили і мов тую чорну галич думи розпустили?» Оцей Дух Істини виливав з душі Шевченка ті вогнєві слова — слова, які здавались такими необачними, навіть безумними цьому світові, який не бачив і не знає твої істини, якою горів, яку розумів Т.

Шевченко. «Схаменітесь, казав він царям — він кріпак — схаменітесь, усі на цім світі і царята і старчата Адамові діти!»

Можна би багато наводити подібних уривків із цієї справи Монументальної скарбниці слова з усіх 197 проповідей Митр. В. Липківського, який прийшов до переконання, що український народ не може бути вільний і щасливий під чужими релігійними й політичними впливами. В його розумінні Українська Православна Автокефальна Церква, повинна бути Церквою народною, під кожним оглядом, в якій народ почував би себе, як у своїй рідній хаті. «Во в своїй хаті, своя правда і сила і воля» — Т. Шевченко.

У відозві до українського духовенства й пароду за-значено, що ця книга, через обмежений наклад, буде поширена через Видавництво, адреса якого є така:

«CHURCH AND LIFE», 1239 No. Artisan Avenue, Chicago, Ill. 60622, U.S.A.

"Церква й Життя", 1970

"КРИВАВИМИ ШЛЯХАМИ"

Час-від-часу попадаються до рук спомини наших українських людей, переважно тих, що вже з юначого віку усвідомили собі, як каже Гений слова нації пророк Тарас Шевченко: "Все розберіть, та й спитайте тоді себе: Хто ми? Чи є діти? Яких батьків? Ким, за що закуті?" (»До мертвих і живих«). До таких, що усвідомили собі що правду вже з юначого віку, належить автор своїх споминів: »Кривавими шляхами« Ю. Витриваленко. Він у своєму вступному слові пише: »В цій книжці описав я мої переживання в 1914-1950 рр. Тут не написав я нічого з власної фантазії і нічого не переборщив. Написав тільки те, що бачив і що переживав.«

З перед першої й другої світових

війн, приходилися читати спомини великих і знатних людей, які не знали як виглядають ці "криваві шляхи" — бо вони з війни ставали багатіями й, може, мільйонерами. Але час тих двох великих світових війн, а відтак революція багато дечого перевернула "коміть головою", ми можемо тепер читати спомини тих людей, особливо у вільному світі, яких можні цього світу називали "сірою юрбою". Вони, можні цього світу, ганяли що сіру юрбу на ті "криваві шляхи", на яких люди праці, селяни та фабричні робітники, гинули, як каже народня приказка "Ні за цапову душу".

Читаючи з увагою спомини Ю. Витриваленка, хоч з багатьох із нас ще живущих дещо подібне переживали, але таке жахливе переживання вже з юначого віку, — биття нагаями аж до крові й до непритомноти, змотузком на ший, чекаючи десять хвилин до ловішання — майже не до повірення. Трагічна хвилина, майор австрійської кавалерії говорить:

— Хлопче, чи не жаль тобі твого молодого життя?

— Я вам вже сказав, що телефонічних дротів я не різав. Якщо не вірите моїм словам, то повірте моєму змасакрованому тілу, і цій крові, що стікає з моїх ран".

— Даю тобі ще десять хвилин до надуми, цебто до признання у невинній вині. — Майор, відступивши, й п'ясь розмовляв із австрійським жандармом... І наказав відв'язати шнурок з моєї ший. Бог врятував мене.

Але як поставилися деякі з місцевих людей? — подібно, як це діялось

у Єрусалімі, на суді з Ісусом Христом перед Пилатом: "Розійтни Його, розіпни Його!" Так само вигукували жиди, коли бідний юнак стікав кров'ю, вони кричали: "Повісити! Повісити мерщій! Всіх гоїв-москвофілів треба вивішати!" Сторінка 25.

Досі ми ще не маємо докладних і ширіх описів про злобу угорської людності — "мадярів" — до росіян (москвинів) і жидів до українців. Щодо Угорщини, то це відома справа, коли 1849 р. Угорщина хотіла звільнитися від Австрії, виступила війною проти Австрії. Австрія не мала довір'я ні до чехів, ні до українців, ні до сербів; Франц Йосиф I звернувся про воєнну допомогу до Росії й російські війська зліквідували мадярську революцію. З тих пір мадяри стали запеклими ворогами Росії.

Автор цих рядків у своєму юначому житті на початку першої світової війни в селі Гребеневі, пов. Рава Руська, вперше побачив як мадяри на церковній площі повісили трьох селян, тільки тому, що польський піп сказав, що вони москвофіли. Того самого часу, ішучи разом з рекрутованію молоддю до австрійського війська, з Рави Руської до Перемишля, бачив по дорозі, як мадярські військові поліційні частини гнали сотні людей і знущались над ними, а багато й постріляли по дорозі.

Хто винен у цьому горю? Автор "Кривавих шляхів" на початку своїх споминів, в кількох розділах подає, про початок війни, опісля як дістався до австрійської армії, та його душевне

переживання, що він мусить воювати за "порожню торбу" та за чужі гріхи, московського та австрійського царів, — окупантів української території. Винно в народному горю Західної України: Галичини, Буковини й Закарпаття, було українське духовенство, що поза догматичними справами, не цікавились освітнім українським національним життям народу. Між духовенством була міжусобиця, одні тягнули за російською православною Церквою, а другі за римо-католицькою Церквою. І тим, що тягнули до православ'я, помагало слово "руси", руський. І коли прибули мадяри на початку війни, вистачило було як почули слово "рус", "руси". І таких багато опинилися, Богу духа винні, в Талергові, а багатьох пішли передчасно на той світ.

Це тільки ми затрималися на початкових розділах "Кривавих шляхів". Ціла книжка споминів має 24 розділи, кожний розділ говорить скільки авторові Ю. Витриваленкові в його житті прийшлося пережити. Коли читаєш розділ за розділом, толі приходить на думку українська приказка: "Людина не кінь, усе переживе, усе витримає". Награвду, жодне сотворіння стільки терпінь і мук не переживас, як людина.

Авторові споминів, як австрійському воякові, доля пощастила дістатися на італійський фронт, а по другій світовій війні дістатися знову до Італії, але не як вояк, але як утікач з Німеччини до Італії, а саме, головне, пощастило дістатися до Риму, але в самому Римі найтяжче було відшукати

українського єпископа Бучка. І таки він його не відшукав, бо в Римі українського греко-кат. єпископа ніхто не знає. Він зустрівся з о. Пашківським, цей сказав йому: "Римляни не мають поняття про українців. В іхньому розумінні: українці, це плем'я, яке споріднене з москалями". Цей спрямував його до чульського табору, щоб дістати сяк-такі папери, документ особистості, бо він такого не мав.

Розділ 23 "В оселі польських скитацьків в Трані" автор споминів починас українською народною піснею:

"Завзялись ляшки,
Завзялись панки,
Та ще й превражій люди,
Ой, вже мені, милі браття,
Ta добра й не буде..."

В польському таборі, для автора споминів, повторилася пригода в його рідному селі, коли його, юнака, мадярські вояки молотили лозинами, як пшеничного снопа так, що душа вже була на порозі вічності. Але тут якось Бог опікувався ним, і він не попав до т. зв., як автор споминів згадує, поліційної "двійки".

Хоч книжка написана про трагічні події, вона читається як цікаві пригоди з життя. Ці спомини я радив би прочитати українській молоді, що вже народжена на американському континенті, цебто в ЗСА, Канаді та в Південній Америці. Відомо, що молодь любить читати про різні пригоди, різних мандрівників по світі, різних воєнних діячів, наукових винахідників тощо. Але треба сказати ішо й од-

верто, що всі різні пригоди ніколи не можуть дорівняти споминам Ю. Енгриваленка, його "Кривавим шляхам", — це живі картини з людського життя й пережиття, а головне — терпіння, віра в допомогу Божу й холоднокровність у найгірших, здавалось, часто безвихідних хвилинах.

"Вільний Світ", 1971

Перестаріла полеміка

Можливим було б не на місці, щоб «Церква й Життя», як орган Української Православної Церкви ім. Митрополита Василя Липківського давав місце для перестарілої полеміки, і не української, а чужої. Часопис: «Наши Дні», часопис російський. Хай росіяни собі морочать голови про своїх «ідолів», а їх у них не бракувало. Авторові цих рядків припадково попало до рук число 4-те за 1966 рік. На першій сторінці цього часопису написано: «Our Days» — рашше віклій, Славік баптист асоцієшн», вже сама назва цієї асоціації, нічого спільногого з українськими баптистами не має. Як є деякі українці передплатниками цього часопису, то переважно не свідомі свого походження.

З прочитаної статті: «Нові іконоборці» «Церква й Життя» ч. 3(78), що як п. Н. Водневський та і п. І. Грушецький не в курсі діла.

Пан І. Грушецький в кінці своєї статті подає: «Я, мирянин, дозволив собі забрати слово в справі, яка належить до нашого духовенства». Духовенство всіх українських трьох Церков — Православної, Католицької і Євангельсько-Баптистської, вважає за зайве входити в якусь полеміку з людьми крайньосектантських поглядів, чи то чужинців, чи своїх.

На світі є дуже багато людей, особливо таких: коли людина лизне трохи Біблії, то думає, що всі розуми поїла. Таким людям нема потреби дуже дивуватися, або заводити якусь полеміку.

Автор статті: «Нові іконоборці» кілька разів порушиє християн-баптистів, а це дотичить українських баптистів, бо стаття поміщеніа в українському церков-

ному журналі «Церква й Життя». І мова йде про українських баптистів в усному світлі. Коли п. І. Грушевський хоче дещо знати про українських баптистів, то хай набуде «Нарис Української Евангельсько-Баптистської Церкви, Ірвінгтон — Торонто 1987. Пан Водневський напевно цієї історичної праці не купить, бо він ток думас, як його однодумці: «І не должен портить русского язика».

Тепер, щодо самого слова «іконоборці». Всі церковні малюнки у східних українців, що були весь час під опкою Російської Православної Церкви, прийнялося слово «ікона», в західних українців, Галичини, Буковини й Закарпаття прийняте слово «образ». Хто мас рацію? В Біблії в найкращому українському перекладі Біблії: «Видавництво оо. Василіян у Римі 1963 року» читаемо Книга Буття: I:27. «Тож сказав Бог: «Створімо людину на наш образ і на нашу подобу», — не на ікону. Але і в цьому перекладі є невні мовні недоліки. Напр. Книга Чисел, тут іде мова про перелік ізраїльтян і про їхній вихід із Єгипту. Видавці Біблії спеціально покликали двох експертів, мовознавців для коректи Біблії. З Їхньої коректи видно, що вони вихованці російської школи. Ось їхня коректа: «Синів ہувима з їхніми родинами, було 46,500 чоловік і т. д., аж до кінця, синів Нафталі, що вийшли з Єгипту, було 53,400 чоловік. Постас питання, а де ж поділися їхні жінки й діти, усіх тих поколінь? Читай Книга Чисел розділ I-ший. Треба мати на увазі, що кожна Церква, кожна християнська організація, кожна одиниця, Біблію буде розуміти по-своєму й пояснювати по-своєму. Треба було 53,400 осіб, а не чоловік.

Відтак сприва щодо термінології і деяких слів в українській мові переважно на полі релігійному, як уже вище зазначено про «ікону» й «образ». Напр. Йде мова про хрест і хрещення. В новому перекладі Біблії Мит. Іларіона д-ра І. Отінка і о. І. Хоменка, слово хрещення замінено на «хрищення». Відтак про Христа Господа Спасителя світу (людей) і про хреста, на якому був розп'ятий Христос. Ці слова такі близькі, що звичайна людина не скоро може розрізнити, про що чи про кого йде мова? Те саме іде про Діву Марію, «Матір Божу». Тут є доволі важке питання? Усі християни як православні, католики, так само евангелики-баптисти, від знають, як кредо: Бог Отець, Бог Син і Бог Дух Святий, нічого тут не загадується про Діву Марію, матір Христа Ісуса, як про матір Всеогутного Бога Творця

ісього видимого й невидимого, як про це виразно сказано у Нікейському «Символі Віри». Цього утрудненого питання не розв'яжуть і не вилснить ні Водневський, ні Грушевський. На це питання відповідає Новий Заповіт, Чотири Євангелії.

Люди ніколи Бога Отця і Христа Сина Божого, і Діви Марії, не повищать і не понижать, — даремні труди. Ангол Гавриїл, як післанець Божий, коли звістив Діві Марії, що вона стане матір'ю Ісуса Христа, він виразно сказав про її возвищення: «Вітаю тебе, благодатна, Господь із тобою! Ти благословенна між жінками!» (Лук. I:28). Коли Христос Син Божий виповнив Свою місію, припоручену Богом, в тяжких муках в останніх своїх, як заповітних словах сказав до Діви Марії і до Свого улюбленого учня Івана: «Як побачив Ісус матір та учня, що стояв він отут, якого любив, то каже до матері: «Оце жінко, твій син!» (Не каже: «Мамо Божа»). Потім каже до учня: «Оце мати твоя!» І з тієї години той учень її взяв до себе» (Ів. 19: 26-27). Здається, що це для всіх полемістів, авторитетна і вистачаюча відповідь.

Тепер щодо Світової Родини Баптистської Церкви, яка має своїх визнавців у 125 країнах, числиль 31,023,937 членів дорослого віку, коли до цього долучити дітей їхніх родин, то це число подвоїться. То буде разом €2,047,874. Це є одна найбільша Церква з усіх протестантів. Напевно, що п. Н. Водневський не належить до цієї християнської родини, бо він належить, а напевно с творцем «слов'янських баптистів», але з цими «славік баптисти», напевно так с, як Російською Православною Церквою в ЗСА та в Канаді. Ця Церква числиль 300.000 членів, але в цій Російській Церкві, правдивих росіян немає відомі навіть 20,000 членів. Їхню Церкву заповнюють несвідомі українці, яких за царських часів росіяни називали «хахлами». Вони й заслуговують на таку назву. Про це було докладно подано в пресі.

В цьому році Америка обходить 350-ту річницю, як перші баптисти, яких загально називають «пілігриими», прибули на кораблі «Мейфлавер» до цієї вільної землі, бо в Англії були переслідувані за віру в Бога після їхнього переконання. У скорому часі прибув баптистський іроповідник Роджер Віліямс. Він організував перший стейт: «Род Айленъ», то була перша країна: волі: «Вільна Церква у вільній державі». Роджер Віліямс великою людиною в американській істо-

рії. На підставі його поглядів і права порядку, побудовані американська Конституція. Але поза тими людьми віри і праці. Їхали різні гандлярі, та всякого покрою нечесні люди. І тому Америка пережила й переживає зараз багато лиха. Баптисти не визнають церковного автократизму, вони стоять на непорушному принципі Нового Заповіту: «Не звіться провідниками, — бо олиці Пропідник вам, — Христос» (Мат. 23:10). Щоп'ять років відбувається Світовий Конгрес Баптистів, і на Конгресі завжди вибирають на голову іншу людину, переважно з тієї країни, де відбувається Конгрес. В цім році Конгрес Світового Союзу Баптистів відбудеться в Японії — Токіо. все можливе, що на голову буде обраний японець. Ніхто в ССБ, не агітує й не бореться за першінство. Коли йде мова про слов'янські народи й про Церкви, то до чогось подібного ще дуже далеко. Про це добре знає сам п. І. Грушевський, пишучи довшу статтю в журналі «Церква й Життя» «Прочту виснення».

Ше кілька слів щодо термінології святих в українських Церквах Православній і Католицькій. Напр., Йосафат Кунцевич, сам білорус, для католиків є святий і мученик, для православних просто інквізитор. Малі відомо, що останньо папа Павло VI аннулював 20 святих, в тому числі св. Миколая, якого православні шанують, як святого це й чудотворця, а для українців католиків аннульований св. Юрій, питання, хто має більшу рацію, чи первоєпарх, який має право канонізувати святих і їх аннулювати, чи вірні, які всіма засобами і фінансами підтримують церковну єпархію. Тому не треба дивуватися п. Н. Водневському, бо коли б він попався на становище якогось високого єпарха, то напевно так поступав би, як про це дуже докладно описав геній українського народу Тарас Шевченко про жидівського царя Саула, якому люди спровали гарні ризи, а він їх дер на онучі.

Українцям на полі релігійному ще довго треба биткуватись, заки струсять чужі порохи зі своїх ніг. Покійний Митрополит В. Липківський зробив перший крок у реформі Церкви, допустив до Богослужби українську народну мову, і своєрідне церковне висвячення духовництва у вищі і нижчі стани.

Католицькі й православні Богослужби оперті переважно на старожидівській релігії. Високе католицьке духовенство ще досі носить на головах жидівські шаламки. Усе старе чуже для нас свите, а своє рідне чуже. Цього ніхто не заперечить, що українське духо-

ченство було спочатку під впливом грецьким, а від московського царя Петра І-го, під московським. А на-рід наш з передхристиянської доби за чужинцями привик називати своїх предків «погани сущі». Тоді як вони возвеличували Бога під відкритим небом, літня пора для них була насправді Вожким храмом. І ніколи вони не приносили жадної кровної жертви. «Влес книга», як документ української старини табличка число 4Б, говорить про це виразно:

«Боги Русі не беруть жертви людської ani животи-ли, єдине плоди, овоці, квіти і зерно, молодо і суру питну на травах настояну і мед, ніколи живу птицю ani рибу. І це варяги еланським богам дають жертву іншу і страшну чоловічу. А ми того не маемо діяти, бо съемъ Даждбога внуки і не масмо кричати (ракчувати) за інших стопами чужими...»

Полищім на боці п. Н. Водневського, бо він чужинець, але українці ще й досі одні одних називають «поганами». І ідолопоклонниками. А тим найбільшим ідолом, це золотий божок. За божком доляром вганяються усі, почавши від папи Римського, кінчаючи на крайньому сектанті. Це найбільше пебезпечний ідол. Коли іде мова про образи чи ікони, то живим образом Ісуса Христа є Його наука Євангелія. Коли людина не бачить Його в живому слові, тоді жоден малюнок не поможе. Христос Бог Дух. Хоч Христос на землі був у людському тілі — Людина, але він по тяжких муках, у виконанні Божественної місії, умер і воскрес! Він став Богом Духом. Ап. Павло на це дає відповідь: «Коли ж ми знали по тілі Христа, то тепер ми не знаємо вже» (2 Кор. 5:16).

Протестанти в тому числі баптисти ставляться до всіх образів і скульптур, як до творів людського мистецтва. На домах молитви у баптистів є хрест, як символ християнства. В багатьох святах і в мешканських домах є образ Христа, Його молитва в Гетсиманії, але цих малюнків ніхто не вважає за посередництво між Богом і людиною, бо таким Посередником є сам Господь Христос. Чрез те номінальні християни вважають іначе віруючих за «сретиків», але це велика помилка. Живим образом, як вище зазначено про Бога святих, є Біблія і жива природа — рослинний світ, бо його створила й керує ним Божа рука. Так вірувані і визнавав великий український філософ і богослов Григорій Сковорода.

ДОБРА КНИЖКА ДЛЯ МОЛОДИХ І СТАРШИХ

Попала мені до рук гарна чепурна книжка, в синій твердій оправі зі золотими витисками, "Записки Лікаря" д-ра Юліяна Мовчана.

Писати рецензію забрало б трохи часу, але "Записки лікаря", можна сміливо сказати, варто прочитати. Бо дійсно кожне більше чи меніше спостереження лікаря з його професії є цікаві повчаючі, можна сказати: збірка спостережень з людського життя й пережиття.

Д-р Ю. Мовчан є не тільки як професіоналіст лікар, але рівночасно й психолог, який крім скорої медичної допомоги пацієтові, теж цікавиться й душевним переживанням людини. В його лікарському записнику, в книжці, яка написана на 328 сторінках, на кожній сторінці, бо деякі розділи, побільшості, що містяться на одній сторінці, подають цікаві фрагменти з людського життя.

Я сам одного разу розмовляв з одним лікарем, кажучи: "Пане докторе, ви добре лікуєте людське тіло, добре було би, коли б ви лікували й людську душу". - Лікар відповів: "Ні, я не беруся лікувати людської ду-

ші, моє діло, лікувати тільки тіло".

Лікар у своїй відповіді, на мою пропозицію, мав рацію. Тому, що сучасний лікар, переважно в такій країні, як Америка, мусить бути як той пожарник усе на поготові. Наніть у ночі, часто виредтиві пацієнти не дають йому спокою. Про це д-р Ю. Мовчан подає в кінці "Лікарського записника" у "Пост Скріпту".

На кожній сторінці "Записника лікаря" є щось цікаве: є люди описані досить з прикрим характером, вимогами, є такі "ні собі, ні тобі", є теж багато дечого й веселого з людського життя. Особливо є цікава замітка про людську любов і чесноту. Нам здається, що між людьми нема нічого доброго, а воно так не є; є багато щирих, довірчivих і шляхетних людей.

На сторінці 94 "Записків лікаря" є цікава замітка про одну старшу віком жінку. Вона приходить до лікаря й каже: Пане докторе, я маю 86 років, і почую себе добре. Але я прошу вас, щоб ви так заопікувалися мною, щоб я змогла пережити моого чоловіка!

Бачите, лікарі, відповідно, як я скоршеш
; то хто толі запікує

ДОНЬКУ - ПОМЕРЛІ, А ВОНИ ЖИВУТЬ І ПОБОВІ Й ДОВРИЦІ - ВОСТІ ОДНЕ ДО ОДНОГО. А ТАКОГО ЖИТТЯ ПОТРІБНО ВСІМ ЛЮДЯМ.

КОРОТКО Й ЗМІСТОВНО

"Записки лікаря" добре
книжка для багатьох, моло-
дих і старих.

ло урядівської національної
та державної свідомості, що
як через несвідомість нари-
дає урядові своєї держав-
сто з чимсь тисяч зміська ...

СЬКІЙ ВІДРАТНО каже:
зуміється, велика праця
Свідомість наших сес-
мія на дуже низькому
такоїк наше міщанство
дуже слабо усвідомляє
роботники бути під
капітальним «пленем». «
У своєму „настичному“
виразно говорить:
геміяльний уряд в та-

представив ваганто ученого и до-
дальнего материала, будучи
особистим обсерватором то-
го часу; и подле все не в оди-
нації розіліях. Цю працю
можна обирестити як коротку
й змістовну. Для історика ця
праця може послужити ко-
ротким історичним посилан-
ням, якби підказчиком, а для
значайшого пересічного чи-
така, який не має часу

може и не слыши коматись по-раз-
ных книжах, то ця праца є ві-
стачаючою, щоб ловити
про все, що було добре, а що
ледбре, де буя ігнос а де
бна мінте.

ГАЛАБУРДА

Треба щиро подякувати "Кад. Фармерові", що дає більше місця на мовні теми. В останньому числі 15 квітня б. р. поміщено аж три статті: "Упорядкування правописної практики", Організаційної комісії, "Паскудження власного гнізда", Василь Косаренко - Косаревич, і "Не гаразд", А. Загарійчук.

Мене особисто зацікавила стаття про "Упорядкування правописної практики", про це багато пишеться, пишеться й пишеться, може щось випишеться. Багато наших науковців, пишуть на цю тему різні статті, книги, словники, й не дуже питаютимуть один одного й не діляться думками, чи це буде добре, й не питаютися людей, загалу, що ці останні на це скажуть? Багато науковців вросли в містах у чужому мовному оточенні, бо як на Східній так і на Західній Україні в містах панувала чужа мова, на Сході російська а на Заході польська. Корінем чистої української мови — є мова селянська, що від віків з поко-

ління в покоління передавалася устно, про це виразно говорить А. Загарійчук у своїй коротенькій статті: "Не гаразд". Вона була тому дві тисячі років, тому тисячу років і вона та сама й сьогодні. З тим треба числитися.

Взяти сьогодні під увагу, як з рідних земель, так і на еміграції: часописи, журнали, словники, а їх вже, слава Богу, — тих останніх, ціла копія, і коли приходиться щось писати, то не знати з якого, і в якому словнику одне чи друге слово написане правильно. І людина сидить перед цими словниками й дивиться на них, з огорченням, і не знає на якого опертися, тоді виходить за староцерковною російською приказкою: "Адін мніх імел много книг і не знал что в них". З цього всього виходить — галабурда.

Чому я взяв це слово за заголовок, це наше рідне слово, можливо, що воно придасться Організаційній Комісії над "Упорядкуванням правописної практики", щоб зробити

хоч сякий такий кінець оцій галабурді. Українсько - Англійський словник д-р Василь Лев та Іван Євр'янин, слово "галабурда" подають коротким англійським "riot", а Англійсько - У країнський словник М. Л. Підвезко по-дає, яке значення має це слово в англійській мові: 1) метушня, шум, гомін, галас; 2) порушення громадського спокою й порядку; 3) безладдя, розгул, сваволя і т. п. Українське слово "галабурда" має те саме значення, що російське "балаган" росіянин (москаль) на всякий безпорядок говорить "Ето балаган", але словник Українсько-Англійський професора Андрусишина чомусь це російське слово зайво втягнув до української мови і дав йому інше пояснення.

Дальші труднощі, зараз в Україні пишуть: "Європа", а на еміграції одні пишуть "Європа", а другі "Европа". Фактично ми говоримо "Європа, європейський", а не "Європа", ми ж нашого "е" не перемінюємо на "є", одне і друге має свої значення. Відтак одні словники по-дають: "Нью Йорк", а

другі "Ню Йорк", і таку плутанину ми бачимо в пресі й книжках і т. п. Знову одні пишуть: "Шікаго", а другі "Чікаго", правильно американці пишуть і вимовляють "Чікаго".

В українській мові маємо три йотовані букви: Є, Ю, Я. Засадою в українській мові є: пиши, як говориш, говори, як пишеш, це засада фонетична. Коли пишемо "Нью Йорк", тоді треба писати ньюхати, ньюнькати, нъявкати, нъянькати і т. п. Ще про "в" і "до". Одні пишуть, під советами: "Діти ходять в школу". Помалу й на еміграції починають замінювати "до" на "в" — яка потреба?

Появився новий переклад Біблії. Біблія це всенародня книга. В новому перекладі Біблії нема перекладача. Але коли беремо переклад Нового Заповіту й Псалмі, проф. д-р Івана Огієнка, що був виданий: Варшава Брітійським Закордонним Біблійним Товариством 1939 р., там подано: "Славний в'їзд Ісуса Христа до Єрусалиму", в усіх чотирьох Євангеліях однаково. Але в новому виданні Біблії,

цим самим Британським і Закордонним Біблійним Товариством 1962 р. в Євангеліях Матвія і Марка подано: "до Єрусалиму", а в Євангеліях Луки та Івана "в Єрусалим". У першому виданні Нового Заповіту 1939 р. подано: "Вифлеєм", "Галілея" у новому перевиданні 1962 р. вже "Віфлеєм" і "Галілея". Та мало того, викинено українське слово "невільник", а замінено на "раб", а також зі "слуги" перемінено на "раба", хоч слуга ніколи не є "рабом", невільником.

З цього всього виходить "галабурда". Ніхто не числиться ні з часом у якому ми живемо, ні з народом з якого ми походимо, ні з нашими віковічними правами та законами, ні зі самою історією мови. Питання, чи треба за такий короткий час мовної зміни?

Часто читаємо в наших українських часописах, що українська молодь не цікавиться мовою своїх батьків, ясна річ, коли молода людина, що живе в англомовному світі, привикла до нормально-літературного думання й читання, зустрінеться з цими недоліками в правописі української мови, і бачить, що в одному місці написано так, а в другому інакше, тоді бере ці всі словники та все інше кидає в кут, і йде своєю дорогою. Хто винен у цьому? Винен загальний науковий провід. Не вистачать у поліпшенні мови самі наукові сходини, дискусії, академії, тут потрібна негайна праця над усталенням одного доброго правописного словника, не односторонньої обслуги, але спільніх наукових сил. І таким шляхом приайдеться до ліквідації мовної галабурди.

"Кан. Фармер", 1963

УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ ТА ЄВАНГЕЛЬСЬКА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ

Чоли 24 липня 1958 року пастор Василь Кузів відійшов від нас у вічність до Господа по нагороду, за його служіння на українській євангельській ниві, постала думка написати хоч коротеньку історичну розвідку, про його заміри та звернення до мене про поради, якою дорогою дійти до реprезентації Українського Євангельського Руху при УККАмерики? Це дійсно був добрий крок і добре заміри, але негативне ставлення певних одиниць, таки в самому УЄР, не принесло позитивних наслідків. В. Кузів був доволі розчарований, і може це негативне ставлення відбилося усміно і на його здоров'ї. Інженер Л.Биковський у його праці: "Василь Кузів і його життя й діяльність" за 1966 р., ст. 74 подає:

"Так працював пастор В. Кузів до 1952 року. Почавши з 1952 року занепадати на здоров'ю. Врешті, змущений захитаний станом свого здоров'я, з кінцем грудня 1954 року В. Кузів вийшов на заслужений спочинок – пенсію".

Цю розвідку, як історичний матеріал вислав я до "Євангельської Правди" 23 лютого 1971 року. Пастор М. Фесенко, як редактор журнала використав певні частини з цієї розвідки до статті: "Характерна Заява" за квітень – травень 1971 року.

ХАРАКТЕРНА "ЗАЯВА"

Головні Управи Організацій Українського Визвольного Фронту в З'єдинених Стейтах видали спільну заяву в церковних справах. Заява благає традиційні церкви стати "фортецею українства в чужому морі". Фактично гіерархії ходить в першу чергу про врятування церковної організації як такої, на другім місці у них стоїть українство. Доказом цього є американізація багатьох церков, навіть в назві, не говорячи вже про мову.

Гарячий заклик до рітуалістичних церков, щоб вони стали "невичерпним джерелом нашої національно-моральної наснаги та національно-релігійного виховання цілої спільноти й українських поколінь на чужині", мабуть, лишиться лише шляхетним закликом. Як можуть церкви осягти повищі взве-

слі ідеали, коли вони стали майже щоденними осередками п'янства, бінго, танців і т. д.! Американські корчми не мають змоги конкурувати з церквами, бо мусять платити податки.

Мабуть, цей заклик і інші подібні зістануться голосом воліющого в пустині. Українському народові потрібно нової духовової церкви і він витворює її собі на рідних землях у великих терпіннях і переслідуваннях.

Цікаво також, що "Заклик" навіть і словом не згадує потужний євангельський рух на рідних землях, як би його не було. Отже нема такого сліпого, як той, хто не хоче бачити, доля обох буде однакова.

В зв'язку з повищим закликом ми наводимо деякі уступи з статті паст. Г. Домашовця "УККА та Євангельська презентація". Стаття відноситься до недавнього минулого, але наочно навіть сьогодні, як в Канаді так і в Америці, не у всіх провідників вивітрилась ворожість до українських протестантів, виплекана церковною ієрархією. Пастор Г. Домашовець пише:

"Євангельська Правда"

"Через усі часи в українській історії, як на рідних землях так і на еміграції, в часі скитальщини, а відтак у вільному світі, прийнято було вирізнювати дві українські церкви: Українську Православну Церкву та Греко-Кат., а тепер Українську Католицьку Церкву. Євангельсько-Церковний Рух у XVI столітті й пізніше визнавався: "унітарами", або "десидентами", а при кінці XVIII і XIX століттях прозвано "штундизмом", а далі аж до нашого часу "сектантством". Такий погляд цих двох церков, як народної більшості, завжди ставив у прикре становище Український Державний Демократичний Провід, як це було в роках 1917-1919, тоді цю справу порушило Міністерство Віровизнань, як про це подає д-р К. Костів: "Конституційні Акти Відновленої Української Держави 1917-1919 років і їхня політично-державна якість", говорить так: "Всі мешканці на території України, користуються на кожнім місці свободним відправленням їхньої віри і богослуження за їх обрядом". Так само визнала й Українська Національна Рада 1-го листопада 1918 року, Західної Української Республіки: "Усім громадянам Української Держави без різниці народності й віроісповідання запевняється громадську, національну й віроісповідну рівноправність". На підставі цих вище наведених актів, усяка релігійна вищість і антагонізм, самі собою відпадають.

У вільному світі такі українські передові організації, як УККА в Америці, або КУК у Канаді, мали певні труднощі,

коли йшла мова про три українські церкви, Православну, Католицьку і Євангельську. Ці перші дві церкви, особливо друга, уважали, що якоється третьої церкви нема. А як є, то малі групи, що шкода про них говорити та згадувати. Але й цьому прийшов кінець. На це треба було чекати впродовж цілого кількавікового часу, аж до Другого Ватиканського Собору, де 28 жовтня 1965 року папа Павло VI проголосив ухвалені схеми декретами, постанову Собору, де сказано: "Отці Собору одобрили схему "Про релігійну свободу", яка заторкує права одиниць та спільнот до соціально-громадської свободи в релігійних справах". Тепер думаємо, що наші українські Конгресові Комітети, як в Америці так і в Канаді, не будуть мати подібних труднощів, які були перед часом Другого Ватиканського Собору.

Такі справи, як релігійне переконання або національна принадлежність, ще не є загально на арені світового маштабу на правильній дорозі. Коли, по довгому віковому досвіді Католицька Церква прийшла до переконання, що не можна тримати людей у духовній і національній неволі, і на Соборі вирішила й визнала волю віри, і волю національних богослужіжень, і якраз в нашому двадцятому сторіччі, російський атеїстичний комунізм, вернувся до середньовічних поглядів, — заперечуючи й переслідує одне й друге.

Здається, що людський розум досі не прийшов до такого звичайного питання, щоб його розв'язати, — де людські більші й менші сили є обопільно потрібні до поширення добра людського на цій землі. Можливим є, що усім верховодам тяжко зрозуміти такий звичайний приклад: коли б у годиннику, якого ми кожноточно накручуємо, було лише одне або двоє колісцят, то годинник не міг би бути годинником, і не міг би показувати докладного часу. В ньому є більші й менші колісцята, і всі вони потрібні, і всі вони разом солідно працюють. Так могло би бути у Християнстві і загально у людському світі, коли б усі разом розуміли й уявляли свою залежність від Бога, а не від людського авторитету та самолюбності примхи.

Коли йде мова про церковно-євангельську презентацію, то ця справа була частинно утруднена таки в самому Євангельському Русі. Ця справа не була унормована між Укр. Реформованою Церквою та Укр. Єван.-Бапт. Церквою. Коли ще 1945 року на американському континенті не було нової еміграції, тоді постало Українське Місійне Товариство — з метою допогти скитальцям в Європі.

Перший з'їзд Українського Місійного Товариства, який відбувся в 1945 році, про що подано в "Християнському Віснику" на 16 ст., але не подано дати й місця. Цей з'їзд відбувся по більшості як ініціатива до оформлення й точної організації УМТ. На цьому з'їзді, як провід. були обрані такі брати: І. Шакотько — голова, П. Кіндрат — секретар, Й. Шкула — скарбник, П. Бартків — заступник скарбника, Ф. Сачинський — член ради і Я. Гомінюк — директор Товариства.

Чому саме Українське Місійне Товариство, а не Українська Євангельсько-Баптистська Церква, як орган, до якої мали б вливатися всі поодинокі громади? Про це вже згадано вище, щоб не наразити себе на гострі виступи зі сторони сяк-так клигаючого РУБСоюзу. Друге, це крок, щоб через Місійне Товариство прийти до організації Баптистської Церкви. Але цей крок, то крок ракового ходу.

Перший формальний з'їзд цього товариства відбувся в днях 13-14 вересня 1946 року в Детройті, ЗДА. Цей з'їзд оформився під такою назвою: **Українське Місійне Товариство пів. Америки**. Завдання цього УМТ в північній Америці було таке: 1. Створення Біблійної Школи, 2. Висилка місіонерів. Відтак підрядні точки: а) Навернення грішників до Христа, б) Необхідність народження знов через Духа Святого, в) Прийняття Ісуса Христа як Сина Божого, свого Спасителя, г) Проявлення нового життя в Христі, г) Друковання духовної літератури, д) Допомога скитальцям другої світової війни, е) Проповідь Євангелії по радіо.

З вище наведеного уривка про "Перший формальний з'їзд УМТ", то бачимо, що на ньому не було ніякої згадки про якусь презентацію, ні перед українськими установами й іншими загально церковними.

Пастор Василь Кузів, як бувший голова Української Реформованої Церкви на рідних землях, і перед другою світовою війною повернув до Америки. По війні 1946 р. він від імені: Українського Євангельського Об'єднання Америки й Канади та від імені Американської Молоді в скороченні ІМКА, прибув до Європи в допомоговій акції матеріальній і духовній для обездолених скитальців на чужині.

Він, як провідна людина в Українському Євангельському Русі, болів серцем над пониженням українського євангелізму. Чейке думав він — євангельсько-церковне існування й життя вірних людей не є щось другорядне або оста-

нне? Він уболівав над випадком, який мав своє місце 19-47 року в часі З'їзду ЦПУЕ в Діллінгені, Німеччина.

На Загальному З'їзді Української Еміграції в Діллінгені дня 16 листопада 1947 р., було проголошено ряд точок про життя української еміграції та її будучності. Між тими точками було питання про українські церкви. Цікаве, що бувший сенатор Василь Мудрий у статті: "Українська Еміграція в Європі", яка була поміщена в Ювілейному Альманасі УНСоюзу 1949 року, автор статті нічого не згадує про релігійне питання, в часі вище згаданого з'їзду? І нічого не згадує про українські євангельські видання, як "Дорога Правди", орган УЄБЦ в Німеччині, ані про "Всеукраїнський Громадський Релігійний Збірник" на чужині, за ред. інж. Л. Биковського. Можливо, що В. Мудрий не мав у руках вище наведених видань, але він дуже добре знат про УЄБЦ в Німеччині.

В суботу вище наведеної дати я був у подорожі, бо була конечна потреба, а мав нагоду бути на З'їзді ЦПУЕ. В таборі, де відбувався З'їзд ЦПУЕ, було около дві тисячі емігрантів. Рівно ж була УЄБЦ, якої я був пастором. На тому З'їзді дня 16 листопада 1947 р. в суботу на нарадах був присутній паст. В. Кузів. Під час дискусії на релігійну тему було порушене питання: чи в українському народі є дві церкви, чи три? На нарадах ЦПУЕ було визнано й запротоколовано три церкви: Українська Православна, Українська Католицька і Українська Євангельська. До цієї третьої зачислювало Українську Реформовану (Пресвітерську. Ред.) й Українську Баптистську, бо ці церкви мають за собою свою історію в українському народі. Наступного дня, це бо в неділю ми зустрілись з паст. В. Кузевим, бо він мав служити Словом Божим на нашому поранньому богослуженні. Він повідомив мене, кажучи: "Брате пасторе Гр. Домашовець, вчора на нарадах З'їзд ЦПУЕ погодився визнати три українські церкви". То була для мене радісна вістка!

По богослуженні паст. В. Кузів повернув до Авгсбургу, бо це було його стало замешкання. По полуздніколо п'ятої години, до моого помешкання приходить проф. Т. Гребінка, який був уже членом УЄБЦ в Діллінгені, а разом із ним проф. М. В'єтухів, який мав нагоду бути ще на додатковому засіданні нарад ЦПУЕ. Він спокійним і поважним тоном говорить: "Кількох католицьких священиків, які були причиною до цих додаткових недільних нарад, і на яких вони вимогли, щоб Євангельську Церкву, як третю українську церкву —

скреслити з протоколу, що було прийнято й запротоколовано в суботу."

Коли 1952 року він був пастором Першої Укр. Пресвітерянської Церкви в Ірвінгтоні, Н. Дж., саме того часу на початку 1952 р. я переїхав зі Скрентону, Пен. на помешкання до Ньюарку. По кількох наших зустрічах В. Кузів у розмові порушив таке питання: "Чи не було би добре, щоб разом пресвітерії й баптисти, й інші як до цього матимуть хист, створити Євангельську Репрезентацію при УККАмерики".

Я зараз звернувся листово до паст. В. Кузіва, повідомляючи його про цю неприємну справу, і як ця справа мала б залишитися? Він відповів, що це направиться. І як сталося з цим скресленням із протоколу Євангельсько-Реформованої і Баптистської Церков на З'їзді ЦПУЕ 1947 р. не було нагоди цього питання порушити, перебуваючи короткий час в Німеччині, а відтак на вільній землі Америки. То була і є та причина, яка говорить нам про потребу євангельського представництва при головних українських установах у вільному світі.

При нашій зустрічі на вільній землі Америки в Ньюарку 1952 року, В. Кузів говорив: "Добре було би, щоб скликати передових євангельських і баптистських проповідників і других осіб, що цікавляться цим питанням, обговорити деякі sprawi, відтак коли приде до якогось порозуміння, скликати з'їзд і вибрати репрезентаціб до УККАмерики". Я погодився з його думками й поставився до цього питання прихильно, заохочуючи його до дальшої діяльності, і це йому заімпонувало, і в цій справі він зараз написав квестонаря й розіслав до зацікавлених цією справою, зміст квестонаря подаємо без змін.

К В Е С Т О Н А Р

Українська Євангельська Церква (євангельських віровизнань), як цілість, не бере участі в національному житті і через це саме народні установи, як іх публіцистика послідовно її поминають. Останньо, більше демократичного наставлення домагаються, щоб усі церкви були заступлені в Українському Конгресовому Комітеті, і тому про-

поную, щоб Євангельська Церква вибрала своїх представників до цієї центральної установи і була репрезентована на рівні з католиками та православними. Щоб наладнати цю справу, я вважаю за доцільне скликати наразі з'їзд представників євангельських громад і приватних осіб з округа, в якому вони перебувають. Потреба, знати хто візьме участь, щоб такий з'їзд успішно відбувся. Квестонер просимо виповнити і вислати перед 30 червня 1952 року, отже:

1. Чи потрібна укр. євангельська централля, яка інформувала б американські і прочі установи про український євангелізм?
2. Чи годиться, щоб така централля мала своїх представників в Українському Конгресовому Комітеті та інших установах?
3. Чи централля мала би складатися з представників із громад, чи приватних осіб з різних громад, зацікавлених з'їздом чи обоїх?
4. Чи годиться бути на з'їзді?
5. Де мав би з'їзд відбутися?
6. Назначіть три дати вам догідні.
7. Які справи додаткові мали би увійти до програми з'їзду?
8. Доложіть старань, щоб якнайбільше було учасників у нашому з'їзді.

Ваша відповідь укаже, як буде можливо з'їзд скликати і його успішно провести.

В надії, що ви поставитесь доброзичливо до справи, яка нас усіх однаково зобов'язує, здоров'я і счастья з євангельським привітом,

Василь Кузів

Саме в тому часі, коли був розісланий квестонер, В.Кузів отримав листа від одного з членів УККА резолюцію яка була внесена й прийнята УККА в дніх 4-5 липня 1952 року, член Комітету д-р М. С. - подає:

"Мусіли поступитись католики і православні навіть на тому, що в резолюції викинено слово "обох церков - православної і католицької", а на моє настояння згідно з пропозицією Вашого делегата Комісія змінила не зважаючи

на огір католикі: "всіх українських церков".

Паст. В. Кузів зараз написав друге повідомлення, влучно с повище поданою резолюцією, подаючи адресу, місце засідання з'їзду, такими словами:

"Ввиду цього й конечного порозум

"Ввиду цього негайно й конечно є порозумітися евангеликам, яке становище годиться зайняти щодо повищої ухвали, і вслід за цим до УККА.

В цій цілі назначений з'їзд представників евангельських громад та поодиноких осіб, відбудеться в суботу 2-го серпня 1952 р. в залі на повищій адресі, в 6-тій годині вечора.

В назначений час у залі Першої Української Пресвітерянської Церкви в Ірвінгтоні Н.Дж. були зібрані такі особи: пастори В.Кузів, Гр.Домашовець, проф. С. Драгоманів, проф. Т. Гребінка, добр. С. Федів, видавець Ю. Тищенко і проводячий ПУПЩ в Ірвінгтоні П. Ковальчук. Й на наше розчарування, ті що були повідомлені не прибули це нас переконало, що їх ця справа не цікавила.

На тому засіданні дискусія про евангельський з'їзд і представництво при УККА – відпала. Але було друге важне питання, а саме приготовлення відповідної історичної і всеобщої статті про Український Евангельський Рух, яка мала бути поміщена в "Ювілейному Альманасі", "Свободі" – 1893–1953. Про таку статтю, мимо дискусії паст. В.Кузів доповнив своїм докладом, а добродій С. Федів, як технічний інструктор при щоденнику "Свобода", Укра. Народного Союзу, мав про це поінформувати редактора "Свободи".

Справу про історичну евангельську статтю, яка мала бути поміщена в "Ювілейному Альманасі", вирішено в такий спосіб: проф. С. Драгоманів – Укр. Евангельський Рух із минулості, пастори В. Кузів – теперішність Укр. Евангельського Руху, Гр. Домашовець – статистичні дані. На тому наради були закінчені, молитвою подяки Богові за Його опіку й про кращу долю українського евангелізму в кожному його напрямку.

Від того часу це більше 1952–1972 промінуло 20 років. Вище

наведені особи, що були на тому пам'ятному історичному засіданні, яким лежала справа Укр.Євангельського Руху, й представництво при УККА, відійшли у вічність до Все-могутнього Божого милосердя. Вони правильно розуміли й цінили слова Христової Євангелії: "Тож усе, що ви тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Закон і Пророки" (Мат.7:12). Коли ми нимагаємо від когось пошани й толеранції, треба до такої пошани й толеранції приготувати й себе, - цього вимагає людяність і етика.

По короткому часі такий матеріал був приготовлений. І паст. В. Кузів повідомив редакцію "Свобода", що матеріал про УЕР є готовий. На це була відповідь, - щоб даний матеріал до "Ювілейного Альманаху" не був підписаний - духовними особами (пасторами), але членами засідання з рамена ріди. І що справу В. Кузів доручив проф. С.Драгоманову, він її оформив і підписав. Однак стаття УЕР не знайшла місця в "Ювілейному Альманасі", "Свободі". Причини були такі: Провід Укр. Православної Церкви такого матеріалу не приготовив, так само поставинся провід Укр. Католицької Церкви - без даних причин? І тим самим стаття від Укр. Євангельського Руху - відпала. На цьому місці католики мали свою логіку, іхня стаття була поміщена, ніби від приватної особи, а не від церковної організації. Таку статтю помістив у "Ювілейному Альманасі" - "Свободі" о.П. Понятишин, і то досить довгу під заголовком: "Українська справа в Америці".

Життя нас навчає, не дивуватись подібним справам, як вище, бо вони бувають усіди. Подібна альманаша історія була в Українському Євангельсько-Баптистському Братстві. Перед 100-ним ювілеєм українського баптизму, який мав відбутися 1952 року. В часі Світового Конгресу Баптистів у Клівленді 1950 р, українські баптисти використовуючи ту нагоду, були зібрані в домі родини Петра Боднара, проповідники, проводячі громад і деякі члени. То була ініціатива до підготовлення з'їзду ювілею УЕБЦ. Тоді було вирішено приготувати матеріал - про пам'ятну книгу 100-го Ювілею Українського Баптизму.

Такий історичний альманашний матеріал мали приготувати: П. Кіндрат - баптизм на американському континенті, Л. Жабко-Потапович - Східня Україна, Гр. Домашовець - Західня Україна, а С. Нищик про Укр. Єван.-Бапт. Церкву в Німеччині.

Літом 1951 року в Гамільтоні, Канада зібрався ініціативний Комітет УЄББ, і вийшло щось подібне, як з представництвом УЄР до УКМА. Брати П. Кіндрат і С. Нищик не вспіли приготувати матеріалу, Гр. Домашовець про Українську Евангельську Церкву в Галичині, приготував, як було вирішено у Клівленді. Л. Жабко-Потапович теж не приготував відповідного ювілейного матеріалу, - використовуючи цю нагоду висунув так зване: "Христове світло в Україні". То був уже готовий матеріал, що був друкований в 1938-1939 роках у журналі "Післанець Правди в Галичині" під наголовком: "Християнство в Україні" цей матеріал взагалі не відповідав ні змістом, ні часом до ювілейного альманашного видання. І за це "світло" торгуючись цілого півдня, виторгував 700 дол., а каса ініціативного Комітету УЄББ поліпшилася, як "турецький святий". Жадоба мамони перемогла. А матеріал Гр. Домашовца, замість альманаху був друкований у "Хр. Віснику", який поміщується на цьому місці у збірнику зібраних статей.

ЗМІСТ

I.

СТАТТІ НА СУЧАСНІ РЕЛІГІЙНІ ТЕМИ

Кілька слів	5
Заслуги М. Драгоманова, Іван Франко	8
Камінь спотикання	9
Різдвяне роздумування	21
"Князь миру"	25
Небо, земля і люди	29
Наріжний камінь	33
Ранок воскресіння	37
Життерадісний день – Воскресіння Христового ...	39
У воскресінні – Божа сила й Божа премудрість ..	42
Віблія й людське розуміння її	45
Винятковий рік	57
Свято подяки	62
Довкола патріархату	65
Українські голоси про церковну реформу	78
Морока зі святыми	82

II.

СТАТТІ НА НАРОДНІ Й АКТУАЛЬНІ ТЕМИ

Провід, батьки й молодь	85
Українська молодь у вільному світі	91
Українська вода на чужий млин	94
Березневі думки про українців і "Кобзар" Тараса Шевченка	101
На прості дороги	105
Арабський світ	117
Дорога до загибелі	121
"Аполло 15" і телевізійна обсервація	125
Живий пам'ятник	130
"Шануй Америку!"	133
"Полюшень"	137
Пригода з арештуванням тішті	142
Фатальні помилки	145
Про "Зозульку"	150
Прочитане з доповідей	154

Стор.

III.

ІСТОРИЧНА МОНОГРАФІЯ І РЕЦЕНЗІЇ	
Українська Єван.-Бапт. Церква в Галичині	
Монументальна скарбниця слова	
"Кривавими шляхами"	
Перестаріла полеміка	
Добра книжка для молодих і старших	
Коротко й змістово	
Галабурда	
Український Конгресовий Комітет Америки та євангельська репрезентація	
З м і с т	

300199